

Uvodnik

Andrej Bratuž

Politika in kultura

So vprašanja, ki se nam pojavljajo spontano in na katera iščemo odgovor. Lahko govorimo o eksistencialnih vprašanjih, ki zadevajo vsakega izmed nas. Ta so npr. življenje in smrt, pomen in namen našega bivanja, usoda in drugi problemi, ki nas zadevajo. Nanje skušamo odgovoriti najprej sami. Pri tem pa nam lahko pomagajo filozofija, teologija, zgodovina, psihologija itd. Vsakdanja vprašanja so pa lahko tudi bolj praktična in manj zahtevna. Vse to je torej predmet našega duhovnega iskanja. Prav tako lahko iščemo medsebojna razmerja, vplive in primerjave. Vzemimo, recimo, kulturo in politiko. Kaj bomo pri tem iskali? Sam zgodovinski razvoj nam gotovo lahko pokaže nekatere vidne primere. V modernem času lahko ugotovimo nešteto primerov tega medsebojnega vplivanja politike na kulturo. Zlasti v totalitarnih režimih prihaja to najbolj do izraza. Kdo npr. ne pozna kulturne politike komunističnega kova, začeni s Sovjetsko zvezo. Tu navadno govorimo o ždanovščini, ko je sovjetski politik Ždanov osnoval glavne smernice takratni ruski kulturi, zlasti literaturi. Tako je nastal socialni realizem, ki je s svojimi diktati podredil literaturo režimu, ki naj mu služi. Cela vrsta pesnikov in pisateljev je morala ustvarjati v tem duhu. Drugi pa v domovini niso smeli izdajati svojih del, ki so prišla na neke vrste ideološki indeks. Najbolj znan je tu primer pisatelja Borisa Pasternaka, Nobelovega nagajenca, ki pa ni mogel niti dvigniti nagrade. Avtor znanega romana Dr. Živago (pozneje so na Zahodu posneli film) je samo vrh ledene gore, obenem tudi najbolj znan primer v takratnem času. Ždanovščina pa je segla tudi na glasbeno področje. Tu je, recimo, veliki skladatelj Dimitrij Šostakovič opeval v raznih svojih delih vojne in druge uspehe ZSSR... V pedagogiki je vzor sovjetske vzgoje in šole veliki pedagog Makarenko. Tudi v slovenski kulturi, v literaturi v dobi enopartijskega sistema žanjejo uspehe samo režimu naklonjeni pisatelji in pesniki, drugi pa, tudi če so v začetku sicer sodelovali z režimom, so postali nato izolirani. O tem morda najbolj jasno priča Edvard Kocbek, ki sicer ostaja velik knjižni ustvarjalec. V preteklosti je bil kot krščanski socialist dolgo časa sopotnik partije. Podobna usoda je doletela tudi druge umetnike, literate in glasbenike, ki niso klonili režimu. Tako je pod fašizmom veliki dirigent Arturo Toscanini raje zapustil Italijo in se preselil v ZDA. Filozof Benedetto Croce je v imenu svoje "religije svobode" v težkih časih raje utihnil. Nemški eksistencialistični filozof Karel Jaspers pa se je pred nacizmom umaknil v Švico. Koliko dobrih slovenskih pisateljev je šlo po drugi svetovni vojni v Argentino, pa dobro vemo. Vse to pa je lastno vsem časom, od Sokratove obsodbe na smrt do današnjih dni. Zgodovina človeštva bo gotovo še naprej polna takih konfliktov, in to zlasti tam, kjer ni resnične svobode duha.

Pa bo pomlad prišla,
z oblaki šumečimi,
pa bo pomlad prišla
z rožami rdečimi,
s tistimi rosnimi,
mladimi rožami...
O, kako se po rožah
toži mi!

Ivan Minatti

Društvo slovenskih izobražencev / Boris Pahor

Temelj Evrope: Jezus Kristus + francoska revolucija

Evropa naj zaživi na pravih temeljih dejanske krščanske vere – takšne, kakršna je širil Jezus Kristus – in na najzlahtnejšem pojmu liberalizma – mišljenem kot pojmu človekove svobode, kakršnega je v evropsko civilizacijo prinesla francoska revolucija. Pisatelj Boris Pahor je s temi prepričanju sklenil svoje gostovanje v Peterlinovi dvorani, v ponedeljek, 4. maja. Priložnost za srečanje s pisateljem je bila nova izdaja njegovega temeljnega tržaškega dela, zbirke novel Grmada v pristanu. Delo, ki je po več kot tridesetih letih lani ponovno izšlo pri tržaški založbi Mladika, je zanimivo še zlasti zato, ker prinaša nekatere izmed temeljnih motivov Pahorjevega literarnega opusa, od narodnega vprašanja do fašističnega nasilja. Društvo slovenskih izobražencev je zahtevno nalogo moderatorja večera poverilo novinarju in filozofu Martinu Breclju, ki je s svojimi vprašanji zajel celotno Pahorjevo življenjsko odisejajo, od njegovih uspehov, svetovnih nazorov in pogledov na sodobno dogajanje tja do politične kandidature na prihodnjih evropskih političnih volitvah v vrstah stranke Slovenska skupnost. Boris Pahor močno verjame v evropsko razsežnost naše prihodnosti, v kateri se bo mozaik številnih narodnosti izkristaliziral v podobi sobivanja različnosti: temu principu so se

v bližnji preteklosti nekatere pomembne evropske države (Španija, Belgija) že približale, druge pa se bodo morale s tem procesom kaj kmalu soočiti (na primer Francija, kjer je še trdno zakoreninjena enačba, po kateri državo istovetijo z nacijo). "Nekdanji francoski predsednik Chirac je evropsko prepričanje že skušal nakazati svojim državljanom: pričeval jih je, da bo vsak narod v novi naddržavni entiteti globlje povezan na lastne korenine. Slovenci nosimo to izročilo v sebi, preteklo je že mnogo časa, odkar je naš Kosovel sanjal o skupni evropski podobi, v kateri naj bi vsak narod ohranil svoj obraz". Boris Pahor je s svojo kandidaturo na evropskih volitvah hotel poudariti ravno vidik narodne diskriminacije. Pisatelj se obenem dobro zaveda, kakšna pre-

teklost se je stari celini pisala v 20. stoletju, saj je korenito pogojevala njegovo življenje, neposredno pa tudi njegov odnos do sočloveka. Preteklo stoletje je bilo obdobje, v kate-

Foto IG

rem je Evropa prestajala uničevanje človekove biti, ko je "s človekovim bistvom in njegovim telesom ravnala kot s plevelom".

/ str. 2
Igor Gregori

Pogovor

Pohodnik
Pierluigi
Bellavite je v 50
dneh prehodil
1.500 km od
doline Glinščice
do Olimpa

3

Predstavitel knjige

V Gorici so
predstavili knjigo
Cena domoljubja
angleškega
kapetana in
časnikarja
Johna Earla

9

Hospice Adria onlus

Tržaški
psihoterapevt
Andrej Zaghet je
predaval o
duševnem stanju
hudo bolnega
človeka

11

S 1. strani

Temelj Evrope: Jezus Kristus + ...

Vsi trije totalitarizmi, ki so se zvrstili v zadnjih sto letih, so bili uničevalci človekove svobode: "Edinole komunizem je izhajal iz pozitivne idejne zasnove, čeprav je bil v dejanski fazi povsem sličen fašizmu in nacizmu". Nedavno odkritje posmrtnih ostankov umorjenih v Hudi Jami na Laškem je Martinu Breclju služilo zato, da bi sogovornika vprašal za mnenje o dogodkih, ki so razdejali slovensko tkivo med drugo svetovno vojno in po njej. "Ljudje zrele pameti in dobrega srca morajo te dogodke sprejeti kot najhujše zlo: taiste dogodke pa se nikakor ne sme izrabljati ne za podpihovanje medijske odmevnosti in niti za politične namene. Mrtvaškega teatra res ne potrebujemo". Zgodovina ima veliko bolečih in protislovnih strani, "kot mnoge druge so tudi mene odpeljali domobranci, ker so se bali, da bi lahko podkrepili vrste partizanov", ravno tako so v nejasnih okoliščinah umrli partizan Janko Premrl - Vojko ter zakonca Stanko Vuk in Da-

nica Tomažič. Pahor meni, da njuno smrt niso zakrivali fašisti, ampak levičarska komponenta slovenskih antifašistov, ki niso hoteli, da bi Vuk vnašal med partizane 'neskladna prepričanja'; njegovo soprogo pa so umorili zato, ker je izdala svojega brata Pinka Tomažiča.

Foto IG

Doživetje nemških taborišč (ter povojna politika nasprotujočih si blokov, ki je svet potisnila spet v nesrečo) je v

Pahorju omajalo mnogo prepričanj: pisatelj namreč pripisuje temu dejstvu, da se hladno odziva na veliko slavo in medijsko izpostavljenost zadnjih let. "Ta uspeh raje jemljem kot povračilo za to, kar je naš narod preživel v času fašizma. Škoda, da je italijanska javnost spoznala že zaključen krog mojega ustvarjanja. Če bi uspeh doživel pred leti, bi na podlagi aktualnega pisanja lahko še marsikaj povedal". Ravno tako se je Pahor zaradi hudih preizkušenj oddaljil od krščanske vere in se raje zavzel za panteistično doživljanje stvarstva, v katerem je še vedno

človek edini, ki se odloča za dobro ali zlo. "Nobeno božanstvo ni človeku pomagalo delati hudega".

Zakon, ki ga sestavlja en sam člen, predvideva spodbujanje poučevanja tujih jezikov držav članic Evropske unije in med temi je, seveda, tudi slovenščina. "Poznavanje tujih jezikov je bistvenega pomena za izboljšanje odnosov, vzajemno spoznavanje ter sprejemanje med različnimi narodi in kulturami ter zlasti mladim generacijam omogoča lažje konkuriranje na trgu dela", je mnenja deželni svetnik Gabrovca, ki je zato tudi glasoval za sprejetje novega zakona in si nadeja, da bo vsaj z rebalansom sredi poletja zakon deležen primernih finančnih dotacij.

Mladinska skupina Prihodnost

Skupina Prihodnost - mladinska sekcija Slovenske skupnosti Gorica, prireja v nedeljo, 10. maja, svoj prvi kongres. Celodnevni program bo potekal v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž. Ob 14.30 se bodo v odbojki in nogometu pomerili člani mladinske skupine s člani stranke. Ob 18.30 bo uradni del kongresa z izvolitvijo odbora, predstavitev delovanja in orisom stanja Slovencev v Italiji. Po kongresu bo družabno srečanje s prizigom. Skupina Prihodnost je nastala novembra 2008 in se od takrat redno sestaja. Decembra je organizirala božični aperitiv, v mesecu marcu pa predavanje o Reziji z Luigio Negro. Aprila so sodelovali na deželnem kongresu mladih Slovenske skupnosti. Zadnje mesece smo se člani posvetili predvsem pripravi na kongres, na katerem bodo med drugim predstavili kratek dokumentarni film o slovenski manjšini. Vsi toplo vabljeni!

Pet volilnih okrožij v državi

Volitve v Evropski parlament v Italiji

Pred nami (6. in 7. junija) bodo šeste volitve v evropski parlament, ki postaja vedno bolj pomemben zakonodajni in politični organ Evropske unije. Prve tovrstne volitve so bile pred tridesetimi leti (leta 1979) in so se nato redno obnavljale vsakih pet let. Pred tem so evropske poslance imenovala država članice prek parlamenta. S pristopom novih članic v Evropsko zvezo se je znatno povečalo število članov parlamenta. Prihodnjega junija bodo tako državljani evropske povezave izvolili 785 poslancev. V ta namen je ozemlje posameznih članic porazdeljeno na volilna okrožja. V Italiji imamo tako pet volilnih okrožij, v katerih bo skupno izvoljenih 72 poslancev. Največ poslancev izvolijo Nemčija, Velika Britanija, Italija, Francija, Španija in Poljska, najmanj pa Estonija, Ciper in Luksemburg. Slovenija jih izvoli 7. Evropski parlament zaseda v Bruslju in v Strasbourg. Njegovo delo poteka v vseh uradnih jezikih Evropske unije - teh je 23 po vstopu Bolgarije in Romunije v EU ter podelitvi statusa uradnega jezika EU irščini leta 2007.

Do 29. aprila so morale stranke predstaviti kandidatne liste za posamezna volilna okrožja. Po zdravi pameti bi bilo pričakovati, da bodo stranke predstavile kar se da ugledne in strokovno podkovane osebnosti, saj bodo predstavljali svojo državo. Toda iz pregleda seznamov kandidatov je razvidno, da se niso vse stranke dosledno ravnale po omenjenem načelu. Mnoge stranke namreč kandidirajo v evropski parlament tudi tiste svoje privržence, ki jim ni uspelo biti izvoljeni na parlamentarnih ali drugih volitvah. Zelo iskani so popularni voditelji televizijskih oddaj ali tisti, ki kako drugače izstopajo v javnem življenju. Veliko kritik glede izbire kandida-

tov si je nakopala nova stranka desnosredinskega pola Ljudstvo svobode, v kateri ima odločilno besedo predsednik Berlusconi. Tako so bile vključene v kandidatne liste vsčene mladenke s televizijskih ekranov, ki nimajo političnih izkušenj, a služijo za privabljanje glasov. Proti takšnemu ravnanju je javno nastopila sama Berlusconijsva soproga Veronica Lario, kar je precej razburkalo politične vode v krogih Ljudstva svobode. Berlusconi ji je odgovoril, da ona verjame temu, kar pišejo "levičarski" časopisi, ki da izkrivljajo podobo kandidatov.

Edina slovenska stranka, to se pravi Slovenska skupnost, se je tudi tokrat povezala z Južnotirolsko ljudsko stranko, ki ima konkretno možnost izvoliti svojega predstavnika v evropski parlament.

Iz vsega povedanega je razvidno, da voditelj vladne stranke Ljudstva svobode političnega delovanja očitno ne pojmuje kot odgovorno uradništvo za skupno dobro, ki med drugim zahteva primerno usposobljenost javnih predstavnikov, temveč kot

redno prisotnost lepega števila poslancev tako na plenarnih zasedanjih parlamenta kot na sejah njegovih delovnih odborov in raznih komisij. Prav pred kratkim smo lahko sledili neki zelo gledani oddaji na tretji televizijski mreži, ki je prikazala tudi časnikarski intervju z nekim angleškim evropskim poslancom, ki je odkrito potrdil mnenje o pomanjkljivem delovanju številnih italijanskih kolegov. Tem je očital zlasti to, da ne sledijo obravnavanim problemom v okviru delovnih komisij in zato spregledajo marsikatero njihovo odločitev. Z naše strani lahko dodamo, da tudi italijanski mediji površinsko poročajo o razvejenem delovanju evropskega parlamenta pa tudi drugih organov Unije. Statistike kažejo, da so nemški poslanci najbolj vestni tako glede prisotnosti kot zavzetosti pri delu v okviru Evropskega parlamenta. Po drugi strani pa se mnogi spotikajo nad tem, da italijanski poslanci prejemajo najvišje plače, ki so enake tistim, ki jih prejemajo poslanci italijanskega parlamenta. Zato poslanci iz drugih držav že od leta 2005 zahtevajo odpravo sedanjih razlik med plačami evropskih poslancev.

Na junijskih volitvah bo 375 milijonov volivcev iz 27 držav članic izbiralo 785 novih predstavnikov v Evropski parlament. Ko bo začela veljati lizbonska pogodba, se bodo pooblastila poslancev EP pri sprejemanju od-

nekašno gledališko predstavo lahkotne vsebine. Drugo problematično vprašanje zadeva dosedanje izkušnje in ustrezno delovno zavzetost italijanskih evropskih poslancev. Prvi kamen spotike zadeva ne-

ločitev še povečala v primeri s sedanjimi. Parlament bo namreč skupaj z ministri držav članic enakopravno odločal o skorajda vseh področjih politike Evropske unije.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Pandemija dokazala sposobnost učinkovitega ukrepanja

Odziv na zlovesči pojav t. i. prašičje gripe je pokazal in dokazal, da smo kot človeštvo sposobni hitro in učinkovito ukrepati, kadar se nam zdi to potrebno. Ker gre za globalno nevarnost, ki ne pozna meja, so morali biti ukrepi ob tem dogodku globalni in istočasno zelo hitri. Vsa najvišja politika in toliko bolj Svetovna zdravstvena organizacija sta delovali v smislu tiste globalizacije, ki se ji pravi svetovno reševanje problema, ker pač ta lahko zadobi svetovno razsežnost. Takšno globalizacijo velja še kako pozdraviti, in ne samo enkrat, ker ne služi nastajanju vse bolj povezanega in enovitega sveta slepo, se pravi zgolj na siceršnji materialistični ravni, ampak rešuje bistvene probleme ljudi, se pravi zdravje in celo preživetje. Res, ukrepanje te vrste oživlja pogostoma šibko prepričanje, da je temeljne stiske človeštva ne samo nujno, ampak predvsem možno reševati in rešiti in da se je v interesu vse bolj razvijajočega človeštva: da npr. ni mogoče več kot toliko napraviti zoper uničevanje okolja, da ni mogoče več kot toliko napraviti za prenehanje vojn, ki so vedno bile in bodo, in da ni mogoče ničesar prelopnega napraviti za odpravljanje revščine, v kateri se rojevajo nasilje in bolezni. Tovrstna vdanost v usodo oziroma kapitulacija pred največjimi problemi ni v skladu z dostojanstvom človeka, ki zagotovo poseduje izjemne sposobnosti, v katere pa mora biti prepričan, sicer jih sploh ne aktivira. V takšnih primerih

se poslužuje neskončnih izgovorov, ki očitno veljajo vse do trenutka, ko gre za skrajno, se pravi smrtno nevarnost. Če pa stvari niso skrajno nevarne, čeprav bi v srednjeročni prihodnosti lahko to postale, pripravljenost na takojšnjo odločno akcijo popusti. Razume se, da imamo v mislih okolje in njegovo varnost, od katere je in bo vsak dan še bolj odvisna tudi naša varnost. Dokazano je, da je nečisto ozračje razlog vse številnejših in hujših dihalnih obolenj, če omenimo le najbolj otipljivo posledico. Vse pogostejši orkani, preobilne padavine, poplave in usadi ter zemeljski plazovi nas prizadevajo že s smrtnimi primeri in vendar je vse to premalo, da bi se s problematiko okolja hitreje in zares temeljito spopadli - očitno človeka nevarnost, ki ni že v tem trenutku smrtonosna, odločilno ne prizadeva, kar je velika škoda. Morda nas bo sedanjí učinkovit odziv na napad osupljivo udarne gripe opogumil, da bomo tudi na druge, na videz manj krveločne nevarnosti gledali z drugačno miselnostjo, ki se bo z večjo hrabrostjo lotila prej naštetih odprtih problemov, čeprav izkušnja uči, da ne smemo biti preveliki idealisti. Z drugimi besedami: bila bi velika zamujena priložnost, ko bi se silovit začetni zagon proti pandemiji prevesil v običajno popuščanje in v vse manjšo medijsko pozornost, vse v duhu tiste pomiritve javnosti, v imenu katere se potem ne napravi nič oziroma mnogo premalo.

Janez Povše

Na dnu...

MISS KOKOŠ, ALI VAS BODO RES KANDIDIRALI NA EVROPSKIH VOLITVAH?

OH, ODVISNO, KAKO SE BO ODLOČIL GLAVNI PETELIN!

POGOVOR Pierluigi Bellavite

Od doline Glinščice do vrha Olimpa

Zakaj si izbral to startno točko in ta cilj za svojo zadnjo "pustolovščino"?

Izbira poti gotovo ni bila naključna. O njej sem veliko razmišljal. Kaj sem hotel s tem potovanjem? Najprej lepo hojo, kakršna je vseh krajev: po hribih, gozdovih, stranskih poteh, čim manj asfalta, nič turističnega. Hoditi je lepo. To pa mi ni bilo dovolj, nepogrešljiv del hoje pomeni srečanje z drugim: hotel sem hoditi mimo različnih ljudstev, izzivati predodroke, se spopasti z različnostmi, ki jih nisem poznal. Indija? Kitajska? Avstralija? Razmišljal sem o vseh krajih sveta, na koncu pa sem izbral Balkane. Če sem namreč dobro pogledal, so obetali vse to, kar sem iskal. Všeč mi je bila že preprosta zamisel, da sem odpotoval od doma (Furlanija

Kdo je Pierluigi Bellavite?

Pierluigi B. živi v Legnanu v Lombardiji. Tudi v naših krajih je že znan kot pohodnik, ki ima posebno rad dolge razdalje. Pred nekaj leti je prehodil pot od izliva do izvira Soče, nato pa je to izkušnjo opisal v knjigi *Sassi levigati dalla corrente* (izšla je pri tedniku Voce Isontina, v slovenščini pa pri Goriški Mohorjevi družbi z naslovom *V strugi izbrušeni kamni*, 2002), pravem slavonspevu naši "hčeri planin" in Slovencem. Leta 2007 je 40 dni hodil od juga do severa Španije, lani spomladi pa 10 dni od Ogleja do Zajzere v naši deželi. Tako se je pripravil na svoj doslej največji podvig: od srede septembra 2008 dalje je v 50 dneh prehodil 1.500 km od doline Glinščice na tržaškem Krasu do 2.917 m visoke gore Olimp v Grčiji. Med potjo piše dnevnik in rad tudi riše, predvsem pa s svojim razorožujočim prosojnim pogledom srečuje ljudi.

rajevu sem moral narediti nekaj fotokopij, saj so mi listki kmalu zmanjkali.

Z nahrbtnikom na ramenih in palico v rokah rad srečuješ ljudi, po možnosti različne. Kako si doživljal

vzajemnega zadoščenja. Ni razlik: prav vsi smo bili narejeni na enak način. Ne, to ni samo poezija...

Zanima te komunikacija, ki zmore presegati jezik. S kom si imel največ in s kom najmanj težav?

Srečal sem prav malo ljudi, ki bi znali govoriti italijansko; marsikdo je znal nemško, ki ga razumem, mnogi (zlasti otroci) šolsko angleščino, ki pa je bila veliko boljša od moje. To potovanje, bolj kot katerokoli doslej, mi je potrdilo, da je stvar uresničljiva. Možno je hoditi med ljudstvi,

drugačno vero. Lahko je objokovati žrtve. Nato srečaš njih, morilce, tiste, ki so streljali v okna kmetij, tiste, ki so netili požare... in se bahajo, s ponosom kažejo brazgotine, s vnetostjo razpredajo svoje "razloge". In, še več, prav tisti ti ponudijo pijačo, te pogostijo na svojem domu, blagoslovijo tvojo pot. Kaj narediti? Kaj narediti? Popotnik gre mimo, vidi, posluša, ne obsoja in skuša najti odgovore. To ni lahko, mogoče ni niti pravično, ne vem.

Med hojo si nalezl na nešteta minirana polja in na mine v glavah ljudi...

Prva minirana polja sem našel že na Hrvaškem, nato malo povsod v Bosni, zadnja pa v Albaniji. Včasih so mi vzbujala tesnobo in strah, proga ni bila vedno jasna, večkrat sem izgubil stezo. Ne da bi se zavedal, sem sledil začrtani razpoki zamotanega zapleta globokih napetosti. Peš sem prekoračil osem državnih mej, pa tudi neštete

ostale v glavah ljudi.

Si doživel kakšne posebne težave, trenutke stiske ali nevarnosti?

Da, sicer pa, če pogledam nazaj, je bilo potovanje navsezadnje najlepše med vsemi, ki sem jih doživel, izkušnjah in naravnih lepotah, mimo katerih sem šel. Zdi se mi kot dolge sanje, v katerih so nevarnosti, stiske in težave koncem koncev sol pustolovščine. Številne nevarnosti, kot npr. medvedi, volkovi, razbojniki in druge, pred katerimi so me v vsaki vasi tisočkrat opozarjali, se mi zdi, da obstajajo samo v glavah ljudi. Nikdar jih nisem srečal. Ne vem, če sem bil nepremišljen ali predrzen, toda nad sabo sem stalno čutil zaščitno krilo Angela popotnikov, ki sem mu od nekdaj dolžnik.

Risba z "idealno potjo"

zično izčrpan. Potreboval sem počitek. Grenkoba pa sem občutil, ker se je pot žal končala. Zdi se protislovno, in vendar je tako. Vse je šlo še preveč dobro, dan je bil krasen, pred mano se je odpiral svet drugih poti: na jugu Afrika mnogoterih skrivnosti, na jugovzhodu, onkraj morja, Jeruzalem, na vzhodu svilen pot, Indija, Kitajska. Hotel bi nadaljevati. Svet je velik, noge mi ne bodo zadoščale, vrniti pa sem se moral v svojo vsakdanjost...

Kaj se je po "pustolovščini" spremenilo v tvojem življenju?

Navidez nič. Vrnil sem se v svojo družino, na svoje delovno mesto, k svojim navadam. Tako je tudi prav. Vsakdo ima pristanišče, v katerega se vrača. In vendar je v notranjosti nekaj več. Beseda Balkan v meni ni več samo zemljepisni izraz. Je del mene. Divje gore, strme doline, kristalno čiste reke, napor, pot, samota, srečanja, sonce, dež, sneg, mine, porušeni domovi, nove hiše, ljudje, moške, ženske, pogum, strah, mrtve vasi in vasi, ki so spet zaživele, in Sarajevo, čar Sarajeva v miru v bleščečem jesenskem dnevu. Zaradi popotovanja je vse to sedaj prisotno v mojem življenju.

Danijel Devetak

Z mladimi Črnogorci

Julijska krajina je na neki način moj drugi dom) in da lahko grem daleč. Olimp s svojimi skoraj 3.000 metri je bil tam, najvišji med vsemi, na idealni črti. Zvenelo je tudi lepo: Zevsov prestol. Za izbiro se nisem kesal.

Ker ne poznaš balkanskih jezikov, si se ljudem predstavljal z "vizitko", poezijo. Kaj je pravila? Je delovala?

Res, moj listek: šlo je za poetično predstavitev, ki se je navdihovala v verzih črnogorskega kraljeviča in pesnika Njegoša (Luč mikrokozmosa, 1845). Med drugim je pravila, da sem "v očeh, v nasmehu, v srcu iskal Žarek Njega, ki nas je na enak način ustvaril". Pred odhodom mi je nekdo rekel, da ne bo delovala, češ da gre za bahavo razkazovanje intelektualizma med ljudmi, ki živijo v hribih, otroška naivnost med ljudstvi, ki so veliko pretrpela zaradi trpe državlanske vojne! V resnici pa je še kako delovala. Mnogi so me prosili, če jo lahko obdržijo, in so se mi zahvaljevali, kot bi prejeli darilo. V Sa-

drugačnost različnih ljudstev?

Lahko se zdi čudno, toda lik romarja, popotnika, čeprav v "tehničnih" oblačilih, še vedno vzbuja simpatijo in radovednost. Dovolj je imeti prosojen pogled, poslušati, ne soditi in se z lahko-

dosežeta gostoljubnost in zaupanje. Seveda ni povsod enako; obstajajo ljudstva, ki so po tradiciji odprta, radovedna, skoraj vsiljiva, kot se mi je zgodilo med Albanci. Druga so bolj zaprta, zadržana, trda, kot so z mano bili Hrvati ali Srbi. Poleg tega obstajajo meščani, kmetje in hribovci. Srečanje je pogosto površinsko, se pozdraviš in greš dalje; kdaj pa kdaj se pa zgodi, da najdeš pravi ključ, besedo, pogled, nasmeh in z vsakomer lahko vzpostaviš odnos, ki je sicer lahko bežen, toda intenziven in poln

katerih jezika in pogosto niti pisave ne poznaš, ter vseeno komunicirati. Tudi brez besed imamo veliko načinov za sporazumevanje! Seveda, ni lahko, vsakokrat gre za pravi izpit, stalno napetost, izumljanje gest in izrazov, toda uspe se z velikim zadoščenjem. Če sogovornik to želi, seveda. V nasprotnem primeru je srečanje že na izhodišču neuspešno, tudi če poznaš jezik. Priznati moram, da sem ob prihodu na Kosovo prehodil pet kilometrov več, da sem lahko obiskal naš vojaški kontingent in končno spet slišal govoriti italijansko. To je bil požirek sveže vode!

Srečal si osebe, ki so bile v prejšnjih letih žrtve ali tudi krvniki. Kaj si uvidel v njihovih dušah?

To je problem, ki je pretresel mojo vest. Lahko je obsojati vojno. Lahko je biti navdani z grozo ob pogledu na vasi, ki so jih obstrelili do tal, na požgane hiše. Lahko je obsojati tiste, ki so z minami posejali čudovite gozdove, plodne griče, svetišča in pokopališča ljudi, ki imajo

Težko prehodan kanjon ob reki Tari

bolj poudarjene meje med eno in drugo dolino, med eno in drugo vasjo, med enim in drugim naseljem. Stanje je zelo napeto; prav imaš, najnevarnejše mine so tiste, ki so

mi sposobnostmi in z lastnimi mejami, s svojim pogumom in s svojimi strahovi. Na koncu se bolje poznaš. Včasih to tudi ni prijetno, je pa cena, ki jo zavestno plačaš. So pa tu-

Bazar v Sarajevu, risba

ŽE MINUTA JE DOVOLJ ZA POMEMBNO DEJANJE

S svojim podpisom za namembo 8 tisočink Katoliški Cerkvi boste podprli bogoslužno in pastoralno delovanje, dobrodelne posege v Italiji in v državah tretjega sveta ter 38 tisoč škofijskih duhovnikov, ki izvajajo svoje poslanstvo v Italiji in v tujini.

Kako so bila uporabljena sredstva, zbrana s plačilom osmih tisočink Katoliški Cerkvi?

Odgovor želimo tudi tokrat posredovati z informativno kampanjo, ki se je začela konec aprila. V zadnjih desetih letih smo obiskali vso Italijo in veliko držav v razvoju, da bi v tridesetih sekundah lahko predstavili zgodbe, ki prikazujejo različna področja posegov, predvidenih z zakonom št. 222/85: verske in pastoralne potrebe, vzdrževanje duhovnikov, dobrodelni posegi v Italiji in državah tretjega sveta.

DOBRODELNE USTANOVE, KI SMO JIH LETOS OBISKALI V ITALIJI...

V **Ivrei** zatočišče "Argine", namenjeno osebam z velikimi težavami, od bivših alkoholikov do odvisnikov od mamil, od oseb, ki so pravkar prišle iz zapora, do brezdomcev. Sprejema jih don Angelo, ki s prostovoljci nudi rehabilitacijo in spodbuja človeško obogatitev posameznikov...

V četrti rimskega predmestja **Torre Angela** je don Giampiero s svojimi pomožnimi župniki oporna točka za to veliko skupnost z več kot 50.000 prebivalci. Pomoč nudijo vsem, mladim parom, starejšim, bolnim, otrokom in družinam v stiski, in skušajo nuditi ustrezne rešitve, da se marginalizirane osebe ne bi več čutile zapuščene.

V kraju **Senigallia** središče "Il punto giovane", financirano s sredstvi 8 tisočink, nudi mladim iz škofije možnost, da preživijo skupaj mesec in pri tem upoštevajo kot vodilo Evangelij. To je nov način doživljanja

duhovnosti, ključnega elementa za rast in krščansko vzgojo mladine.

V starem sicilijskem mestu **Mazara del Vallo** je don Fiorino s številnimi prostovoljci uresničil projekt za izobraževanje žensk. Italijanske in tuje ženske z različnimi življenjskimi izkušnjami, ki so se znašle v podobnem položaju zaradi brezposelnosti.

V tem izobraževalnem središču se pod vodstvom don Fiorina ženske lahko izučijo novega poklica in si lahko zagotovijo boljšo prihodnost.

V Toskani je v kraju **Piancastagnaio** stara cerkev, posvečena Mariji iz San Pietra. Sredstva 8 tisočink so omogočila obnove in nadaljevanje pastoralne dejavnosti za to skupnost.

...IN V TUJINI.

V **Kambodži** je organizacija "New Humanity" začela projekt za opismenovanje otrok in žensk. Nekateri mladi učitelji se z motornimi kolesi peljejo v najbolj osamljene vasi in vanje prinašajo knjige in izobrazbo.

V **Peruju** smo po potresu leta 2007 s sredstvi 8 tisočink konkretno pomagali prebivalstvu. Vis, skupina salezijanskih misijonarjev, je izpeljala projekt za najrevnejše družine, ki so zaradi potresa izgubile svoje domove in zato potrebovale pomoč.

Za dodatne informacije o delovanju in sredstvih, namenjenih Katoliški Cerkvi, obiščite spletno stran www.8xmille.it

8 tisočink za Katoliško Cerkev Najboljši zaveznik transparentnosti je resnica

"Transparentnost upravnega sistema v širšem pomenu predpostavlja zagotavljanje maksimalnega toka informacij znotraj upravnega sistema ter med upravnim sistemom in zunanjim svetom". Članek, ki bi se začel s podobnim citatom, bi na izpitu iz novinarstva nedvomno in upravičeno zavrnil, saj je stavek natrpan z abstraktnimi izrazi in se ne nanaša na nobeno konkretno novico. Prava katastrofa. Vendar je to tokrat potrebno.

Ali Cerkev informacije o denarnih prispevkih, ki jih italijanski državljani darujejo Cerkvi, in torej tudi podatke o osmih tisočinkah res širi? Podroben obračun objavlja na spletu, v vsedravnih tiskanih medijih (tudi z zakupom ustreznih prostorov), v škofijskih tedenskih glasilih, na teletekstu, v zgibankah, ki jih pošilja v župnije... Poleg tega ga predstavlja tudi s televizijskimi oglasi: resnične zgodbe morda kažejo le nekatere namene teh prispevkov, ki pa zajemajo vsa področja: prispevki so pomembni za podporo duhovnikom, cerkvam in župnijskim središčem in za dobrodelne projekte v Italiji in v tretjem svetu.

Vendar pri tem opažamo veliko protislovje: kljub zagotavljanju "maksimalnega toka" informacij se zdi, da "maksimalnega poznavanja" ne dosegamo. Še vedno kdo v kakšnem pomembnejšem časopisu piše ali na televiziji izjavlja, da je 8 tisočink namenjenih Vatikanu, da je to strogo tajno in da o tem ničesar ne vemo: to niso mnjenja, o katerih bi se dalo razpravljati, temveč neresnične informacije. Žal pa veliko ljudi temu verjame.

Kaj lahko storimo? Vsakdo lahko prispeva k transparentnosti, od škofije do župnije, z objavljanjem svojih obračunov. Tok informacij je mogoče povečati s podpisanim instrumentom za njihovo širjenje, na primer katoliških: časopisov, radia, televizije, spletnih strani, medijev posameznih združenj in župnijskih glasil. Resnica je najboljši zaveznik transparentnosti in transparentnost je najboljši zaveznik resnice.

Umberto Folena

Tudi letos lahko namenite osem tisočink Katoliški Cerkvi na naslednje načine:

● **uporabite polo za osem tisočink**, priloženo obrazcu CUD. Kdor ni več obvezan predložiti davčne prijave, predvsem upokoenci in odvisni delavci brez drugih dohodkov in odtegljivih stroškov, lahko namenijo osem tisočink Katoliški Cerkvi s polo za osem tisočink, ki je priložena obrazcu CUD. Polo lahko brezplačno oddate do **31. julija 2009** v zaprti kuverti v vsakem poštnem uradu. Lahko jo oddate tudi pri davčnem posredniku (CAF), ki pa lahko za storitev zahteva plačilo. Če potrebujete nadaljnje informacije o postopku za izbiro namena osmih tisočink z obrazcem CUD, lahko pokličete brezplačno telefonsko številko **800 348 348** (ob delavnikih od 9.00 do 20.00 ure, ob sobotah od 9.00 do 17.30).

● **obrazec Unico** je treba oddati do **31. julija 2009** neposredno preko interneta ali preko davčnega posrednika. Kdor ni obvezan k telematski oddaji, lahko obrazec odda od 2. maja do 30. junija v vsakem poštnem uradu;

● **obrazec 730-1**, ki je priložen obrazcu 730, je treba oddati do **31. maja 2009** (velja za kogar uporablja storitve centrov za davčno pomoč (CAF) ali profesionalnih davčnih posrednikov).

Tudi letos lahko poleg osmih tisočink izberete tudi namen petih tisočink. Davkoplačevalec se lahko s svojim podpisom izrazi o namenu osmih in petih tisočink, saj se podpisa ne izključujeta. Oba podpisa ne povzročata davkoplačevalcu nobenih dodatnih stroškov.

Globlji pomen dveh podobnih besed Religija ali vera? "Za človeka gre!"

Besedi *religija* in *vera* imata v slovenščini, za razliko od drugih jezikov (kot npr. italijanščina, angleščina), precej podoben pomen. To potrjuje katekizem katoliške Cerkve, kjer v stvarnem kazalu, poleg besede "*religija*", najdemo med oklepaji tudi besedo "*vera*". Na splošno ljudje bolj pogosto uporabljajo besedo *vera*. Toda, če namesto te besede slišijo ali izgovorijo besedo *religija*, po navadi ne čutijo nobene bistvene razlike med njima.

Ta navidezno banalna pomanjkljivost slovenskega jezika ali površnost v pojmovanju besed je v resnici odraz zmešnjave. Zmešnjave, ki pride velikokrat na dan v našem krščanskem svetu - posebno slovenskem -, ko gre za debate med laiki in cerkvijo.

Znan strokovnjak in biblicist pater Alberto Maggi pojasnjuje razliko med religijo in vero na podlagi poglobljenega proučevanja izvirkov Nove zaveze. Religija, v grščini *deisidaimonia*, je skupno število drž, misli, oblik življenja ter ideologij, ki jih je ustvaril človek, da bi prišel v stik z Bogom.

Vera, v gr. *pistis*, pa je človekov odgovor na Očetovo ljubezen Boga, ki jo človek doživlja.

Razlika med religijo in vero je v tem, da religija izvira iz človeka in gre v smer Boga, vera pa izvira iz Boga in gre v smer človeka. Maggi

meni, da krščanstvo ne nastane v sozvočju z religijo, obratno, je v protislovju z njo. "Če dandanes govorimo o '*krščanski religiji*' - pravi Maggi - "je to zato, ker se je stanje krščanstva od četrtega stoletja dalje bistveno spremenilo. Iz vere preganjancev, kakršna je do tedaj bila, se je krščanstvo spremenilo v vsiljeno religijo. Na ta način so kristjani prevzeli vse tiste značil-

P. Alberto Maggi

nosti in lastnosti religije, ki so jim do tedaj bile tuje, in jih vključili v svojo vero".

Osupljivo je, da ima vse, kar je v zvezi z religijo v evangelijih, negativen prizvok.

Beseda religija, v gr. *deisidaimo-*

nia, izvira iz dveh besed: *bati se* (gr. *deido*) in demon ali *zli duh* (gr. *daimon*), in pomeni strah pred bogovi/demoni, strah višjih sil, hudih duhov, vražjeverstvo, religija.

V evangeliju je beseda *ubogati* (gr. *upakouo*), ki je, kot pravi Maggi, temeljni element religije, omenjena petkrat. V nobenem primeru se ne sklicuje na kakšno osebo, ampak je vedno izrečena v zvezi s stvarmi, ki so večkrat za človeka nevarne, neprijazne in škodljive: (veter in morje - Mt 8,27; Mc 4,41; Lk 8,25. Nečisti duhovi - Mr 1,27. Murva - Lk 17,6).

Jezus nikoli ne zahteva od drugih, da ga ubogajo, kvečjemu ljudi spodbuja, da smo podobni Očetu (Lk 6,36).

giozni ljudje opisani kot tisto, kar je najbolj škodljivo in nevarno". Saj so Jezusa Kristusa ubili religiozni ljudje in to v imenu religije. (Jz 19,7).

Bog ima s človeštvom od vedno ("V začetku", Jz 1,1; 1 Mz 1,1) prekrasen načrt: izbrisati med njima katerokoli razliko, ki ju ločuje, tako, da lahko človek končno postane kakor On.

Za religijo, ki pa nastane prav zaradi brezna, ki ločuje človeka od Boga, predstavlja potemtakem ta omenjeni božji načrt največjo nevarnost: ogrožanje njenih privilegijev ("Če ga pustimo kar tako, bodo vsi verovali vanj", Jn 11,48). Predstavlja zločin, ki ga lahko samo smrt izbriše: "Zato so si Judje še bolj prizadevali, da bi ga umorili..., ker je Boga imenoval za svojega Očeta in se tako delal enakega Bogu" (Jz 5,18).

"Religija" - pravi Maggi - "prebiva v prostoru, ki je med Bogom in človekom. Ta prostor-razdalja uteleljuje in omogoča vse zahteve po predstavnikih, trenutkih, obredih in posebnih prostorih, ki človeku dovoljujejo, da se z Bogom srečuje".

Novost krščanstva pa je v tem, da je Jezus izničil to razdaljo. Ni postavil *Knjige* kot temelj za ravnanje vernikov, temveč človeka. Človek je za Kristusa na prvem mestu, pred kakršnimi koli religioznimi normami ali pravili. Saj se bodo le-ti, če so postavljeni nad človekov blagor, prej ali slej obrnili proti njemu. Pred svetimi knjigami in pismi je, torej, na prvem mestu vedno svetost človeka. Kot je nekdanji antropolog Anton Trstenjak imel navado reči: "Za človeka gre!"

Adam Selj

S Titom in po njem "Živeli smo toliko let pod plahto resnice"

Dogaja se, da se še vedno dobijo tudi v našem ljubelem zamejstvu, in to med takšnimi, od katerih najmanj pričakuješ, ki se vedno mislijo, da je v Sloveniji mogoče sedanje stanje, pa naj bo to politično, ekonomsko in tudi versko, zaobrniti nazaj na stanje, kakršno je bilo nekoč. Ne zavedajo se, da so v veliki zmoti!

Ljudje se moremo, hote ali neho, sprijazniti tudi s posledicami našega izvora. Ta je lahko "tlakovan" s takšnimi ali drugačnimi krivicami, je pa lahko tudi "post-lan" s takšnimi ali drugačnimi privilegiji. Če je kdo tako ali drugače obremenjen s kakimi krivicami, nosi v sebi tudi psihološke posledice, ki ga nujno spremljajo, naj

se jih zaveda ali ne.

Če pa je bil kdo tako ali drugače obdarjen s privilegiji, ga lahko doleti podobna usoda. Ko mu ti privilegiji obrnejo hrbet, malo jih je takih, ki jih uživajo vse življenje, to velja za marsikoga tudi tu v našem ljubelem zamejstvu, potem sta si oba podobna. Zdrknila sta na ledu in pristala na nagi zadnjici, pa ne glede, kaj bodo ljudje rekli, ali kaj si sploh onadva mislita! Od tu dalje je realnost za oba enaka, neusmiljena, trda in kruta.

V Ljubljani so zopet začeli pogrevati staro temo o Titovi ulici. Na našem ljubelem Sabotinu se občasno zbira skupinica ob "pomen-dranem" napisu "Naš Tito" in zapojejo: "Druže Tito, mi ti se kune-mo..." V lepo urejeni knjižnici

preplašena knjižničarka ne ve, kako bi se vedla, če jo slučajno vprašate: "Gospa, kje pa je tista Jakčeva grafika, ki je imela Titov podpis in je leta in leta krasila to sobo?" Nekdo mi je rekel, da so jo najprej obesili v hodnik pred stranišče, ki ga uporabljajo uslužbenici, potem pa so jo deponirali v shrambo, kjer imajo pribor za kuhanje kave. (Živa groza in ubogi moj ljubi Jakac!) V knjižnici mojega znanca, ki ga je Titov režim krepko garbal, je kljub vsemu ostala na častnem mestu knjiga s fotografijami Titovih portretov z maršalovim podpisom, ki mu jo je poklonil znani slovenski slikar! Kljub vsemu je znanca tu knjiga dragocena in jo tudi rad pokaže obiskovalcem, če slučajno nanese pogovor na to.

Ena od slovenskih strank v Sloveniji je ob predlogu za poimenovanja Titove ulice v Ljubljani zapisa: "S priznanjem nemu največjih zločincev dvajsetega stoletja bi na svojstven način proslavili kulturo smrti in zatiranja, ki jo

pooseblja Josip Broz Tito". Ob vsem tem se vidi, da so nekateri v našem ljubelem narodu začeli s Titom, da bi obudili Tita! Postavlja se ponovno vprašanje: "Ali ni že enkrat nastopil čas, da se neha lagati, živeti na lažeh, z lažmi in ob laži?" Kaj vse so nas učili, čeprav je vsaj včasih neke ob robu vsega tistega približnil drugačen žarek, ki pa se je izgubil v kričeči večini. Spomnim se sina znanega češkega pisatelja, ki mi je ob obisku leta 1968 rekel: "Živeli smo toliko let pod plahto resnice!" Ta nesrečna plahta resnice ne pesti samo našo slovensko zgodovino, ampak se še vedno ponavlja, in kot se zdi, se bo še, tudi v naši stvarnosti...

Pozabljam pa, da se ni mogoče več vrniti na stare pozicije. Prihodnost je vedno pripadala tistemu, ki je znal pravočasno odskočiti iz prastare, zguljene in izrabljene dialektične krožnice. Ta modrost velja za vse, ne glede na to, po kateri strani pluje njihova barka.

Ambrož Kodelja

Deveta številka Pastirčka V cvetočem maju nežna misel na Marijo

Pomlad razpira cvetne čaše tudi snežnobelih šmarnic; ob teh nežnih cvetovih misel kar sama splava k Božji materi Mariji, kateri so posvečene istomienske večerne majske pobožnosti. K tem smo nekdanji otroci tako radi zahajali in ob koncu prejemali lepe podobice. Maj je res čudovit mesec, poln lepih doživetij, ki jih prinašajo prva sv. obhajila, birme, pa seveda že sama pomlad. Vztrajno se pri šolarjih že oglašajo tudi hrepeneča misel na skorajšnje počitniške dni, kot pravi urednik Pastirčka Marjan Markežič v uredniški beleški majske številke, ki je polna svežine in prijetnega branja. V njej vsak prispevek ima lepo iskrico za življenje. O Mariji, ki je tako rada

med otroki in ki v maju "vso zemljo obhodi" in "Jezusa Sina bo zanje prosila, / da bi jih roka njegova vodila / slednji čas, / slednji čas", srčno pojejo verzi tenkočutne pesnice Ljubke Šorli, ki je že predolgo ni bilo na Pastirčkovih straneh. V Marijinem mesecu pristopijo otroci prvič k obhajilni mizi, h kateri je tako rad stopal sv. Dominik Savio, ki ga kot nebeškega prijatelja opisuje Bernarda B. Na smrtni postelji pa ga je sočutno narisala ilustratorica Paola Bertolini Grudina, ki je v svojem zelo prikupnem in v duhovitostjo ožarjenim risarskim slogom, tokrat v zelo živih barvah, opremila tudi svojo rubriko Halo? Tukaj papiga!, ki opisuje značilnosti teh pisanih ptic in je privlačno dopol-

nilo za uro naravoslovja. Njene so kot vedno tudi sličice poučnega "stipa", katerega avtor besedila je njen mož Walter Grudina. Tokrat se fantiček sprašuje, ali je bolje iti zgodaj v posteljo in biti zjutraj spočiti, ali buljiti do poznega v televizijski ekran in biti naslednji dan v šoli neprepani? Odločitev bo tudi tokrat v rokah bralcev, katerim je nepogrešljiva sodelavka Pastirčka Mariza Perat namenila drobno zgodbico o malem cvetu, ki je rasel iz zidu, in metuljčku, ki se je spomlad vesel potepal naokrog. Protagonista je z odločno roko in jasno črto narisala zvesta ilustratorica otroške revije Danila Komjanc, po svojem okusu in domisljiji pa ju bodo pobarvale

otroške roke, ki bodo v pisanost odele tudi junakinji njene priredbe poučne basni Miš in žaba. Barvice v

otroških ročicah se bodo zaustavile še pri svetopisemskem prizoru o Jezusu, ki kliče apostole. Mesec maj je navdihnil zapis Nuše Turk Maj in pajčki, pa tudi vrtnarsko križanko P. Bertolini Grudina. Kakšno čudo je človek, pojejo

Kratke

Pred 85 leti so ustanovili župnijo Štandrež in obnovili ter ponovno posvetili cerkev

Tretjega maja 1924 je goriški nadškof Frančišek B. Sedej ponovno posvetil obnovljeno štandreško cerkev, ki jo je vojna vihra hudo prizadela. Ko so se domačini v letih 1918-20 vračali iz begunstva, so našli domove razdejane in se takoj lotili del za obnovo Štandreža. Tudi štandreška cerkev je bila hudo poškodovana,

Foto DP

zvonik in streha v ruševinah. Da bi lahko opravljali vsaj najnujnejše obrede, so takoj postavili manjšo leseno barako na Pilošču in jo nato povečali ter preselili na zemljišče, kjer je danes orožniška postaja. Štandreški kurat Josip Kosovel, ki je tudi stanoval v leseni baraki, se je takoj lotil z deli za obnovo cerkve. Sicer je bil že viden zidave cerkve, saj so novo štandreško cerkev dokončali komaj pred sedemnajstimi leti. Z vojno odškodnino in velikodušnim prostovoljnim delom je bila novembra 1921 cerkev že pod streho. V nedeljo, 29. junija 1923, so blagoslovili obnovljeno cerkev in nov križev pot. V slovesni procesiji so prenesli Najsvetejše iz lesene barake v cerkev. Tretjega maja 1924 je goriški nadškof Frančišek B. Sedej ponovno posvetil štandreško cerkev. Najvidnejša sprememba glede na predvojno zunanjo podobo je v zvoniku, ki ima sedaj kupolo čebulaste oblike, prej pa je bil zgornji del zvonika koničast.

Nekaj dni pred blagoslovitvijo obnovljene cerkve je goriški nadškof izdal odlok, s katerim je ustanovil samostojno štandreško župnijo. Prej je bil Štandrež kuracija in je spadal pod goriško stolno župnijo. Teh obletnic iz štandreškega cerkvenega življenja se je v nedeljo, 3. maja, spomnil med homilijo domači župnik Karel Bolčina. / DP

Praznovanje 470-letnice Marijinega prikazanja na Sveti Gori

Letos mineva 470 let od Marijinega prikazanja na Sveti Gori pri Gorici (1539). Ob tem praznovanju bo več prireditev: Sveta Gora v besedi in glasbi - 16. maja, slavnostni koncert Marijinih pesmi - 31. maja; odprtje razstave o duhovniku in botaniku Alojziju Filipiču - 7. junija. Dva dni bo na programu slovesno pritrkovanje (20. in 21. junija) na znamenite svetogorske zvonove, več prireditev pa bo tudi v Grgarju, rojstnem kraju vidkinje Urške Ferligoj (7. junija ob 7.30 - slovesna procesija s podobo Svetogorske Matere Božje izpred kapelice pri rojstni hiši vidkinje). V soboto, 20. junija, bo ob 20. uri spominsko mašo ob 470-letnici prikazanja in procesijo z lučkami vodil koprski pomožni škof Jurij Bizjak. Osrednja slovesnost pa bo v nedeljo, 21. junija, ob 16. uri, ko bo somaševanje vodil koprski škof Metod Pirihi.

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi ob 470-letnici Marijinega prikazanja Uršuli Ferligoj na Sveti Gori na uvodno prireditev Sveta Gora v besedi in glasbi v soboto, 16. maja, 2009, ob 19.30, v Franciskovo dvorano na Sveti Gori. Nagovor p. Bernarda Golčnika, svetogorskega gvardijana. V programu sodelujejo: prof. Lojzka Bratuž, Milan Vodopivec, dramski igralec, Anuša Kodelja, učenka, Marina Ružič, harfistka, Petra Vodopivec, violončelistka, Vokalna skupina Sumus Ajdovščina, umetniški vodja Ana Kodelja. Program bo povezovala Alenka Saksida.

Goriška nadškofija, družinska pastorala

V soboto, 9. maja, bo ob 16. uri v dvorani Fogar (Korzo Verdi 4) v Gorici srečanje na temo Družina odprta Bogu in bližnjemu. Zakonca Mario Ravalico in Giuliana Terzani bosta spregovorila o tem, kaj pomeni biti odprta družina, kakšna je vzgoja v njej, ali je taka odprtost dar ali cilj itd. Vabljeni!

stih V. T. Arharja, Romam k Mariji pa pesem Berte Golob na glasbo Dominika Krta. Pastirčkovim bralcem dobro poznani fantiček Fof, ki je odkrival lastnosti sadja, sedaj zaskrbljeno išče črvička. Strica Maksa in nečaka Tjašo in Pastirčka pa je branje Levstikovega Martina Krpana spodbudilo, da so se odpravili po njegovih sledih k Sveti Trojici. Nazoren opis tega sveta na Notranjskem, ki vabi na ogled tamkajšnjih naravnih lepote, je kot vselej izšel izpod klenega peresa Marijana Markežiča. Zvedavo pero Jožice Žniderčič, ki brska po spominih naših babic in dedkov, tokrat opisuje utrinke iz življenja šestinosemdesetletnega Hermana Srebrniča, dobro poznanega organista, ki se je orgljanja učil pri prof. Emilu Komelu; ljubezen do glasbe

in petja, predvsem cerkvenega, skrbno goji že celo življenje. Poleg navedenega so v majski številki še rubrika Kar lepo po vrsti in Ministranti OK s kvizom, ki preverja znanje strežnikov, Pastirčkovo vabilo na sodelovanje na leto 2009/10. Nasmejani otroški obrazi pa vabijo k vpisu na poletno središče Srečanja 2009, ki ga v Zavodu sv. Družine prireja KD Sončnica v sodelovanju z Madirskim domom. Za spretnost prste Tatjana Ban daje navodila, kako izdelati zajčka Vremenika, ki bo napovedoval vreme. Na zadnji strani, kot vselej, modruje Packo Walterja Grudine, ki ima pravo lepega dvojnika: Pastirčko so ga poslali trije četrtolci iz Boršta; besedilo in risbica pričata o njihovi ustvarjalni "žilici". Osem strani Pastirčkove pošte prinaša res veliko risbic in zanimive zapise, ki so jih poslali učenci iz osnovnih šol iz Števerjana, Romjana, Sv. Križa, Gorice, Doberdoba in Štandreža.

Kratke

The University of Utah Singers v KC Bratuž

Zadnje srečanje koncertne sezone 2008/2009 bo v soboto, 23. maja 2009, ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž z gostovanjem imenitnega zbora The University of Utah Singers, ki je leta 2006 bil dobitnik Velike nagrade - Gran Prix Evrope. Gre za izredno skupino, nastalo pred nekaj leti, ki ga sestavlja 50 univerzitetnih študentov iz Utaha, iz ameriške države Ohio; skupino vodi dirigent dr. Brady R. Allred. Dobitnik številnih prestižnih nagrad na najpomembnejših festivalih in tekmovanjih bo v drugi polovici maja letos gostoval na daljši turneji po Evropi in nastopil v Salzburgu, Pragi, Pomazu, Varaždinu, Brežicah, Ljubljani, Kopru, Münchnu in tudi v naši Gorici. Predstavili se bodo z ameriškim sporedom skladb od gospela do ljudskih pesmi, skladb z divjega zahoda in odlomkov iz musicalov. Za konec pa bodo dokazali, kako so se lepo naučili peti slovenske ljudske pesmi. To bo enkratni koncert za vse ljubitelje zborovskega petja. Vstopnice lahko rezervirate v jutranjih urah na tel. 0481 531445.

Snovanja – Olivier Messiaen in še kaj

V okviru Snovanj 2009 se bodo v petek, 8. t. m., v prostorih muzeja na Goriškem gradu oglasile skladbe Oliveria Messiaena in Clauda Debussyja. Večer bosta oblikovali sodelavki Centra Komel, sopranistka Alessandra Schettino in pianistka Neva Klanjšček. Ob njiju bo z Dunaja prinesel svoj prispevek violinist Matej Santi in študijski kolega Ariel Caces. Olivier Messiaen je zelo samosvoja figura 20. stoletja. Poznan je predvsem po svojih orgelskih stvaritvah in po skladbi Quatuor pour le fin de temp. Na goriškem koncertu bomo spoznali pa njegove manj poznane skladbe in jih povezali z C. Debussyjem, ki jih je navdihal. Vsebinsko koncerta bo predstavil muzikolog Luca Cossetini, sodelavec goriškega DAMSA. Sicer se v teh tednih na Centru Komel marsikaj dogaja. Njegovi učenci, predvsem klavirski oddelek, si utirajo pot izven meja ožje domovine. V petek, 17. aprila, so trije učenci, Alessandro Villalva, Alex Gadžijev in Giuseppe Guarrera, uspešno nastopili v mestnem gledališču Accademia v Coneglianu. Številne navdušene poslušalce je pozdravil tudi domači župan. Prav tako slovesno je bilo na prireditvi Doživetja na dvorcu Zemono, 23. aprila, ko sta Alex Gadžijev in Giuseppe Guarrera s koncertom počastila spomin na kiparja Negovana Nemca. Njegovi kipi so bili razstavljeni v prostorih okusno urejenega dvorca. O njih je spregovorila Nelida Silič številnim odličnim gostom iz Primorske in osrednje Slovenije; med njimi je bil tudi nekdanji predsednik Milan Kučan. Mlada pianista sta bila deležna splošnega občudovanja. Slavnostno atmosfero so soustvarjale tudi kulinarčne mojstrovine Tomaža Kavčiča, ki vodi priznano restavracijo na Zemonu.

Vabilo v Lurd 2009

Jubilejno leto še ni za nami, ko se že pripravljamo na novo romanje v Lurd. Tudi letos nam je dana možnost potovati bodisi z vlakom bodisi z letalom. Letošnje leto je posvečeno "Bernardkini poti". Bernardka ni postala svetnica zato, ker je videla Marijo, marveč zato, ker je v svoji skromnosti celo svoje kratko življenje posvetila iskanju, kaj pravzaprav Bog želi od nje. Kakšno je njeno poslanstvo na tej zemlji. Obračala se je vedno na domačega župnika in iskala duhovne pomoči. Spoznala je, da so ji zelo pri srcu bolniki in revni ljudje. Rada je pomagala redovnicam v hiralnici v Lurdu in se obenem pripravljala na sv. obhajilo. Kasneje je ta poklic opravljala v Neversu, ko je sama oblekla redovniško obleko. Tudi mi bomo v Lurdu obiskali te poti in skupaj z Bernardkinin zgledom počastili Marijo in iskali "naše poti". Zato vas vabimo z nami v Lurd. Verjemite mi..., ne bo vam žal! / Joana in vse slovenske sestre

Gostovanje MePZ iz Števerjana na Dunaju

Prisrčno pevsko srečanje z rojaki

Števerjanski mešani pevski zbor je vključil v letošnjo pevsko sezono res izredno izkušnjo, saj je soboto in nedeljo, 18. in 19. aprila, preživel na Dunaju, kjer je obiskal tamkaj živeče Slovence, ki se zbirajo v Slovenskem pastoralnem centru. Po večurni vožnji so števerjanski pevci dospeli v avstrijsko prestolnico v soboto, v prvih popoldanskih urah; popoldan so namenili ogledu mnogih kulturnih in zgodovinskih zanimivosti mesta, po katerem jih je vodila sovaščanka Alenka Di Battista, študentka umetnostne zgodovine, ki je na Dunaju preživela nekaj mesecev v okviru projekta Erasmus. Števerjanci so se najprej z avtobusom popeljali po znamenitem Ringu; to je cesta, ki obkroža stari del mesta in je nastala v polovici devetnajstega stoletja, ko je cesar Franc Jožef dal podreti staro mestno obzidje in tako začel širiti mesto,

ki se je v zadnjem stoletju spreminilo v eno najlepših in najznamenitejših evropskih prestolnic. Tam so lahko občudovali lepo urejene vrtove in parke (kot npr. Burg- in Volksgarten), avstrijski parlament, občinsko palačo, dunajsko opero in Burgtheater, to je eno najstarejših in najbolj poznanih gledališč v nemškem svetu. Po ogledu Ringa so se števerjanski pevci in njihovi spremljevalci še sprehodili po centru mesta, najprej v okolici Hofburga, ki je bil dvorec habsburške dinastije in je bil zgrajen predvsem v baročnem obdobju. V njem so sedaj muzeji, ki nam prikazujejo življenje na avstrijskem dvoru in hranijo mnoga bogastva Habsburžanov, kot npr. ce-

SLOVENSKA SKUPNOST Predstavitev županskih kandidatov

Še en dokaz političnega koraka naprej

Kdor se je 1. maja udeležil uradne predstavitve županskih kandidatov Slovenske skupnosti, je imel občutek, da stranka ima jasno vizijo, dobro organizacijsko strukturo in še zlasti iskren namen postati zbirna stranka Slovencev v Italiji. To je poudaril tudi deželni tajnik Damijan Terpin, ko je povedal, da SSK želi biti povezovalna stranka, ki širi bazo. Po izvolitvi Igorja Gabrovca je Walter Devetak kot kandidat za župana v Sovodnjah drugi veliki dokaz mentalnega in političnega koraka naprej. Čas je, da presežemo delitve iz preteklosti in se združimo za dobro vseh. Tudi pokrajinski tajnik Julijan Čavdek je izrazil željo po poenotenem političnem delovanju in obenem obžaloval dejstvo, da predlog za sodelovanje z Demokratsko stranko ni bil sprejet. "Zato gremo sami naprej!" je dejal odločno.

Kot smo že pisali, bo v Sovodnjah kandidiral Walter Devetak, kandidat, ki ga skupno podpirata SSK in Klemšetova občanska lista Skupaj za Sovodnje. Gre za uveljavljenega in sposobnega podjetnika z Vrha, ki se že 30 let ukvarja z mednarodno trgovino in investicijami. Zelo je aktiven na vasi, saj že več let vodi zadrugo Vrh, ki skrbi za vaše objekte. Sam je povedal, da izhaja iz jezikovno in

Walter Devetak

politično "mešane" družine, za ta korak pa se je odločil tudi zato, ker je prepričan, da je treba preseči obremenjenosti s preteklostjo, saj so "Sovodnje majhna vas, ki ima veliko problemov; brez skupnega dela jih ne bomo rešili".

V Števerjanu se bo za mesto prvega občana potegovala Franka Padovan, dolgoletna prosvetna in kulturna delavka ter šolnica, že 15 let prisotna v občinski upravi, v zadnjem mandatu odbornica za socialo, kulturo in šolstvo. Sama je povedala, da je zaradi svoje angažiranosti v vaškem društvu tudi postala predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete, zato je vajena delati za širšo skupnost. Izziv rada sprejema, čeprav ne bo lahko naslediti dosedanjega žu-

Franka Padovan

pana Corsija, ki ima več kot 40-letno upravno izkušnjo. Na kratko je orisala glavne smernice svojega programa, skrb za primerno urbano ureditev, prijaznejši videz vasi, za kmete, šolstvo, kulturno delovanje obeh društev, sodelovanje s sosednjimi občinami, pa tudi za socialni center in ambulanto za ostarele. V Doberdolu bo z dosedanjim županom tekmoval Dario Bertinazzi, šolnik (poučuje v Romjanu, je tudi ravnatelj zadovoljstvo s sodelovanjem z lipovo vejico. "Delo v politiki je edini izhod na boljše", je poudaril. "Potrebno je gledati na jutri izhajajoč iz izkušnje preteklosti, ne pa kot sužnji preteklosti". Verjame v napore različnih ljudi, ki so pripravljeni na delo, saj "vprašanja se ne rešujejo s kvantanjem in besedami". Treba se je potruditi, "uspeh ne pride sam od sebe"! / DD

Dario Bertinazzi

ji upravi", je povedal, "pošteno in odkrito". Prizadeval si bo za izvajanje zakonov 482 in 38, za tvorbo sodelovanje med vsemi občani in sosednjimi občinami, za krepitev konkurenčnosti območja, za razvoj kmetijstva in turizma, sploh pa za novo strategijo razvoja okolja, ki je na tem delu Krasa posebno bogato. Občina naj bo povezovalni člen vseh mnogoterih krajevnih stvarnosti in ustanov. Bertinazzi je dodal, da so na njegovi listi dobri kandidati, "izraz širših političnih smeri", ne le Slovenske skupnosti, saj "stranka je odprta vsem Slovincem", ki želijo upravljati teritorij za dobro vseh nas. Spregovoril je tudi Vlado Klemš iz Sovodenj, ki je poudaril zadovoljstvo s sodelovanjem z lipovo vejico. "Delo v politiki je edini izhod na boljše", je poudaril. "Potrebno je gledati na jutri izhajajoč iz izkušnje preteklosti, ne pa kot sužnji preteklosti". Verjame v napore različnih ljudi, ki so pripravljeni na delo, saj "vprašanja se ne rešujejo s kvantanjem in besedami". Treba se je potruditi, "uspeh ne pride sam od sebe"! / DD

In memoriam

Tragična smrt mladega Mihe Gravnerja

Vest o tragični smrti 27-letnega Mihe Gravnerja, najmlajšega sina znanega vinogradnika Joška Gravnerja z Oslavja, je ob začetku tega tedna odmevala po vsej Goriški. Miha se je s svojim motorjem smrtno ponesrečil v soboto popoldne na Jadranski magistrali med Zadrom in Karlobagom na Hrvaškem, kamor je šel s skupino prijateljev, da

bi preživeli prijeten konec tedna. Po izgubi nadzora nad vozilom je bil zanj usoden udarec v obcestni kamen, ki je povzročil hude notranje poškodbe. Kot poročajo dnevniki, naj bi umrl nekaj ur kasneje v bolnišnici v Gospiću na Hrvaškem. Rad je imel družbo vrstnikov, ki so ga cenili zaradi njegovega iskrenega, radodarnega in vedrega značaja. Bil je tudi dejaven

športnik, saj je več let igral košarko v društvu Dom in je

bil tudi zato poznan v številnih mladinskih krogih. Posebno prizadeletni so seveda starši Joško in Marija ter tri sestre, ki so že napovedali, da bo pogreb potekal v zasebni obliki in se ga bodo udeležili le ožji sorodniki. Po opravljenem goriškem klasičnem liceju Primož Trubar je pokojni preživel leto dni v ZDA, nato pa se je posvetil delu v družinskem vinarskem podjetju, ki s svojimi izvrstnimi vini, pridelanimi z izvrstnimi tradicionalnimi tehnikami, velja za eno najbolj kvalitetnih ne le v Goriških Brdih, ampak na vsedrjavni ravni. Svojem izrekom občuteno sožalje.

sarsko žezlo in krono. Po ogledu glavne mestne ulice (Graben) in judovske četrti se je obisk zaključil v znameniti katedrali svetega Štefana. Tu so pevci tudi zapeli dve pesmi: Mokranjčovo Tebe pojem in Signore delle cime Bepija De Marzija. Ta "improvizirani" koncert, kateremu je z začudenjem prisostvovalo lepo število vernikov in turistov, predstavlja za števerjanski zbor res veliko zadoščenje in

za pripravo nedeljskega koncerta. Naslednji dan so pevci najprej oblikovali mašo v cerkvi Srca Jezusovega, kjer za Slovence mašuje g. župnik Anton Stekl in ob kateri ima sedež Slovenski pastoralni center. Pod vodstvom Mirka Ferlana in ob orgelski spremljavi Martine Hlede so zapeli Četrto mašo in druge slovenske velikonočne pesmi, med temi Mavovi Zveličar je iz groba vstal in Jezus prema-

kratek koncert: začeli so s pesmima Tebe pojem in Hladnikovo Večerni zvon, nato pa so publiki predstavili še nekaj posvetnih slovenskih pesmi. Zapeli so Quagiatovo Sneg in priredbe narodnih, kot Oj gora ta Kaninova, Gularja sem tjela imet, Gre alba že čez Bužico in Dekletce, podaj mi roko, zaključili pa z dvema odlomkoma iz Vremšakove suite Ziljska ohcet in Lebičovo Ta drumelca je zvom-

izkoristili lep sončen in tople dan in si ogledali grad Schönbrunn. Najprej so se lahko sprehodili po parku, kjer so pravkar cveteli čudoviti raznobarni tulipani, nato pa so si ogledali še notranjost in občudovali bogato okrašene sobane, spalnice, urad samega cesarja in druge zanimivosti ter tako odkrili zgodovino dinastije in cesarstva, ki sta vse do konca prve svetovne vojne vladala tudi v naših krajih. Čas za obisk pa se je žal kmalu iztekel, pevci in spremljevalci so se morali obrniti proti domu, kamor so se vrnili z mnogimi lepimi občutki in spomini. Števerjanski zbor bi se rad zahvalil vsem, ki so pripomogli, da sta izlet in koncert na Dunaju tako lepo uspela: Zvezi slovenske katoliške prosvete za podporo, g. župniku Antonu Steklu za prijazen sprejem pri maši in v pastoralnem centru, Alenki Di Battista, ki je lepo in bogato obrazložila vse znamenitosti avstrijske prestolnice, ženam in dekletom, ki so pripravile dobro kosilo, ter vsem, ki so poskrbeli za veselje in dobro voljo.

bo gotovo za dolgo ostal v spominu navdušenih pevcev. Po nastanitvi v hotelu je utrujene, a zadovoljne pevce čakala še vaja

gavec groba, Vodopivčovo Raduj se kraljica nebeška in Faistovo Velikonočni zvonovi. Po maši pa so števerjanski pevci priredili še

lana, za dodatek pa še vsem poznanu in priljubljeno Lipa. Po kosilu s slovenskimi rojaki v pastoralnem centru so števerjanci

PD RUPA-PEČ Praznik frtalje

Pestra in uspešno izvedena ustaljena prireditev

Nepredvidljivo aprilsko vreme je malce skalilo prvi del letošnjega Praznika frtalje, ki je v režiji Prosvetnega društva Rupa – Peč tokrat že 40. (!) razvedril pomladne dni in priklical na lepo urejeno prizorišče v Rupi veliko ljudi iz Goriške Tržaške in bližnje Slovenije. Praznovanje se je začelo s slovesno dopoldansko sv. mašo v soboto, 25. aprila, pri kateri so sodelovali pevci iz Mirna, saj so prav trajne prijateljske vezi z mirenjskimi mejaši pripomogle k nastanku tega, zdaj trdno zakoreninjenega praznika, ki ga vsako leto z vnmom in požitvalnim delom prireja domače društvo ob pomoči vedno novih mladih sil. Sobotni popoldanski program so zaznamovali pevci otroških zborov Rupa – Peč in Zgonik in pobrateni zborov F. Bogovič iz Dobove in C. Silič iz Vrtočev. Seveda ni manjkalo niti ustaljeno tekmovalje v cvrtju frtalje, ki je, kot znano, okusna pomladna jed z zelišči in jajci in je nepogrešljiva poslastica na seznamu domačih kulinaričnih dobrot rupensko-pečanskega praznika. V nedeljo, 26. aprila, je dež prepadil plesalce, ki so si nadejali, da se bodo veselo zavrteli ob melodijah ansambla Hram. Popoldanske udeležence pa so s svojo svežino in neposrednostjo osrečili otroci, ki so zapeli v zborčkih iz Sovodnj, Štandrež, z Vrha Sv. Mihaela in iz Jamelj. Protagonista sta bila tudi mlada obiskovalca orgelskega tečaja, ki ga vodi mladi, a že poznani organist Mirko Butkovič. Stara igra na srečo, tombola, je dobilek porazdelila med srečnejše iz Sovodnj, Rupe in Štavrca. Višek praznika je bil seveda za 1. maj, ko je sonce premagalo oblake in preteči grom, tako da so organizatorji v miru izvedli načr-

tovani program. Obiskovalci pa so ob dobri jedi in kapljici najprej prisluhnili MoPZ A. Klančič iz Mirna, ki je pod vodstvom Zdravka Klanjščka zapel tri pesmi, nato pa se je namesto običajnega govora odvijal pogovor med županskima kandidatom, Alenko Florenin iz Sovodnj, po formi mentis humanistko, iz vrst

družini in v njej našla podporo, ki je zelo pomembna. Floreninova je dejala, da se je za ta korak odločila iz dveh razlogov: javnega in osebnega; da bi lahko konkretno pripomogla slovenski manjšinski skupnosti, tudi zaradi svojih dolgoletnih izkušenj v kulturnem življenju, zadnji dve leti kot občinska odbornica. Izpostavila

Županska kandidata Alenka Florenin in Walter Devetak z moderatorko Eriko Jazbar

Občinske enotnosti (Združena levice in Demokratska stranka), in Walterjem Devetakom, podjetnikom z Vrha Sv. Mihaela, kandidatom list Skupaj za Sovodnje in SSK, ki se bosta na bližnjih junjskih volitvah, 6. in 7., potegovala za mesto župana v sovodenjski občini. Soočanje med njima je brezhibno in s pravo merico duhovitosti vodila časnika Erika Jazbar, ki je poudarila, da sta kandidata domača človeka, ki ju v vasi vsi poznajo in se bosta morala spopasti z mnogimi nerešenimi problemi, ki tarejo to občino, na sredini med Gorico in Krasom. V skladu s to sproščenostjo so bili tudi odgovori sogovornikov neposredni in iskreni. Po izjavi Jazbarjeve sta kandidata z laskavimi besedami predstavila drug drugega: Devetak je hudo mušno pristavil, da Alenke ne bi rad spoznal tudi kot dobre županje. Oba sta priznala, da sta se o kandidaturi pogovorila tudi v

je tudi intimni razlog: ker ji ni dano materinstvo, si je zadala druge cilje v prid skupnosti. Devetak je dejal, da se je odzval povabilu strank SSK in Skupaj za Sovodnje; izziv je bil vabljiv, ker ga podpirajo ljudje z različnimi nazori. Sam bi želel manj razprtij in več dejstev. Tega se je naučil že v domači hiši. Tudi Floreninova je pri-trdila, da so delitve jalove in da je treba delati čim bolj složno za dosego ciljev. Kot svojo dobro lastnost je podčrtala zanesljivost, Devetak pa sodelovanje in dobre odnose z ljudmi ter poštenost pri delu. Oba sta poudarila, da je nujno vzpostaviti tesen stik z vsemi sogovorniki, goriško občino, pokrajino..., ne glede na politično barvo, ker samo tako se lahko kaj doseže. Devetak je podčrtal pozitivno osebno noto, saj ga podpira SSK, ki ima v deželni desnosredinski Tondovi upravi predstavnika, deželnega svetnika Igorja Gabrovca, ki je bil prisoten na

prazniku. Oba kandidata sta izpostavila kot primarno vprašanje okoljski problem, v prvi vrsti Malnišče. Složna sta bila tudi v tem, da je kljub vedno manjšim finančnim dotacijam potrebno ohraniti obstoječe občine in z njimi sodelovati, ne pa jih združevati, "kajti vsaka celica naše družbe je pomembna", je dejala Floreninova. Pri tem je bil govor tudi o varčevanju in investicijah (npr. fotovoltaične plošče), odškodninah, nikakor pa se ne smejo krčiti sredstva za šolstvo in kulturo, je pribil Devetak. O svoji delovni ekipi je poudaril, da je motivirana in strokovno pripravljena na vseh ravneh; iz vrst SSK bo gotovo izbran podžupan. Floreninova je od 12 oseb omenila Slavka Tomsiča in Vesno Primožič, ki sta se že izkazala v zadnjem mandatu kot zavzeta odbornika. Njena ekipa sicer šteje veliko žensk. Marsikaj sta še poudarila, tudi raznolikost sovodenjske občine, preko katere pot vodi v Gorico in Slovenijo, mimo nje pa peljeta avtocesta in železnica; z vsem tem so seveda vezane tudi težave. Raznolikost ljudi je za Floreninovo veliko bogastvo. Devetak je ponosen na kulturno življenje v občini, treba pa bi bilo valorizirati kmetijstvo, ostaline prve svetovne vojne in rešiti problem Malnišča. Ob koncu je Jazbarjeva obema zaželela, da bi bila tako korektna kot v pogovoru tudi v celotni volilni kampanji.

Volilno ozračje se je razblinilo ob nastopu dramskega odseka PD Štandrež, ki je že stalni gost Praznika frtalje in je kot vselej sproščeno in učinkovito v narečju odigral enodejanko Kdo je na vrsti?, priredbo dela goriškega režiserja Maura Fontaninija, ki je v režiji Janeza Starine pridobila humorne finise in je s komičnim pogledom na čakajoče paciente v zdravniški ambulanti spravila v smeh številne gledalce, ki so igralce nagradili s ploskanjem po ritmu spremljajoče glasbe. Preden so plesali, ob zvokih ansambla Happy day, prevzeli prostor pod odrom, je predsednica PD Rupa – Peč Martina Gereon, ki je povezovala spored, podelila nagrade otrokom – udeležencem ex tempore na temo vaškega praznika in se zahvalila KD Sabotin iz Štavrca za izposojajo dveh Sotorov, še posebej pa Matjažu Pintarju za vodenje nedeljske tombole.

Iva Koršič

Pred petdesetimi leti (10. maja) sta si MARIJA in ANDREJ KOSIČ

obljubila večno zvestobo. Ob tem pomembnem jubileju se jima zahvaljujemo za vse in jima voščimo še mnogo srečnih let v krogu najdražjih. Hčere in sinova z družinami ter vsi vnuki, ki se z njima veselijo

Obvestila

Do 7. maja poteka predpis s popusti v poletni središči SREČANJA 2009 za otroke od 4. do 12. leta in IZZIVI 2009 za mlade od 12. do 14. leta, ki ju prireja Skupnost družin Sončnica in Mladinski dom iz Gorice. Vpisi in informacije: ulica Don Bosco 60, tel. 0481-546549, 0481-536455 ali 328-3155040.

Pevska skupina Musicum se bo znova predstavila publiku v petek, 8. maja, ob 20. uri v dvorani frančiškanskega samostana na Kostanjevici (Kapela) v Novi Gorici. Koncert bo uvedel MePZ Rada Simonitija z Dobrovega, ki ga vodi Patrick Quaggiato. Na sporedu bodo skladbe iz renesanse, sodobnosti in spiritual ter close harmony priredbe. **Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško sporoča, da bo na izlet na Vrhniko v soboto, 9. maja, odpeljal prvi avtobus ob 7. uri iz Dobrodobera, nato s postankom na Poljanah in Vrh. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7. uri iz Gorice najprej od ulice Catterini-trga Medaglie d'oro, nato s postanki pri vagi-pri pevmškem mostu, v Podgori na cesti pri telovadnici, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu pri cerkvi. Priporoča se točnost.

Okrožni svet Pevma-Štmaver-Oslavje, Rajonski svet Sveta Gora-Placuta, Krajevna skupnost Solkan, Rajonski svet Stražice v sodelovanju s KD Sabotin, TD Solkan, PŠD Naš Prapor vabi na 10. mednarodni pohod Treh mostov v nedeljo, 10. maja 2009. Zbiranje ob 8.30 na sedežu KD Sabotin v Štmavru, skupni odhod ob 9.30. Prispevek za udeležbo: 5 evrov (1 evro prispevka bo dodeljen v dobrodelne namene za 10-letno bolno Stefanio). Vsem udeležencem bosta na voljo krožnik paštašute in pijača. Deloval bo tudi dobro založen kiosk, kjer bodo na razpolago tudi jedi na žaru. S seboj imejte veljavne osebni dokumenti!

Nova Gorica, okolica - gradbena parcela z obstoječo staro hišo. Na skupni parceli je 12.200 kv. metrov. Prodano za 180.000 evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Darovi

Za misijonarja Danila Lisjaka: v spomin na s. Jedr Adrijana Kovc 100 evrov.

Ob 5. obletnici smrti dragega moža in očeta Alfreda Iermana iz Ločnika darujeta žena Lojzka in hči Marina

za Sveto Goro 50, za Novi glas 55 in za obeležje Mirka Špacapana 50 evrov.

Za CRO Aviano: v spomin na Antona Kosiča darujeta Andrej in Marica Kosič 100 evrov.

Sožalje

MePZ Štandrež izreka občuteno krščansko sožalje svoji pevki Mariigrazii in svojem ob izgubi dragega očeta Maria.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 08.05.2009 do 14.05.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 8. maja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 9. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 11. maja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 12. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki in našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Čuden gtič ležetrudnik - Izbor melodij.

Četrtek, 14. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSkih BOLEZNI V PORTOROŽU
- dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg

Brezplačni pregledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141, torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214, sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

KULTURNI DOM Komigo

S humorjem začinjeni recepti za uspešen zakon

Kabaretni zven je odmeval tudi na drugem večeru letošnje, šeste izvedbe trijezičnega festivala komičnega gledališča Komigo, ki je v organizaciji goriškega Kulturnega doma in kulturne zadruge Maja iz Gorice, v sodelovanju drugih slovenskih in italijanskih kulturnih društev pri nas in v Sloveniji, naletel tudi tokrat na odobravalno odziv gledalcev. V ponedeljek, 20. aprila, je prvoaprilski šaljivi piš spet zavel, ko so se pod odrom ravnatelj KD Igor Komel, Karolina Černic in Robert Cotič, poznan ljubiteljski igralec, član Odra90, sli kabaretiste: prebrali so namreč pisma s čestitkami, ki so jih, napisane v različnih tonih, "poslali" tukajšnji vidni italijanski in slovenski politiki. Z vrhov se je oglasil celo premier Silvio z dvouminnim besedilom. Smeh se je tako razlegel že pred predstavo v polni dvorani, ki so jo za to priložnost oranžno obarvali baloni z napisom in logom Komigo. Radoživo so vabili gledalce na svoje sedeže, po predstavi pa so jih

prešerno "pospremili" na domove. Morda pa so se ti lahkotni baloni, ki ne vzdržijo premočnega pritiska rok, kot simbol naslanjali na komedijo Ona + On, ki sta jo, če izvzamemo dva zaboja in leseno desko, na praznem scenskem prizorišču v razgibanem režijskem spletu avtorja besedila in režiserja Matevža Luzarja uprizorila igralca Pia Zemljčič, ki jo je širši krog gledalcev spoznal v filmu Petelinji zajtrk, in Primož Pirnat, ki ga tukajšnja publika dobro pozna, saj je član Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica, v katerem je ustvaril ničkoliko nepozabnih likov. Predstava je nastala v produkciji Gustav filma Ljubljana, ki prvič sodeluje s Komigo. To je tretja komedijska igra o odnosih med žensko in moškim v tej pro-

dukaciji. Prvi dve sta Jamski človek - ogledali si ga bodo tudi abonenti Komigo - in Kolombovo jajce; prva odlikava moški pogled na zavozlane vezi med spoloma, druga pa ženski. Komedija Ona + On pa želi teoretične poglede uskladiti in preveriti v praksi, kar pa se izkaže za veliko težje, kot bi se zdelo. Protagonista Petra in Peter sta po-

Primož Pirnat in Pia Zemljčič

ročena že deset let, a prav za to obletnico ga ona zasači z drugo v kavarni. Čeprav se izkaže, da je to le njegova šefica, se sumničnega, užaljenost, nezaupanje, ljubosumje pa tudi jeza in maščevalni naklepi kujejo dalje, dokler se vse skupaj ne razčisti v hotelski sobi,

kamor je on odšel, da bi lahko v miru malo počival, ona pa je bila prepričana, da ga bo tam zasačila v objemu ljubice. Izvirni tekst, v katerem ljubezen prevlada nad nesporazumi in spet zgleda razmerje, nosi v sebi kar nekaj življenjskih utrinkov v dvoje. V njih se zlahka prepoznajo gledalci in gledalke, ki so morda kdaj ravnale ali pa vsaj razmišljale kot Petra. Predstava s humornimi odzveni nedvomno odslakava ne ravno lahko življenje v dvoje, v katerem je treba veliko potrpežljivosti, prilagodljivosti in zvrhano mero trdne volje in vztrajnosti, da se zakonsko kolesje vrti v sinhroniji, drugače se polagoma vse skrha. Petra in Peter sta v pristni, prepričljivi, povsem naravni interpretaciji Primoža Pirnata in Pie Zemljčič, posredovala kar nekaj dobrih namigov za uspešnost zakonskega življenja in seveda bila deležna toplega in dolgotrajnega ploskanja zadovoljne publike, ki se je ob predstavi s kančkom humorja ozrla tudi na svoje drobne ali bolj vidne zakonske žulje, ki večkrat kalijo medsebojne odnose.

IK

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA in PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ vabita na

predvajanje fotografskih posnetkov

O TURČIJI IN CIPRU

slike, ki jih je posnel Damjan Paulin, so s potovanja Novega glasa po poteh sv. Pavla

četrtek, 14. maja 2009, ob 20.45

Štandrež, spodnja dvorana župniškega doma Anton Gregorčič

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO
EMIL KOMEL IN MEDNARODNI CENTER ZA
GLASBO IN UMETNOST ARSATIELIER

SNOVANJA 2009

Sous le ciel de Paris

"Chansones" za glas in instrumentalni ansambel

Mirjam Pahor, mezzosopran
Baguette Quartet
Oksana Pečeny, violina
Mitja Jeršič, akordeon
Marko Turšič, kontrabas
Giorgio Marega, klavir

15. maja 2009, ob 20.30 - Klet domačije Keber, Plešivo

Pogovor s Tomažem Zarifo, predsednikom Kluba goriških študentov

Mesto mladih kljub slabemu vremenu poživilo Novo Gorico

Sredi Mesta mladih, festivala, ki je med 24. aprilom in 2. majem v Novi Gorici, kljub temu da ga je spremljalo že pregovorno slabo vreme, pričaral poseben naboj, saj se je na različnih lokacijah dogajalo marsikaj zanimivega, je več o ponudbi in poteku letošnje izvedbe povedal Tomaž Zarifa. Študent 4. letnika kiparstva na ljubljanski akademiji za likovno umetnost je oktobra lani prevzel vodenje Kluba goriških študentov, ki organizira Mesto mladih. V kratkem pogovoru je spregovoril tudi o trenutni študentski klimi in sceni v mestu ter o tem, da so minili časi, ko so mladi naredili tudi kakšno stvar prostovoljno, saj je zdaj prvo, kar vprašajo, koliko bodo plačani.

Kako ocenjuješ trenutno klimo in sceno v mestu? Sam nisem več toliko zraven, zato se mi zdi, da se ne dogaja nič. Se morda motim?

Mi se trudimo. S tem, da se ne dogaja nič, je pa tako, da če hočeš žur, si ga moraš narediti sam. Če bomo samo sedeli za računalniki, ne bo nič, treba je iti malo ven, na ulice, v naravo. V Novi Gorici prevladujejo privatniki, kar je javnega, pa doživi prvo oviro že pri gorah papirjev, ki jih je treba urediti, tako da se načeloma vsi ustrašijo. Tudi, če se ne ustrašiš, te ta gora papirja zasuje, in če greš vseeno dalje, moraš zadeve reševati, tako da, če hočeš delati žur, itak ne žuraš. Mostovno so zaprli, tako da se jo zdaj trudimo postaviti na noge, da bo spet obratovala, ker se mi zdi edino tak primeren kraj. Ostanjejo le še privatniki, ki delajo stvari po svoje. Vseeno pa ugotavljam, da če KGŠ naredi neko prireditve, je zadeva dokaj odmevna. Če pogledamo zadnja dva dneva Mesta mladih, je bil dež, a me je obisk totalno presenetil, vzdušje pa je bilo zelo dobro.

Ima lokalna skupnost posluh za vaše potrebe in želje?

Podpirajo nas ravno toliko, da so tam. Enkrat letno pride na dan občinski razpis za kulturne dejavnosti, ki je eden redkih, na katerega se lahko prijavimo. Lani smo

tako za Mesto mladih dobili okrog 8000 evrov. Letos pa še čakamo, saj je bil razpis odprt do 20. aprila, 24. pa smo začeli z Mestom mladih. Od lokalne skupnosti sem pričakoval več podpore, predvsem v obliki pomoči pri reševanju te zmede s papirji, dovoljenji in ostalo birokracijo, saj to počnemo tudi v interesu občine in verjetno vseh občanov in se trudimo, da bi mestni utrip..., da bi začelo sploh kaj utripati. Letošnji program je zastavljen tako, da se osredotoča na to, česar

ljude ne gledajo po televiziji ali na facebooku, ampak da se pokaže nekaj novega, drugačnega. Slišal sem že opazke, češ, ne poznamo tega banda, ne poznamo tega in onega. "Pridi in pogledaj"! Gre za širjenje obzorja.

Koliko članov ima KGŠ?

Okrog 1500, aktivnih pa je precej manj, okrog 20 do 25. Veliko članstvo je posledica dejstva, da so naši člani tudi dijaki in tisti, ki prihajajo k nam samo po subvencionirane bone za prehrano.

Koliko pa vas dela pri projektu Mesto mladih?

Prav ta skupina 20 do 25 ljudi, v kateri imamo podobne poglede na to, kaj je treba organizirati in kako.

Letošnje Mesto mladih naj bi bilo drugače zastavljeno. Kakšne so novosti?

Načeloma ostajamo v nekih zelo klasičnih, utečenih okvirih, se pravi glasba, vizualna umetnost,

otroške in druge delavnice ter predstave in športni dogodki. Nov je samo pristop, to, kako se stvari lotiti, kako izbirati ambiente, kdo so ljudje, ki vodijo delavnice. Pri izboru smo pazili na to, da ne izbiramo tistih, ki "nekaj" delajo, ampak tiste, ki znajo nekaj delati. Vse temelji na poznavanju produkcije.

Kakšni so odzivi po prvih nekaj dneh?

Glede na vreme so po mojem pričanju odlični. V baru Center smo izpeljali štiri večere in enega na Mostovni. Za Mostovno sem pričakoval, da ne bo prišlo veliko ljudi, ker je bil to eden od dveh plačljivih koncertov, a je bilo obiskovalcev vseeno okrog štiristo. Koliko je udeležencev z drugih koncev Slovenije?

Iz primorskih krajev kar prihajajo, na Mostovno je prišlo tudi nekaj obiskovalcev iz Ljubljane, večjega navala pa ni. Poskrbeli smo tudi za prenočišča po znižani ceni v dijaškem domu, dejstvo pa je, da bi morali vložiti ogromno sredstev v promocijo po Sloveniji, tako da se nam to nekako ne izide. Itak delamo za Mesto mladih Nova Gorica.

Kaj pa zamejci oziroma Italijani?

Z druge strani meje sem pričakoval nekoliko boljši obisk, saj smo oglaševali tudi v Gorici. Morda je krivo prav to, da dogodki niso tako "mainstreamovski". Goste iz Italije k nam običajno privabijo dogodki z elektro glasbo.

Zdi se mi, da privablja festival širok krogi publike, od tistih najmlajših pa do takih, ki se počasi spogledujejo z Abrahomom. Je to posledica načrtovane usmeritve ali spontani odziv in dokaz, da v mestu manjka dogodkov?

Mislím, da drži oboje. Mesto mladih smo načrtovali za mlade po duši, torej za mlado in staro. Tudi vsi glasbeni dogodki so sestavljeni tako, da dobi vsakdo nekaj zase, še posebej pa to velja za predvečer prvega maja, ko gre za ljudski praznik... Naša ideja je bila, da bi teh devet dni cela Nova Gorica vstala na noge in poče-

la stvari, ki jih sicer ne, in da ljudje na glas izrazijo svoje mnenje...

Z dogajanjem v baru Center si zelo zadovoljen. Dejansko gre za zanimivo točko v mestu, na ploščadi med gledališčem in knjižnico. Boste letos tudi Poletno sceno organizirali tam in kdaj?

Ja, Poletna scena naj bi tam začela v avgustu. Poudarek bo na sredinih in petkovih dogodkih, vsak teden pa naj bi organizacijo prevzelo drugo društvo. Enkrat bo to Mladinski center, drugič Društvo humanistov Goriške, pa KGŠ... To je še v pripravi, glede bara Center pa bi rad povedal še to, da so do zdaj vsi, s katerimi smo sodelovali, "pobasali" veliko denarja, saj mi ne pobiramo vstopnine, ne pobiramo ničesar, bar Center pa je prvi, kjer smo dobili glede tega neki skupni jezik.

Vreme? Vsako leto je ista "štorija". Ste razmišljali o tem, da bi premaknili termin ali da bi Mesto mladih spremenili v Mladi v dežju ali kaj podobnega?

Ta termin je pač idealen, ker imamo študentje in dijake počitnice, za piko na i poskrbi pa še prvi maj, ki bi ga sicer obeležili le z nekim mlajem pred občino. Mislím, da ljudstvo nekaj rabi in da je termin primeren, vemo pa, da je aprila in v začetku maja vreme takšno, kakršno je, a še enkrat bi poudaril, da letošnje izvedbe Mesta mladih dež do zdaj še ni zmotil.

Koliko pa stane organizacija dogodka, kot je Mesto mladih?

Lani je celotna organizacija stala okrog 100 tisoč evrov, letos pa manj, okrog 70 tisoč evrov, čeprav je ponudba bolj pestra, in ravno v tem je bistvo drugačnega pristopa.

Kako pa sodelujete s kolegi čez mejo?

Nekaj smo sodelovali s študentskim časopisom Sconfinare iz Trsta. Med drugim so organizirali tudi dober žur na Mostovni, za kakšno bolj konkretno sodelovanje pa bi v klubu potrebovali nekoga, ki bi skrbel samo za to. V preteklosti je bilo to že utečeno. Zdaj pa smo kadrovske podhranjeni. Peščica nas tukaj dela zastoj in to je danes velik problem, dobili ljudi, ki so pripravljeni delati zastoj. Zagnanih prostovoljcev med mladimi ni več. Nekaj imamo letošnjih dijakov in študentov, večinoma pa vsi pričakujejo plačilo za karkoli.

Nace Novak

Kratki

Festival najstniških glasbenih skupin

Zveza Glasbene mladine Slovenije razpisuje 5. festival najstniških glasbenih skupin 27. junija 2009, Mladin in oder Festivala Lent v Mariboru. K sodelovanju vabimo posameznike v starosti 13 do 19 let in skupine do največ 10 glasbenikov / pevcev, ki v povprečju niso starejši od 19 let. NAJSTFEST je namenjen posameznikom in skupinam, ki izvajajo katerokoli vrsto glasbe (rock, jazz, pop, klasična glasba, ljudska glasba, rap...). S festivalom želimo ne glede na glasbeno vrsto pri mladih glasbenikih spodbuditi predvsem ustvarjalnost, avtorski pristop in izvirni koncept nastopa, namen festivala pa je tudi spoznavanje in razumevanje različnih glasbenih vrst in spodbujanje strpnosti s pomočjo glasbe. V prijavi naj bo: - opis projekta in koncept nastopa; - spored (do 20 minut glasbe, od tega najmanj polovica lastne-avtorske glasbe oz. lastnih priredb); - zvočni (ali video) posnetek vsaj treh skladb ali približno 10 minut glasbe; - biografija oz. osnovni podatki o zasedbi (seznam članov z rojstnimi podatki); - fotografija. Prijave pošljite do 22. maja 2009 na naslov: Zveza glasbene mladine Slovenije, Kersnikova ulica 4, p. p. 1578, 1001 Ljubljana, Telefon: 01/23 22 570, e-mail: info@glasbenamladina.si, http://www.glasbenamladina.si/

Izbor nastopajočih bo opravila strokovna žirija, ki bo za nastop izbrala do deset skupin in posameznikov. Izbrane skupine in posamezniki bodo morali na nastopu vso glasbo izvajati v ŽIVO.

150-letnica smrti Alexisa de Tocquevilla

Prav v času, ko je ameriška in z njo zahodna demokratična ureditev marsikje na preizkušnji, mineva 150 let od smrti enega izmed največjih političnih mislecev zahodnega sveta, Alexisa de Tocquevilla, ki je ameriško demokratično stvarnost iz prve polovice devetnajstega stoletja dodobra spoznal in jo do potankosti opisal v znamenitem delu La Démocratie en Amérique (Demokracija v Ameriki).

Mladega, leta 1805 rojenega sodnika so francoske državne oblasti službeno poslale v Ameriko, da bi se seznanil z organizacijsko strukturo tamkajšnjih zaporov. Po vrnitvi je leta 1835 izšel prvi del omenjene knjige. V njej je mladi sodnik podrobno analiziral politične in sodne ustanove ter vse vidike zelo pestrega ameriškega življenja. Knjiga je doživela izreden uspeh, njen pisec pa je bil deležen mnogih priznanj in velikih časti.

Pet let po prvem je sledil drugi del, v katerem Tocqueville obravnava zgodovinsko dinamiko zahodnega sveta, ki je postavljen pred izbiro: ali naj se sodobne demokracije zavzamejo za enakopravnost v svobodi ali za enakopravnost v despotizmu. Bistvo tega pronicljivega dela pa je bilo večini bralcev nerazumljivo. Razumljivo je postalo šele v naslednjem stoletju, ko so prihajali do izraza vsi njegovi filozofski pogledi na politično življenje. Odtlej je Demokracija v Ameriki vse do danes eno najpogostejše citiranih del klasične politične teorije. Tocquevilla so sprejeli za člana prestižne Francoske akademije, toda politični razred ga je razočaral. V revolucionarnem letu 1848 je odločno predlagal pomembne reforme, ki pa niso bile sprejete. Naslednje leto je celo sprejel imenovanje za zunanjega ministra, toda kaj kmalu se je umaknil v zasebno življenje, ker mu je dnevna politika postala odvratna. Dokončno je opustil javno udejstvovanje in se povsem posvetil študiju. Sad tega raziskovanja je bogat sociološki teoretični esej L'Ancien Régime et la Révolution (Stari režim in revolucija), v katerem je analiziral konflikt med družbenimi razredi v boju za prevzem oblasti.

Tocquevilla so še za njegovega življenja imeli za Montesquieujevega dediča ter Pascalovega in Montaignejevega učenca. V različnih obdobjih so ga pomembni misleci – od Nietzscheja do Diltheyja, od Schumpetra do Arona – imeli za enega izmed največjih političnih teoretikov na Zahodu. Naj povemo, da sta oba dela Demokracije v Ameriki leta 1996 izšla pri knjižni zbirki Krt tudi v slovenskem prevodu, leto kasneje pa so pri isti zbirki izšle študije o Demokraciji v Ameriki pod skupnim naslovom Tocqueville in demokracija. / (mab)

Popravek uredništva

V prejšnji številki Novega glasa smo na kulturni strani objavili pod naslovom V razmislek - Še vedno aktualen komentar zapis, ki ga je bil za Radio Trst A - oddaja "Ena bolha me grize", napisal Sergej Verč, čigar ime smo na žalost izpustili. Avtorju in bralkam ter bralcem se za napako opravičujemo!

Vesti iz Slovenskega stalnega gledališča

Martina Kafol in Tomaž Ban v Rimu in Ljubljani

Predsednica Upravnega sveta Slovenskega stalnega gledališča Martina Kafol in ravnatelj Tomaž Ban sta bila v prejšnjih dneh v Rimu in v Ljubljani na pomembnih institucionalnih pogovorih, na katerih sta obravnavala bistvena vprašanja o urejanju odnosov med tržaškim gledališčem in pristojnimi državnimi in krajevnimi institucijami, ki znatno pogojujejo finančni položaj in delovanje ustanove. V ponedeljek, 20. aprila, sta se predstavnika SSG sestala z vodjo urada za gledališko dejavnost državnega Direktorata za uprizoritveno umetnost, dr. Massimom Baralidjem, s katerim sta se pogovorila o perspektivah edinega slovenskega

profesionalnega gledališča v Italiji in predvsem o neizpolnjenih obvezah lokalnih institucij. Ravno neizpolnjevanje finančnih obveznosti, ki jih zakon določa, je glavni vzrok pomanjkanja sredstev za delovanje gledališča. Funkcionar Ministrstva za kulturo je pokazal posluh za ta vprašanja, saj sledi delovanju Slovenskega stalnega gledališča in je sam tudi omenil pomanjkljivo izvajanje 18. člena zaščitnega zakona, v katerem je SSG priznana kot javno gledališče. Pogovor se je dotaknil tudi druge, zaskrbljujoče teme v državnem merilu, kot je zmanjšanje sredstev državnega sklada FUS, za katerega se ni znano, če in v kolikšni meri bo podvržen krčenju. Dr. Baraldi

je izrazil zadovoljstvo nad obiskom, do katerega je prišlo pravočasno, preden bi problemi postali težko rešljivi, zavzel se je za posredovanje pri reševanju vprašanja neupoštevajo obvez s strani Občine, Pokrajine in

Dežele. Ministrstvo bo namreč pisno pozvalo krajevne ustanove, ki so obenem ustanovne članice SSG-ja, naj izpolnijo svoje finančne obveze do Slovenskega stalnega gledališča in naj se skupno izrečejo o namenih in perspektivah. Dr. Baraldi, ki je tudi odgovoren za določanje prispevkov iz državnega sklada FUS dramskim gledališčem, je svetoval, naj se SSG potrudí za utrditev svoje prisotnosti tudi v državnem merilu. Na Ministrstvu je potekalo tudi srečanje s predsednikom nadzornega sveta SSG, dr. Pierluigijem Canalijem.

V Rimu se je Tomaž Ban isti dan udeležil zasedanja vodstva Fundacije Platea (sindikalno združenje javnih gledališč v Italiji), kjer so člani najprej obravnavali pobude za pomoč Stalnemu gledališču v L'Aquili, kateremu je Slovensko

Martina Kafol

Tomaž Ban

stalno gledališče posebno blizu, saj je v njem gostovalo pred leti s predstavo Krvava svatba. O položaju gledališča po tragičnem potresu je spregovoril njegov direktor Alessandro Gassman. Predsed-

nik Fundacije in ravnatelj gledališča Piccolo Teatro di Milano Sergio Escobar je poročal o nespodbudnih novicah glede usode državnega sklada FUS, o predlogih za posodobitev zakonodaje o gledališki dejavnosti in o odnosih z združenjem AGIS.

Kafolovo in Bana je v torek, 21. aprila, pričakovala druga, pomembna institucionalna obveznost, in sicer sestanek z ministrico za kulturo Republike Slovenije dr. Majdo Širca. Ministrica je pred kratkim obiskala Slovensko stalno gledališče, kjer si je ogledala predpremiero predstave Tamare Matevc Zljudljani v smrt in se je ob tej priložnosti že poglobila v položaj, potrebe in dejavnost tržaške gledališke ustanove. Glavna zadeva pogovora v Ljubljani je bilo urejanje vprašanja prispevkov slovenskega Ministrstva slovenskim gledališčem za gostovanje v slovenskem gledališču.

v Trstu in Gorici. Vodstvo SSG je opozorilo na potrebo po bolj učinkovitem izvajanju namer na kritju stroškov za gledališča iz Slovenije, ki nastopajo v repertoarju Slovenskega stalnega gledališča. Ravnatelj Ban je opozoril, da SSG preko svojih sodelavcev in z odkupom predstav ter preko drugih stroškov vrača v Slovenijo več kot dvakrat, kar prejema preko Urada za Slovence po svetu. Ob dejstvu, da je SSG predvsem odvisno od italijanskih institucij, se je Ministrica zavzela za upoštevanje želje po vzpostavljanju funkcionalnih odnosov med Ministrstvom in slovenskim gledališčem v Italiji. Ministrica je potrdila namer o podpiranju sodelovanja med slovenskimi gledališči in SSG-jem v luči tesnejših povezav z matičnimi institucijami.

Pogovori na institucionalni ravni so potekali pred skupščino članov, ki je 30. aprila obravnavala obračun Slovenskega stalnega gledališča za minulo poslovno leto.

Po uspehu na slovaškem tekmovanju

Topel sprejem zlatih pevk Bodeče neže

Vrhovska dekleta, ki pojejo v vokalni skupini Bodeča neža, so se prejšnji teden na zborovskem tekmovanju Slovakia Cantat v Bratislavi res izkazala. S svojim ubranim petjem so prepričale žirijo, da si nagrado zaslužijo, in si tako prisvojile zlato priznanje

kar v dveh kategorijah, v kategoriji za mladinske zборе pod enainvajsetim letom starosti za soprane in alte ter v kategoriji ljudskih pesmi. Nagrado so podelili tudi zborovodkinji Mateji Černici, ki dekleta vodi od leta 2007.

Skupina Bodeča neža deluje v Prosvetnem društvu Vrh Sv. Mihaela, ki je ob prihodu domov zanje priredilo v Sovodnjah, v gostilni pri Francetu, prisrčen sprejem. Prisotne je najprej s toplimi besedami nagovorila predsednica društva Nerina Devetak. Dekletom sta čestitala sovoedenjski župan Igor Petejan in občinska odbornica za kulturo Alenka Florenin, ki sta dekletom zaželela še mnogo uspehov. Odbornica je Bodečim nežam svetovala, naj uživajo ta skupna leta, in dodala, da je to zanje pomembna življenjska izkušnja, saj je sodelovanje v skupini včasih naporno, vendar se lahko od tega mnogo naučijo. Čestitke sta nato izrekla predsednica ZSKP Franka Padovan in pokrajinski predsednik SSO Walter Bandelj. V imenu sovoedenjske sekcije stranke Slovenska skupnost ter v imenu celotne stranke sta dekletom in dirigentki čestitala Kristian Tommasi in Silvan Primosič, v imenu Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Kornel pa Damijana Čevdek. Pevke so prisotne pozdravile in se zahvalile za čestitke na svoj način, s petjem. Kljub odličnemu uspehu dekleta ne bodo počivala. Prav kmalu se bodo namreč udeležila regijskega tekmovanja v Novi Gorici. / SR

Predstavitel knjige Johna Earla v Gorici
Spomenik primorskim padalcem

Tragična, a obenem ganljiva in junaška zgodba o primorskih padalcih, ki jo opisuje odmevna knjiga nekdanjega britanskega kapetana, člana britanskih vojaških misij v Jugoslaviji in upokojenega časnika Johna Earla II prezzo del patriottismo (Cena domoljubja), je v sredo, 29. aprila, doživela predstavitev tudi v Gorici. V knjigarni LEG sta o njej poleg avtorja spregovorila zgodovinarica Marina Rossi in častnik Ivo Jevnikar.

Knjiga, ki bo v kratkem izšla tudi v slovenščini, je posebej zanimiva za Primorce, saj pripoveduje o usodi slovenskih fantov, idealistov in borcev, ki so jih med drugo svetovno vojno zavezniška poveljstva v Severni Afriki rekrutirala in izurila ter nato izbrance spustila kot padalce na okupirano slovensko ozemlje, da bi se borili za njegovo osvoboditev in uničenje nacifašizma. Nekateri so prišli v stik s četniki, večina pa se jih je pridružila osvobodilni vojski in partizanskim vrstam, a so doživeli tragično usodo, saj jih je komunistična oblast kot nesojne vohune likvidirala. Tisti, ki so preživeli, so bili še dolgo preganjani in obsojeni na molk. Za njimi se je več desetletij izgubila vsaka sled.

Kot je povedal Jevnikar, ki že več let raziskuje njihovo zgod-

bo in je s svojim gradivom ter organiziranjem najrazličnejših srečanj bil v veliko oporo avtorju, so bili slovenski padalci kot telegrafisti, gverilci in saboterji poslani, da bi podprli odpor in utrli pot zavezniškim vojaškim misijam. Kot trdijo pričevalci, so omenjeni padalci delovali dobro, z močnim čutom za samoodpoved, kot goreči domoljubi in brez političnih ambicij. Tajna in politična policija jih je aretirala in so izginili, žrtve neutemeljenih obsodb. "To je bila cena njihovega domoljubja". Ob koncu knjige je seznam 27 znanih padalcev. Med njimi je bilo tudi nekaj Goričanov, je povedal Jevnikar. Cvetko Šuligoj je umrl leta 2001, Stanislav Simčič iz Bilj, rojen l. 1916, je še živ; drugi so bili po rodu iz vasi ob Soči in Vipavi, s Trnovega, Krasa in

Tržaškega do Istre. Več strani knjige je posvečenih dogajanju na Goriškem septembra 1943. "Earle, ki je bil tudi sam član misij v Srbiji, Črni gori in Bosni, postavlja mladim idealistom spomenik, trajnejši od brona", poleg tega pa tudi predstavlja delovanje britanskih misij in obveščevalnih služb v Julijski krajini, odnose in napetosti med različnimi dejavniki v ključnem zgodovinskem trenutku na tej zemlji.

Tržaška zgodovinarica Marina Rossi je zatrdila, da Earlova knjiga ponuja zanimive in neobčajne spodbude za razmislek. Avtor namreč kot častnik in človek, ki je doživel vojno na lastni koži, prinaša svoje poglobljene pričevanje. Idealizem in zaverovanost mladih Slovencev sta bila res velika, sicer pa so zavezniški, italijansko odporiš-

vo in slovensko narodnoosvobodilno gibanje imeli različne cilje in metodologije.

John Earle, zavezniški padalec in upokojeni častnik, dopisnik Reutersa in Timesa, ki še vedno živi v ženinem rojstnem kraju Trstu, je podčrtal, da mu je med dvema temama knjige "še posebno pri srcu" tista, ki govori o usodi slovenskih padalcev. Zavezniški viri dolgo niso nudili nobene informacije, "britanski svet ni ničesar vedel o njih". Zgodilo se je, da je bil Earle leta 1993 kot nekdanji novinar povabljen na svečanost ob 50-letnici Partizanskega dnevnika na Vojskem; tam se mu je približal Ivo Božič, eden izmed

njih, ki mu je spregovoril o zamolčani zgodbi. Tako se je začelo kapetanovo raziskovanje in brskanje po arhivih in poročilih britanskih oficirjev. Prek Božiča je spoznala tudi druge veterane. Opisal je nekaj anekdot, vezanih na Goriško, in obudil svoj prvi spomin na Gorico, ko je spomladi 1945 obiskal ranjence v tedanji bolnišnici.

V razpravo ob koncu srečanja v knjigarni sta posegla dva navzoča garibaldinca, Silvino Polletto in Luigi Pich, ki sta s svojimi pričevanji dopolnila Earlovo pripoved zlasti glede odnosov njune brigade do angleških misij in IX. korpusa. Tudi to je prisotne potrdilo v prepričanju, da zgodovina tistega burnega obdobja ni še do kraja zapisana in, kot želi Earle sam, jo je treba še nadalje raziskati. / DD

Založba Mladinska knjiga

Izšla je četrta izdaja knjige
Slovenija turistični vodnik

Pred kratkim so na posebni tiskovni konferenci v Ljubljani predstavili turistični vodnik po Sloveniji, brez katerega si ne predstavljamo več obiskov manj znanih krajev, saj je postal nezamenljiv. Slovenija, turistični vodnik je v 14 letih postal "nujna oprema" v vsakem slovenskem avtu, zanimanje zanj pa še vedno ne usiha. Četrta izdaja je zelo obogatena izdaja s še več fotografijami in podatki, ki bo, vsaj tako so prepričani pri Mladinski knjigi, vnovič potrdila, zakaj je to eden uspešnejših projektov založbe; o tem pa ne gre dvomiti, če pogledamo doseženi uspeh vodnika, ki je prvič izšel leta 1995 in takrat tudi prejel prvo nagrado Evropske zveze za turistični tisk, saj imenitno združuje slikovni in pisni

del informacij, zraven so še zemljevidi in drugi podatki, zadnje čase vse več tudi internetnih naslovov. Do danes so prodali več kot 70.000 izvodov vodnika v slovenskem jeziku, da pa je vodnik priljubljen tudi med tujimi turisti, priča podatek, da so v italijanskem, angleškem in nemškem jeziku prodali več kot 10.000 izvodov. V čem tiči skrivnost priljubljenosti vodnika, sploh glede na razširjenost tovrstne produkcije? Urednik Marjan Krušič je na novinarski konferenci dejal, da je za najboljše turistični

vodnik s podnaslovom Zvesti spremljevalec pri odkrivanju naravnih in kulturnih lepot bistvena preglednost, pričujoča knjiga pa je posebna tudi po tem, da "pokrije tudi zadnjo streho v Sloveniji". Ključne novosti vodnika so, da je še obsežnejši - kar 715 strani, da premore nove in večje fotografije, nove zemljevide, načrte, posodobljeni prelom, in knjigo še bolj približa uporabniku, in novo rubriko Biseri ob poti, ki se posebej izpostavi "nujne" točke. Krušič je dodal, da je v besedilu kar 2600 sprememb in posodo-

bitev, tako da je vodnik zelo aktualen. Poleg Krušiča, ki je tudi vodja projekta, avtorjev temeljnih besedil Antona Gosarja in Matjaža Jeršiča ter drugih članov ekipe sta za novosti pri četrtri izdaji poskrbela oblikovalka Petra Jerič in avtor opreme Tomo Jeseničnik. Napovedali so tudi nove izdaje v tujih jezikih in zaradi velikega povpraševanja italijanskih turistov bo prvi prevedeni vodnik po Sloveniji italijanski!

JUP

Vodja uredništva leksikonov Senja Požar in urednik Marjan Krušič (foto JMP)

Ajdovščina / Razstava v Pilonovi galeriji
Vrata - Doors

V Pilonovi galeriji je od 17. aprila do 8. maja na ogled razstava objektov in slik slikarja in grafika Bogdana Borčiča (Ljubljana, 1926) ter Metke Kavčič (Maribor, 1960), konservatorke, restavراتorke in kiparke. Gledalci smo povabljeni k sprehodu skozi izbor iz že videne predstavite njunih "vrat" - v lanskem letu sta ustvarjalca prvič nastopila s svojima cikloma v Koroški galeriji likovnih umetnosti Slovenj Gradec. Slikar in kiparka sta z izbranim motivom povezala dvojne likovnih svetov, svet slikarstva in kiparstva. Individualnih likovnih konceptov ustvarjalke in ust-

varjalca so se v spremljajočem katalogu dotaknili trije pisci. Po besedah Aleksandre Rošer je motiv vrat vstopil v Borčičev opus v petdesetih letih, ko so sledila zasnovi slikarsko monokromne površine platen, razdeljene na horizontalne in vertikalne pasove in ostala skozi slikarjeva različna razdobja ustvarjanja. Vse bliže stvarni pojavnosti so se iz golj nakazanosti "z barvo in obliko" vpeljevali tudi "konkretni pridatki vrat (kljuke, sistem okovja)", da bi se naposled vedno bolj kiparsko dojetim slikarskim poljem pridružili kot "nekakšni objet-trouve". Jernej Kožar v svojem spremnem

besedilu dodaja, da so Borčičeva vrata "prehod iz slike v skulpturo, iz dveh dimenzij v globino", stanje, ki ga umetnik ustvari "z dodajanjem konstrukcijskih elementov, kot so kljuke, številke, okovje, tečaji in izrahljene grafične plošče". In še: "Vrata ... kot prehod iz iluzije brez perspektive v

globino resničnosti. A vendar so vrata kot ploskev, slika na prehodu v skulpturo, na katero lepi stvari - znake in jo tako transformira". Za Metko Kavčič, ki jo je taisti motiv spremljal znotraj konservatorskega dela (vratom starih objektov, ki jih je rešila zoba časa, je dala nov koncept, nov dom sredi likovnega), pa so le-ta "vedno le to in kot taka sposobna preživeti tudi le kot vrata, ne zgolj kot slika ali mehanizem". So "iztrgano dejstvo, urbana metafora spreminjanja, propadanja, odpiranja", po katerih plezajo drobne figure

kot "enoznačni erotični simboli", nanje so nameščene bronaste ribje glave kot "religiozni moment", pokrivajo in odkrivajo jih volna, meh in koža....

Umetnika, ki ju ločijo metje znotraj upodablajoče umetnosti (slikarstvo in kiparstvo), generacijski razpon ter različnost umetniškega pristopa, sta tako tokrat "združena" v istem motivu; v simboliki vrat, odprtine, prehoda, za katere se zdi, da so v umetnosti prisotni že od nekdaj. V svoji razpravi, naslovljeni Ključi, ki odpirajo vrata do okruškov spomina, Marko Košan pojašnjuje, da se ta v vzajemnem spogledovanju izmikajo klasični delitvi in dvojnosti ter se "zlivajo v eno, s čimer dokazujejo, da so takšne delitve v po-modernističnem času preživete, saj ne odražajo

dejanskega stanja sodobne ustvarjalnosti, ki svobodno privzema in kombinira vsa izrazna sredstva, s prisvajanjem števil ne novih, ne tradicionalnih medijev in ne likovnih idejnih konceptov pa posega na nekdanj neslutena področja umetniškega snovanja". Borčič s svojimi vrati vedno znova "z nezmanjšano strastjo gradi le svojo lastno zgodbo", Kavčičeva pa jih z njihovo "navidezno funkcionalnostjo" postavi za "postmodernistične simulakre". Čez te upredmetene prehode in od (za) prtine se razprostira barva ... tudi rdeča, ljuba obema avtorjema - zamolklo žareča na Kavčičeve Medičejskih vratih ter kot polnoživa, prežarjajoča svetovja spomina in prikritega na Borčičevih vratih ateljeja....

Tanja Cigoj

Kratki

Mamma mia! / Dobrodelni koncert

Ansambel rekordnega muzikala Mamma mia! je pred koncem uspešne vrste ponovitev zabeležil v gledališču Rossetti dodaten, izreden uspeh, tokrat dobrodelne narave. Člani ansambla so namreč sprejeli vabilo tržaškega gledališča za oblikovanje nočnega koncerta v pomoč Stalnemu gledališču iz mesta L'Aquila in žrtvam potresa v Abrucih. Radodarni pevci in glasbeniki so v dveh tednih s prostovoljnim delom pripravili več kot simbolično revijo znanih motivov, saj so izvedli bogat koncert, v katerem so lepo izvedene pevske točke opremili koreografije, lučni dizajn, menjave oblek in duhovito napovedovanje (v italijanščini) dveh članic ansambla. Neobičajni urnik (pričetek opolnoči) ni zadržal gledalcev, ki so se odzvali polnoštevilo in so tako osmislili pobudo, za katero so se na odru gledališča Rossetti javno zahvalili mladi člani abruškega gledališča, ki so pred leti gostovali v Trstu z muzikalom Jekyll and Hyde. Z njimi je s pevsko točko stopil na oder tudi protagonist tiste izvedbe, najslavnejši italijanski pevec na tem področju Giè di Tonno. / PAL

Spet trak v napačnih barvah!

Nedavno smo bili priča hude polemike ob uporabi traku slovenskih/slovanskih barv (vodoravno od zgoraj navzdol: belo-rdeče-modro, ki pač niso v tem sosledju barve Republike Slovenije) pri odprtju šolske menze v Državni osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom Fran Saleški Finžgar v Barkovljah (poročali so npr. Il Piccolo 11.12.2008, Primorske novice 13.12.2008).

Nedvomno bo zdaj odmevalo med občinskimi in pokrajinskimi politikami ter upravitelji dejstvo, da trak na skupnem vencu Občine Trst in Pokrajine Trst, obešen 26. aprila na obeležje dvainpetdesetimi padlim za svobodo iz Lonjerja na pročelju Narodnega doma pri Sv. Ivanu, je v barvah... Madžarske (vodoravno od zgoraj navzdol: rdeče-belo-zeleno)! Nedvomno bodo zdaj občinski in pokrajinski politiki ter upravitelji izsledili odgovornega, ga javno okregali in zahtevali z resolu-

cijami disciplinarne ukrepe proti njemu!

Nedvomno, kajti spoštovanje državnih barv in nacionalnih simbolov je občinski in pokrajinski politikom ter upraviteljem pri srcu, kot so svojčas dokazali za "primer Barkovlje". Mar ni tako? / Igor P. Merku', rajonski svetnik Slovenske skupnosti

GLASBENA MATICA Občni zbor

Na dnevnem redu aktualna vprašanja

Praznovanje stoletnice ustanovitve, obravnavanje vprašanja slovenske sekcije državnega konservatorija, prizadevanje za visoko kvaliteto delovanja in za utrjevanje širše prepoznavnosti, ne nazadnje skrb za preudarno gospodarjenje so cilji in načrti, ki sta jih predsednica in ravnatelj Glasbene matice izpostavila na rednem občnem zboru ustanove, ki je bil prejšnji teden na sedežu šole M. Kogoj. Šola je končala poslovno leto z neobremenjujočim primanjkljajem, ki je vezan predvsem na splošno povečanje stroškov za

storitve in na neizplačevanje izrednih prispevkov Dežele. Število učencev se je povečalo na vseh sedežih in predvsem v Benečiji; individualni pouk obiskuje 618 učencev, katerim je treba dodati še vse učence skupinskega pouka. Na šoli potekajo nastopi, delavnice in seminarji za učence in učno osebje. Glasbena matica je soorganizatorica Festivala kitare Kras in harmonikarskega tekmovanja Fisa... harmonie, ob začetku jubilejne sezone pa je priredila mednarodni simpozij o glasbi na meji. Kot je povedal ravnatelj Bogdan Kralj, bo koncertno se-

zono nadomestila vrsta dogodkov ob visoki obletnici ustanove. Med pomembnimi dogodki letošnje sezone sta vredna omembe osrednja proslava ob Dnevu slovenske kulture, ki je potekala v znamenju obletnice Glasbene matice, in odprtje nove podružnice Šole v Bardu. V Benečiji je šola - v sodelovanju z Inštitutom za slovensko kulturo in z občino Špeter - pridobila tudi nove prostore za vaje in nastope. Šola Tomaža Holmarja v Kanalski dolini pa se je v letošnji sezoni postavila v ospredje s praznovanjem tridesetletnice ustanovitve. Predsednica Nataša Paulin je poudarila voljo šole po preverjanju lastne učinkovitosti in potrebo po stalnem posodabljanju ponudbe; v ta namen bodo na šoli izvedli ocenitev, ki bo osvetlila morebitne pomanjkljivosti v delovanju. Kar ni gotovo pod vpra-

šajem, je dejstvo, da šola s stoletno tradicijo premore zelo širok učni razpon od predšolske do visokošolske stopnje in da je zaradi tega še bolj neupravičeno odlaganje konservatorija pri še vedno odprtem vprašanju sekcije, ki naj bi Glasbeni matici že več let pripadal po 15. členu zaščitnega zakona. Zaradi nedorečenosti s konservatorijem bosta glasbeni ustanovi obravnavali zadevo posredno na srečanjih pri paritetnem odboru.

Občnega zbora sta se udeležila tudi predsednika krovnih organizacij Drago Štoka in Rudi Pavšič, ki sta ob koncu čestitala Glasbeni matici, a sta tudi opozorila, da bodo deželna finančna sredstva

Foto Kroma

še naprej zamrznjena in da bo finančno stanje vseh slovenskih ustanov pretrpelo v prihodnjih letih hude čase. Potrebno je zato pravočasno zarisovanje sanacijskih načrtov in utrjevanje trez-

nih vodilnih smernic, ki jih je Glasbena matica že ubrala, ko je pred leti premostila krizno stanje in je ustalila pogoje za nemoteno delovanje.

PAL

REPEN Galerija Kraške hiše

Edi Žerjal in Duhovnost vode

Razstava z naslovom Duhovnost vode, v kateri je predstavljen zadnji ustvarjalni ciklus tržaškega slikarja Edija Žerjale, odpira letošnjo sezonsko dejavnost galerije Kraške hiše. Razstaveni prostor na borjaču starodavnega objekta, ki bo letos med drugim zaživel v znamenju Kraške občine, je številnemu občinstvu, ki so ga uvodoma pozdravili Edi Kraus v imenu Zadruga Naš Kras, konzul Božidar Humar, predstavnik slovenskega generalnega konzulata v Trstu, in kustos muzeja Kraške hiše Andrej Furlan, ponudil dela z zanimivim in raznovrstnim kromatskim soledjem barvnih elementov, v snovanje katerih je umetnik Edi Žerjal vtikal temeljito filozofsko razglabljanje o pomenu vode. "Branje, raziskovanje in razmi-

šljanje virov, ki se lotevajo tega elementa, so privabili mojo pozornost in zanimanje. Voda je istočasno vir življenja in smrti. Voda je hkrati podoba naše duševnosti in podlaga naše biološke biti: sestavljeni smo iz vode, v tekočini se rojevamo, brez nje ne moremo živeti. Vodi lahko obenem spremenimo stanje: iz tekočega lahko vodo spremenimo v solidno ali plinasto stanje. V tem konceptu rad vidim tudi prispodobno našega čutenja: ko se človek oddalji od ljubezni, postane trd kot led; bližji smo ljubezni, bolj izhlapevajo naša čustva", nam je povedal umetnik na odprtju postavitev, ki je bila v petek, 24. aprila.

Kot je poudaril Štefan Turk, ki je predstavil umetnika in njegova dela, "voda deluje tudi kot ogle-

Edi Kraus, Štefan Turk, Andrej Furlan, Miloš Pahor, Edi Žerjal in Aleksij Pregarc (foto IG)

dalo, na površju katerega odseva-jo žarki sonca, ki ga človeku ne uspe opazovati s prostim očesom. Ta primer lahko povežemo s prispodobno nedosegljivosti absolutne resnice oziroma Boga, ki se na svetu pojavlja v različnih podobah. V takem pojmovanju je za avtorja slikarska podlaga

postala področje nedoločene in nepopisnega bistva". Preko živahnih barvnih površin trganja svilenega papirja, ki se zlivajo druga v drugo, je avtor ustvaril abstraktne kompozicije. Papir, kot pri gotških vitražah, deluje kot prosojna mrena, preko katere je mogoče zaznati žarke skrivnostne svetlobe. Ob tem velja poudariti, da je Žerjal izdelal več cerkvenih barvnih oken. Če se podrobneje zagledamo v pisani kalejdoskop, lahko opazimo, da je v glavnem v vseh delih prisotna vodoravna linija, ki razsli površino na dve področji. Najdemo se tako kot pred obzorji. V tem pogledu, upoštevajoč tudi barvno prosojnost, skrivajo slike v sebi nedoločene vodne krajine. Preko tega zornega kota se pred nami porajajo odprti prostori, kjer kraljujeta tišina in mir. "V barvni živahnosti Žer-

jalovih del lahko prepoznamo odmeve pokrajin nemškega ekspresionista Emila Noldeja. Abstraktni pristop pa nas lahko spomni na Kandinskega in Kleeja. Treba je poudariti, da sta se oba avtorja ukvarjala s tehniko akvarela, s katero se je v devetdesetih letih izražal tudi Žerjal". Ta izkušnja je nedvomno igrala pomembno vlogo bodisi pri izbiri slikarske tehnike bodisi tematike. Avtor je izjavil, da mu je bilo za zgled tudi vzdušje spacializma. "V raziskovanju novih-neznanih dimenzij je tako slikanje postalo zanj sredstvo iskanja samega sebe", je sklenil Turk. Prijeten repenski večer je zaživel tudi ob poeziji in glasbi. Dolgoletni prijatelj Edija Žerjale Aleksij Pregarc je interpretiral izbor poezij slovenskih in tujih avtorjev, flavtist Miloš Pahor pa se je predstavil s skladbo v treh stavkih, ki jo je napisala Dina Slama na osnovi triptiha, ki ga je Edi Žerjal ustvaril na temo Lepe Vide.

IG

Občni zbor Slovenskega raziskovalnega inštituta

Z novimi silami v prihodnost

Slovenski raziskovalni inštitut je pomladil svoj upravni odbor in znanstveni svet, obenem je lani normaliziral svoj vsestranski položaj, tako da se lahko ponovno posveča svoji osnovni raziskovalni nalogi; raziskovalci Slorija lahko zato delujejo v ustreznem okolju, njihova prizadevanja pa bodo učinkovita le, če bodo okrog sebe imeli primerno podporo manjšine.

Tako je predsednik upravnega sveta Slorija Milan Bufon, ob predsedniku znanstvenega sveta Aleksandra Panjeka in predsednika nadzornega odbora Sergija Lipovca, uvodoma spregovoril na občnem zboru raziskovalnega inštituta, ki je bil v sredo, 29. aprila, v Narodnem domu. Občni zbor je bil delno volilnega značaja: glasovanje je bilo potrebno za potrditev dveh novih članic (Martine Flego in Marianne Kosič), in za odobritev proračuna, ki ga je predstavil blagajnik Mitja Ozbič; slednji je orisal dokaj pozitivno sliko finančnega stanja Slorija, ki je na podlagi temeljite racionalizacije in pridobitve novih sredstev zabeležil višjo vsoto, ki bo podkrepila rezervni sklad.

Na dnevnem redu je bila še točka o razrešitvi članstva Draga Štoke in Rudija Pavšiča iz upravnega odbora, saj sta predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ menila, da je njuno članstvo v deželni komisiji, ki upravlja s finančnimi sredstvi za slovensko narodno

skupnost, nekompatibilno z vlogo, ki sta jo imela v odboru inštituta: krovni organizaciji sta tako predlagali, da bi na njuno mesto imenovali Jelko Cvelbar (SSO) in Kristino Knez (SKGZ), kar so prisotni soglasno odobrili. Ravnateljica Slorija Maja Mezgec je v svojem vsebinskem poročilu

projekt o upravljanju etno-jezikovne različnosti, študija o učinkovitosti dvojezičnih modelov izobraževanja na narodno mešanih območjih, raziskava o uresničevanju skupnega slovenskega kulturnega prostora in čezmejne integracije v pogojih evropskega povezovanja ter načrt o zaščiti slo-

Sergij Lipovec, Aleksander Panjek, Milan Bufon, Maja Mezgec in Mitja Ozbič (foto IG)

predstavila raziskovalno in strokovno delovanje inštituta v lanskem letu in nakazala programe za letošnje obdobje. Mezgečeva je spregovorila o posameznih projektih, ki so se začeli in končali lani oz. ki se bodo zaključili letos. Mednje sodi projekt Mozaik o učinkih multietničnega okolja na osnovno šolanje, raziskava o stopnji zadovoljstva državljanov z zaščito in razvojem jezikovnih skupnosti FJK, akcijska raziskava med čezmejno mladino, raziskovalni

venske manjšine v Italiji. Okvirni program delovanja za leto 2009 pa predvideva prijavo treh standardnih in enega strateškega Interreg projekta in drugih načrtov, ki so namenjeni družbenemu raziskovanju našega prostora. Slorija je mnogo projektov izvedel v partnerstvu z drugimi raziskovalnimi subjekti tako v našem manjšinskem prostoru kot tudi v Sloveniji (predvsem z Univerzo na Primorskem - Znanstvenoraziskovalnim središčem). Inštitut bo tu-

di letos ob osrednjih raziskovalnih načrtih gojiti tudi ostale dejavnosti, med katerimi je Mezgečeva izpostavila založniško dejavnost, Teden raziskovanja, nagrajevanje diplomskih in podiplomskih del ter ojačevanje čezmejnega znanstvenega sodelovanja.

Slovenska manjšina lahko jemlje racionalizacijsko politiko Slorija kot zgled, je med razpravo menil predsednik SKGZ Rudi Pavšič. Zaradi finančnih težav bo manjšina tvegala implozijo, treba je zato razviti drugačen pogled na okolje, ki nas obdaja in ki nam lahko nudi marsikatero razvojno možnost: "Včasih kaže, da se manjšina obnaša tako, kot če bi meja še obstajala. Kot vzor moramo zato vzeti izsledke, ki so jih raziskave Slorija v teh letih nakazovale". V imenu SSO je spregovoril občinski svetnik SSK Igor Švab, ki je prinesel pozdrave še Iztoka Furlaniča in Stefana Ukmarja. Švab je poudaril pozornost, ki ga SSO ima do Slorija, po svojih močeh pa se bo z ostalimi svetniškimi kolegi zavezal za to, da bi tržaška občinska uprava

namenila Sloriju in drugim pomembnejšim ustanovam slovenske manjšine večjo težo. Predsednik upravnega sveta Milan Bufon je zaželel, da bi sedež Slovenskega raziskovalnega inštituta nekoč končno namestili v Narodnem domu, prav bi bilo tudi, da bi dežela FJK vključila inštitut v seznam ustanov z rednim finančnim prispevkom, saj je Slorija dragocen za celotno deželno stvarnost, ne le za zamejsko.

IG

PETERLINOVA DVORANA Hospice Adria onlus

Pot iz življenja v smrt

Društvo prostovoljcev Hospice Adria onlus nadaljuje s svojim nizom predavanj, namenjenih težkim bolnikom. Tokrat je povabilo psihologa, psihoterapevta in grafologa Andreja Zagheta, ki je v Peterlinovi dvorani, v sredo, 29. aprila, spregovoril o notranjih silah bolnika, ko se ta zaradi hudega zdravstvenega stanja začneja poslavljati od življenja.

Dr. Zaghet je uvodoma predstavil strukturo človeške osebnosti, in sicer takšno, kakršno je opredelil Carl Gustav Jung. "Jung je našo osebnost primerjal krogu, sestavljenemu iz oboda in središča. Obod kroga predstavlja naš zavestni del; tem bolj se približujemo središču kroga, opuščamo masko, s katero se predstavljamo svetu, in se začnemo soočati z našo značajsko osebnostjo". Človek je po Zaghetovi razlagi sestavljen iz dobrega in zla, skratka iz nasprotij: eno lastnost kažemo svetu, drugo pa tlačimo v naši podzavesti, ki je sedež energije. Cilj psihoterapije je ravno ta, da dosežemo središče kroga, center naše osebnosti. "Le

takrat smo pripravljeni na mirno soočanje z našo zunanostjo". Še zlasti ostareli človek je na obodu kroga v skrajno racionalnem odnosu do sveta: čustva pa so potlačena v podzavesti, kar posledično kopiči notranjo napetost. Zaghet je nato jasno nakazal pro-

faza nastopi tedaj, ko za zdravje ni več upanja: "Človek se zapre sam vase, postane apatičen. Tedaj pa nastopi pravi premik, po katerem bolnik zapusti obod kroga in se odpravi v lastno notranjost". Končna faza je faza dokončnega sprejetja bolezni in smrti.

Predavatelj je nato analiziral podrobnosti t. i. oboda in zakonitosti, ki jih na tem površinskem nivoju doživlja bolni in ostareli človek. "Značilen je sektori- alen pogled na svet zaradi notranje napetosti: Pozornost ostarelega je tako usmerjena le v en del zunanosti". Ostarele osebe nenehno ponavljajo iste misli, ki se navadno vežejo na preteklost in s težavo povezujejo posamezne misli med sabo. "Ker človek ni v stanju doživljati svojega telesa", se njegove misli ne skoncentrirajo na sedanjost, ampak potujejo po časovni osi; obenem ima človek v takem stanju nizko samopodobo, ker se v njem poraja občutek krivde, hkrati pa dan za dnem ponavlja ene in iste dejavnosti, ker ima tako občutek kontrole nad svojim življenjem. V fazi sprejemanja bolezni pa se nekatera doživljanja diametralno

nasprotno spremenijo: podoba o samem sebi je višja, časovno zaporedje izgine in človek se počuti v brezčasju. Bolnik se tik pred smrtjo dokončnega odhoda ne boji več, strah nadomesti ljubezen, človek nima več skrbi in pričakovanj. "Njegova doživljanja pa so neizrekljiva: če bi se bolnik trudil vzpostaviti besedni stik z zunanjim svetom, bi se nemudoma spet znašel na obodu, kajti besede pripadajo razumu".

Andrej Zaghet je sklep svojega predavanja posvetil odnosu, ki naj ga ima mlad človek do hudih bolnikov, takih, ki so v čisto drugačnem psihičnem stanju kot zdravi ljudje. Mladi so zaradi lastnega položaja vključeni na obod, od lastne biti jih ločuje velika razdalja: "Ko bi se mladenič hotel približati domačemu bolniku, bi to moral storiti brez maske, ki jo nosi pred ostalimi, svojo pozornost mora usmeriti v lastno telo, v središče kroga. Le takrat bo lahko sočustvovanje mogoče", je sklenil Zaghet, ki se je med svojim izredno zanimivim izvajanjem dotaknil še nekaterih tematik, kot so npr. telepatija in paranormalnosti, ali področnih specializacij, kot je regresivna hipnoza (v kateri je dr. Zaghet med drugim izvedel). Predavatelj je obenem večkrat poudaril, kako je znanost že dokazala veljavnost nekaterih še malo poznanih psiholoških teorij in praks: pot, ki pelje iz življenja v smrt, je namreč eno izmed najbolj fascinantnih področij človekovega raziskovanja.

Igor Gregori

Foto IG

ces, ki bolnega človeka žene od oboda lastne 'zunanosti' v notranjost: "To je navsezadnje prehod od strahu do ljubezni". Prva faza je faza zanikanja bolezni, kar ni nič drugega kot samoobramba pred paniko; v drugi stopnji pa nastopi jeza pred boleznijo, v tretji pa se začne bolni človek soočati, celo pogajati z neko višjo, transcendentno silo, da bi si zagotovil podaljšanje življenja; naslednja

zme misli med sabo. "Ker človek ni v stanju doživljati svojega telesa", se njegove misli ne skoncentrirajo na sedanjost, ampak potujejo po časovni osi; obenem ima človek v takem stanju nizko samopodobo, ker se v njem poraja občutek krivde, hkrati pa dan za dnem ponavlja ene in iste dejavnosti, ker ima tako občutek kontrole nad svojim življenjem. V fazi sprejemanja bolezni pa se nekatera doživljanja diametralno

RADIJSKI ODER Gledališki vrtljak

Nagrajenci likovnega natečaja

Zobiskom družinskega gledališča Kolenc je v nedeljo, 5. aprila, padel zastor nad letošnjo, enajsto sezono Gledališkega vrtljaka, ki je od septembra 2008 do aprila 2009 privabila v Marijin dom pri Sv. Ivanu na stotine otrok in njihovih staršev. Pobuda, ki je že prirasla k srcu številnim mladim družinam s Tržaškega, se je tradicionalno zaključila z nagrajevanjem otrok, ki so sodelovali na likovnem natečaju Moj najljubši gledališki junak. Čeprav komisija, ki ji je načelovala prof. Jasna Merku', ni imela lahkega dela, se je nazadnje zedinila in določila tokratne zma-

govalce: v skupini malčkov od dveh do petih let so se posebno izkazali Ivan Devetak, Leo Racman, Benjamin Kralj, Janiki Cingerli, Marko Sancin, Simon Švab in Luka Raseni; v srednji starostni skupini so najbolj prepričali Jaren Divacco, Emil Favento, Ines Racman, Emil Piščanc, Cosimo Fabris, Elia Cioch, Danjel Švab, med izdelki osem in večletnikov pa so izstopale risbe Maje Devetak, Noel Piščanc, Mojce Petaros, Mateje Coren in Patricia Cingerlija.

Sicer bodo priprave na 12. Gledališki vrtljak stekle že čez dober mesec. V Gledališki šoli za najm-

Foto Kroma

lajše, ki jo prireja Slovenska prosveta od 15. do 19. junija, bodo namreč mali gledališki navdušenci postavili na oder znano Andersenovo pravljico Mala morsk deklica, s katero bodo nastopili tudi na prvem, septembrskem

srečanju družinskega abonmaja Gledališki vrtljak 2009/2010. Prijava na letošnjo Gledališko šolo za najmlajše sprejema tajništvo Slovenske prosvete (040-370846) od ponedeljka, 11. t. m., dalje.

AL

Dom na Padričah

Od oljne nedelje do Velike noči

Oljna nedelja – Velika noč, dve veseli, svetli točki, med njima pa višek postnih dni in premišljevanja o Kristusovem trpljenju – veliki sveti teden.

Na oljno nedeljo je bilo tudi v naši kapeli, kot po drugih cerkvah, slovesno in veselo. Čakale so nas lepo okrašene oljne vejice. Na njih so bile podobice in pisani, skodrani trakci. Čakale so nas v velikem rdečem košu blizu oltarja.

Oltar je bil ves postni čas gol, le prt je bil na njem in na vsakem koncu po ena sveča. Cvetice so izginile. Izginile so iz cele kapele, le pred Najsvetejšim in pred Marijinim kipom so ostale vsega skupaj tri zelene rastline. Všeč mi je, da je oltarna miza prazna, da cvetice ne zastirajo dogajanja na oltarju. Na oljno nedeljo so postavili na oltar vazico z oljčnimi vejicami. Z belim pregrinjalom pa so prekrili Kristusovo telo na velikem križu.

V začetku bogoslužja je mašnik blagoslovil oljne vejice v košu. Nato so jih razdelili med nas, ki smo sedeli v kapeli, nekateri v

klopeh, večina pa na vozičkih. Ob tej priložnosti so – kakor vsako nedeljo – kapelo povečali tako, da so porinili stekleno zložljivo steno po drobnih tračnicah za del zidu in jo združili z veliko dnevno sobo. Ker nismo mogli iti v procesijo, smo ob primerni pesmi mahali z vejicami, kot so pozdravljali Jezusa ob Njegovem slovesnem vходу v Jeruzalem s palmami: "Hozana Sinu Davidovemu"! Ista množica je le nekaj dni kasneje vzklikala pred Pilatom: "Križaj ga"! Tako smo pač ljudje. Ne vsi.

Iz kapele smo po maši odhajali vedri, veseli pisanih oljčnih vejic – v vedro, veselo okolje. Voditeljici risarske delavnice sta tudi takrat s svojimi "učenci" ali boljše pomočniki poskrbeli za primerne okraske. V veliki dnevni sobi sta na okenske zaveses obesili velike pirhe iz kartončka s pomladanskimi motivi živih barv in pripeli zraven še jato črnih lastovk. Lastovke sta tudi pripeli na vsa okna po hodnikih. V glavnem hodniku sta izpostavili na stenah dve

veliki sliki v živih barvah. Predstavljata goloba, ki držita v kljunu pisane trakove, ki se vijajo po celi risbi. Na njih se kot na gugalnicah zabavajo angeli in pozvajajo zvonovi. V jedilnici so pripeli na okna slike s piščanci, ki držijo v kljunčku cvetoče breskove vejice in barvane trakove z zvonovi. Tako je bilo vse naše okolje že za oljno nedeljo v velikonočnem vzdušju. Na oljno nedeljo pa se je tudi začel veliki teden, ko intenzivno posvečamo vsaj nekaj svojega časa premišljevanju o zadnjih dneh Jezusovega življenja, o Njegovem trpljenju in smrti na križu. V teh dneh spoštujemo še posebno postne navade, več molimo in po možnosti naredimo kakšno dobro delo.

Tako nam je ravnateljica, sestra Primizia, že v začetku tedna priporočila, naj molimo in darujemo trpljenje za žive in mrtve potresa v Srednji Italiji.

Na veliki četrtek smo se s sveto mašo spomnili Jezusove zadnje večerje, ko je Kristus ustanovil

evharistijo in duhovniške poklice. Cvetice so se začele vračati v kapelo. Na veliki petek smo dopoldne gledali film o Jezusovem trpljenju in križevem potu, popoldne pa smo v kapeli sledili obredom in čaščenju svetega križa. Odkrili so tudi veliki križ. Po teh obredih so pripravili pred oltarjem nekaj "kafalk" s križem in rdečimi svečkami, nekaj podobnega božjemu grobu, kjer smo lahko častili sv. križ tudi na veliko soboto, ko ni bilo nobenega obreda. Sredi dopoldneva so "božji grob" pospravili.

Na velikonočno nedeljo je bil obred v razširjeni kapeli nad vse slovesen. Duhovnika sta maševala v zlatih oblačilih. Pred svečano sv. mašo smo imeli

blagoslov vode, po maši pa blagoslov jedi. Za nas je duhovnik blagoslovil dva velika koša "titol", tj. iz testa spletenih kit. Te so nato razdelili vsem, ki so prisostvovali sv. maši.

Jedilnica je bila pomladno pripravljena. Na mize so pogrnili prte s cvetličnimi vzorci, sredi vsake mize pa je stal šopek iz cvetočih breskovich vejic in belih cvetic, seveda umetnih. Ko smo prihajali h kosilu, pa nas je z miz pozdravljala cel gozd velikih blestečih pisanih čokoladnih jajc, za vsakega gosta po eno. Kosilo je bilo praznično, zaključilo se je s kosčkom "colombe", slaščice v obliki golobice, s penino in s kavo. Kosček "colombe" smo dobili pri kosilu tudi na velikonočni ponedeljek, zraven pa še majhno čokoladno jajce. V nedeljo je stal na mizi tudi krožnik s pravimi po barvanimi pirhi in čokoladnimi jajčeci raznih barv. Teden od oljne do velikonočne nedelje je bil kar razgiban. Pa še primerno vreme nam je Bog naklonil, da je bilo vse bolj prijetno in pomladansko.

Nada Martelanc

Darovi

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Antona Korsiča darujeta Mirijana in Nino Parovel 50 evrov; v spomin na sestro Adrijano daruje Edvard Krapež 200 evrov.

Za cerkev na Pesku: namesto cvetja na grob Eliu Sabadinu daruje družina Capponi s Peska 20 evrov.

Za cerkveni pevski zbor od Sv. Ivana: v spomin na Antona Korsiča darujejo Marica in Uči Dolenc 25 evrov; Ida in Nada Mezgec 20 evrov.

Obvestili

Društvo slovenskih izobražencev vabijo v ponedeljek, 11. maja, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, v Trstu, na srečanje z naslovom Biti kristjan – pričevalec v današnjem svetu. P. dr. Andrej Šegula bo spregovoril o življenju kristjana v današnjem svetu. Začetek ob 20.30.

SKD Barkovlje - ul. Bonafata 6 - prireja v petek, 22. maja, koncert mešanega mladinskega zbora Trst, ki

KOMENŠČINA Spominska svečanost

Mi smo zgodovina

Na Komenščini pri Trstu že vrsto let poteka dne 30. aprila krajša, a občutena svečanost v spomin na tri borce, ki so l. 1945 na dan pred osvoboditvijo Trsta padli pod ognjem nacističnih sil. Njihova smrt je

lijanske demokracije, ki sloni na vrednotah antifašizma. Prav zato je Berdon mnenja, da je treba umakniti zakonski osnutek, s katerim bi vojake salojške republike enačili z italijanskimi partizani. Tudi naš severnojadranski prostor

Foto IG

bila torej še toliko bolj absurdna, saj je nastopila prav tedaj, ko je orožje po predolgem obdobju skoraj utihnilo.

Kulturno športno društvo Rojanski Krpan, prireditelj spominskega dogodka, je kot slavnostnega govornika tokrat povabilo odv. Andreja Berdona. Slednji je v nagovoru odločno nastopil proti potvarjanju zgodovinskih dejstev, ki ne slonijo na jasnem soočanju s preteklostjo. "Večkrat manjkata v odnosih med tukajšnjimi narodi neka osnovna odkritost in poštenost v razlaganju naše polpretekle zgodovine, kakor tudi občutek uravnoveženega prikazovanja dejstev, ko se prekomerno poudarja krivdo enih in zmanjšujejo dejanja drugih". Kljub temu je stopnja sožitja pri nas vendarle krepkejša kot nekoč, pozabiti pa ne smemo na temeljno listino ita-

je v letih prestal postopek normalizacije v odnosih med tu živčima narodoma, ki ga simbolične geste skupine prenapetežev ne morejo skaziti. Zadnjo misel je Berdon namenil naši manjšini, ki se kljub splošno pozitivnim okoliščinam mora še vedno "namučiti za skromno dvojezično tablo ob Padričah pri odprtju podzemnega kraka hitre ceste". Vsekakor pa "naj bo tudi današnja svečanost naša skupna obveza za nadaljnje vztrajanje na poti sožitja, odpranja našega prostora in presejanja vsakršnih delitev". Spominsko svečanost je dopolnila še recitatorka Vesna Hrovatin, ki je interpretirala izbor slovenskih in italijanskih poezij, med katerimi je bila še zlasti aktualna De Gregorijeva La storia siamo noi.

IG

Obisk ministra za Slovence izven meja domovine dr. Boštjana Žekša

Letno srečanje Kanadskega slovenskega kongresa

V soboto, 28. marca 2009, je imel Kanadski slovenski kongres svoje letno srečanje z občinim zborom in veliko kulturno prireditvijo. Tokrat je bilo srečanje združeno z obiskom ministra za Slovence zunaj meja Slovenije dr. Boštjana Žekša. Kongresnemu slavlju se je pridružil že drugič. Naj omenim tudi dejstvo, da je bilo letos ob njegovem obisku dobro organizirano srečanje s slovensko skupnostjo, saj je minister Žekš poleg Slovencev v Torontu obiskal tudi rojake v Edmontonu, Winnipegu in Hamiltonu.

V soboto, 23. marca, se je minister srečal v Slovenskem centru pri župniji Brezmadežne s tremi slovenskimi znanstveniki (Tonyjem Dimnikom, Kristino Amon in Erwinom Podgoršakom), popoldne pa se je v prostorih slovenskega konzulata srečal s predstavniki slovenskih društev, kar je dalo vtis, da v torontski skupnosti prihaja do novih pozitivnih premikov. Občni zbor Kanadskega slovenskega kongresa je ob štirih popoldne začel vodja zbora Ciril Soršak in predal besedo predsedniku sveta KSK Karlu Veglju, ki je pozdravil vse navzoče, še posebej Jožeta Slobodnika, generalnega častnega konzula RS, in Staneta Kranjca, predstavnika kanadskih Slovencev v Svetu vlade RS. Po kanadski in slovenski himni je predsednik KSK France Rihar podal zelo izčrpno poročilo o letošnjem opravljenem delu, hkrati pa se je tudi dotaknil dejavnosti Svetovnega slovenskega kongresa, predvsem načrtovanega programa za leto 2009-2010. Letos bo SSK organiziral konferenco slovenskih zdravnikov in konferenco slovenskih znanstvenikov in gospodarstvenikov iz sveta in Slovenije. Predsednik je tudi prebral pozdrave in dobre želje predsednika SSK dr. Borisa Pleskoviča iz Washingtona. Dr. Janez Vintar je prebral dobro pripravljeno blagajniško poročilo, ki so ga člani enoglasno potrdili. Dr. France Habjan je nato seznanil prisotne o slovenski meddržtevni dejavnosti in člani informiral o nedavnem srečanju med KSK in VSKO. O tem pomembnem srečanju sta obe organizaciji objavili skupno tiskovno poročilo. Vodja projekta Census 2006 Stane Kranjc je izčrpno poročal in dejal, da je za Slovence zelo razveseljujo, da se je v kanadskem censusu 35.930 oseb opredelilo za Slovence, to je 7.000 več kot leta 2001.

Kulturni program KSK, na katerega so bili povabljeni tudi tisti, ki niso člani, je bil v veliki dvorani župnije Brezmadežne. Vodila ga je Tjaša Škof. Po kanadski in slovenski himni je povabila na oder

predsednika KSK Franceta Riharja, ki je pozdravil ministra dr. Boštjana Žekša, veleposlanika RS Tomaža Kunstlja, častnega generalnega konzula Jožeta Slobodnika s soprogo, gospode duhovnike, predstavnike organizacij in vse navzoče.

Slavnostni govornik dr. Žekš, ki ga je predstavil dr. Tone Kačnik, je bil v svojem nagovoru zelo neposreden in je opisal navzočim, kaj obsega njegovo delo. Predstavil je

V kulturnem programu je najprej nastopila skupina Nageljčki, ki zbira v svoje vrste najmlajše ljubitelje slovenske folklorne in se je tokrat javnosti prvič predstavila na odru in navdala navzoče z upanjem, da slovenska folklor v Kanadi še ne bo zamrla. Še posebej ljubka je bila triletna Rebecca Jager. Skupino Nageljčki vodi Irena Soršak-Jager v sodelovanju s Sabino Sečnik. Slovensko zborovsko glasbo je predstavil moški

svoj koncept ministromanja in poudaril, da predvsem želi biti nadstrankarski, saj je minister za vse Slovence po svetu, ne glede na njihovo strankarsko, versko in ideološko opredelitev. Povedal je, da ministrstvo razpolaga s posebnim fondom za podpiranje dejavnosti v korist Slovencev po svetu in njihovim organizacijam, ki se trudijo za ohranjanje slovenstva izven meja domovine, vendar je menil, da je ta pomoč tako malenkostna v primerjavi s tem, kar Slovenci v tujini naredijo s svojim prostovoljnim delom za promocijo svoje kulture in svoje slovenske dediščine. Vsekakor pa je vloga Urada RS za Slovence izven Slovenije in ministra Žekša zelo pomembna, še posebej v posredovanju informacij in vzdrževanju stikov s slovenskim življenjem, raztresenim po svetu.

pevski zbor Bled pod vodstvom Edija Kodarina. Višek kulturne doživetja pa je bil nastop mlade slovenske pianistke iz Toronta Nastazije Žibart, ki je z občutno in tehnično brezhibno izvedbo Chopinove Grande Polonoase dokazala visoko umetniško raven. V nastopu sta se ji pridružila še dva člana njene glasbene skupine iz torontske univerze. Njihov nastop je bil resnično umetniško doživetje za navdušeno občinstvo, saj smo redkokdaj deležni tako kvalitetnih koncertov klasične glasbe. Po končanem koncertu je bila ob prigrizku priložnost za sproščen pogovor. Člane KSK pa letos čaka veliko delo s pripravami na našo slavnostno dvajsetletnico, ki jo bomo slavili v začetku naslednjega leta.

France Habjan

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Punčke, Skandinavija in domača tla

Danes sem se spomnila na knjigo, ki sem jo videla v solidarnostni trgovini, malo prelistala, na biltenu prebrala, da je trgovina pred nekaj tedni priredila debatni večer bralnega krožka na temo, ki je v knjigi središčna. "Dalla parte delle bambine". Spominjam se le naslova, pa še sama ne vem, če naj temu svojemu spominu zaupam ali ne. Včasih bi morda morala vzeti iz torbe tisto elegantno črno beležko z rdečo elastiko (ki je sicer zelo podobna kakemu revirju...) in si vanjo zapisati nekaj tistih prebliskov, zaradi katerih se zvečer spominjaš iztekajočega se dne. Pred očmi imam sebe, ko strnim v platnico, v naslov in tisti podnaslov, pravzaprav vprašanje, zakaj hčerke žensk, ki so nekdanje sanjale, da postanejo predsednik ZDA, danes sanjajo, da bi v neznatnih minicah migotale okrog nogometnih asov. Morda se nezavedno sprašujem, kaj si bo nečakinja čez, denimo, deset let želela, kaj se od otroškega obdobja v letih sploh ohrani. Žal knjige nisem še kupila, zanimivo pa, da sta mi tudi goli naslov in podnaslov sprožila tok misli o nas, nekdanjih punčkah. Če me kdo danes vpraša, skrušno povem, da se sanj, ki sem jih v otroštvu gojila, enostavno ne spominjam. Psihološke razlage me bodo gotovo opozarjale, da ima določen pomen že samo dejstvo, da se jih ne spominim. Prebliski mi kažejo nekaj koreografskih poskusov, pa dolgo obdobje nekakšne fascinacije od tujine, pravzaprav od tujih jezikov. Nekdaj sem mislila, da me bo vse to privedlo do točke, ko si bom novo življenje zarisala neke drugje. Včasih se še vedno dogodi, da naletim na kak članek o bolj ali manj mladih Italijanih, ki so v tujini meritokratno cenjeni v meri, kot bi domača tla ne znala. In mi

takrat misli postavijo pred nevidne oči drugačno družbo, morda drugačne socialne storitve, spoštovanje človeka in narave v meri, kot ga tu ni. Nekdaj so se mi misli tu ustavile. Danes se mi motajo dalje in mi postavijo pred oči drugo plat. Ravno včeraj sem žensko, ki je celotno visokošolsko formacijo opravila v tujini, zatem pa še nekaj let v Skandinaviji tudi delala, vprašala, ali si z možem nista nikoli zaželela drugam. Odgovor, ki mi ga je dala, v meni še vedno odmeva: "Preden bi zanosila, sva o tem veliko razmišljala, morda bi se bila takrat lahko odselila. Poklicno bi se nama gotovo obrestovalo, ne samo: oba težko prenašava ozkoglednost, pogovore o "naših" in "ne-naših", zatohlost in sploh pomanjkanje

vsakršne želje in pripravljenosti za spoznavanje različnosti. V pogovorih vedno poudarjamo, kako naj someščani drugače obrnejo svoj pogled, premalo pa se zavedamo, kako bi tudi mi svojega lahko obrnili na nam-neznano različnost. Omenila sem trenutek, ko sem zanosila. Takrat sva z možem razumela, da ne želi-va otroka prikrajšati tesnega odnosa, ki se je potem dejan-

sko skkal s starimi starši. Če racionalno razmišljam, je bil to razlog, zaradi katerega se nisva odločila za tujino. In morda je ta tesni odnos potreben tudi meni. Ko si mati, začenjaš tudi svoj kraj gledati z drugačnimi očmi in ti uspe tudi sami sebi ustvarjati priložnosti". Morda je bil to tisti stavek, ki sem ga potrebovala, da bi razumela določen obrat v razmišljanju, ki se je v meni v letih zgodil. Ne le, ko si prava mati; tudi, ko postaneš mati sama sebi, ko ti uspe sebe in svoje drage resnično sprejeti, potem se posledično vse nekako spremeni. Pravijo, da si priložnosti moraš sam ustvarjati, tako konkretno, kot tudi priložnosti za določeno spremembo v sebi in v družbi.

Novost na knjižni polici

Rudi Šimac: Legenda

Pred kratkim se je znašla na knjižni polici nova knjiga Rudija Šimaca *Legenda*, s katero ob svojih dveh predhodnih knjigah *Kako se je začelo na Soči 1915* zaokrožuje svoje dosedanje knjižno ustvarjanje. Avtorja ni treba posebej predstavljati, saj ga pozna pol Primorske in še čez, ko, med ostalimi, dobesedno poosebja veliko kulturno gibanje Primorske poje, ki mu predseduje že polna tri desetletja. Z *Legendo* se Šimac vrača v pol tisočletja nazaj, v čas, ko so Turki na svojih plenilskih pohodih pustošili tudi po Goriški in v Posočju. Zaradi dolgotrajnih sporov med menjajočimi se različnimi gospodari, ki so si takrat lastili Goriško (Oglej, Benečani, Habsburško cesarstvo), je bilo prebivalstvo v veliki meri prepuščeno samemu sebi, tudi pri obrambi pred Turki. Zato so se usodnega 1. 1477, ko je močna turška enota prodirala tudi po dolini Soče, gorske vasi združile in v nekaj dneh jim je uspelo improvizirati lastno obrambno vojsko, ki je vključevala tudi ženske in je bila opremljena z vsem mogočim orožjem, tudi kmečkim. Branilcem je uspelo zvabiti

turško konjenico na takratno zaledenelo kobariško Blato in jo na njem tudi pokončati. Gorjani so se namreč opremili z derezami in se igrice gibali po zamrznjenem jezeru, turški konji in njihovi konjeniki pa so bili na ledu praktično nepokretni in kot taki lahek plen nasprotnikov. Zgodovinski viri govore, da gre za resnična imena turških poveljnikov, ki so svoje čete pripeljali na Goriško, tj. za glavnega poveljnika Skender-bega in njegovega pomočnika Hasan-bega, ki je s svojo enoto doživel poraz pri Kobaridu. Avtorju je na podlagi krajevnih legend in zgodovinskih virov uspelo na jasn in preprost način postaviti dogodek v njihov okvir. Pri tem pa je bilo treba proučiti še marsikaj drugega, da nam je lahko pričaral takratni čas, njegove ljudi in njihovo miselnost, družbeni ustroj, način življenja, navade, posledice pustošenja turške vojske itn. Moral je imeti tudi veliko domišljije, da je lahko vse to povezal v zaokroženo celoto in prepričljivo zgodbo. Opisi pokrajine so slikoviti. Jezik je lep, berljiv in bogat. Tako kot pri prvih dveh knjigah je tudi ta polna klenih domačih izra-

zov in sočnih ljudskih rekov. Njeni junaki so pravi gorjani, to je ljudje, ki malo govore in veliko naredijo. Zgodba je napeta in tako močno pritegne bralca, da težko da knjigo iz rok. Avtor se je tako vživel v svoje delo in svoje junake, da dobiva knjiga mestoma literar-

ni nadih ter bolj spominja na literaturo kot pa na zgodovino. Kot prejšnji dve Šimacovi knjigi ima tudi ta poslednja izjemen naboj samozvesti in ponosa na lastne korenine. Tako se nam z njo kot tudi s svojim celotnim življenjskim opusom tudi sam avtor predstavlja kot prava živa primorska legenda.

Milan Gregorič

Priprave na ljudski misijon v Trstu

Škof Bizjak o apostolu Pavlu

Kot priprava na ljudski misijon za slovenske vernike v Trstu je bilo v torek, 14. aprila 2009, v Marijinem domu Marije milostljive v Trstu srečanje z biblicistom msgr. dr. Jurijem Bizjakom. Večer je uvedel ravnatelj slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol. Dr. Bizjak je kot odlični strokovnjak in poznavalec Svetega pisma predstavil apostola Pavla, ki ima neprecenljiv pomen za širjenje krščanstva in na stanek pomembnih pisem v Sve-

tem pismu nove zaveze (Apostolska dela, Pismo Korinčanom, Te-saloničanom, Galačanom, Timoteju, Rimljanom, Efežanom, Filipjanom, Kološanom, Hebrejcem, ...). Tako ima tudi leto apostola Pavla za cilj, da bi ljudje ponovno odkrili lik apostola narodov ter posegali po Pavlovih pismih in pogledali svoje poznavanje, kar se tudi ujema s cilji ljudskega misijona. Škof je na zanimiv način predstavil značaj apostola Pavla, ki je bil Jud, zelo globok in razmišljujoč

Foto Kroma

človek, in se je v srečanju pri Damasku spreobrnil iz zagriženega farizeja v kristjana in najozgeja Kristusovega učenca. Po spreobrnjenju in daljši notranji in zunanji pripravi na poslanstvo je evangelij ponesel poganskim ljudstvom, ki so živela po skorajda vsem tedaj znanem svetu. Predavatelj je z več znanimi Pavlovimi citati približal božjo besedo poslušalcem, kot na primer "Zanj prenašam celo verige, kakor bi bil hudodelec. Vendar Božja beseda ni vključena" (2 Tim 2,9). Večer, ki ga je povezoval prof. Tomaž Simčič, se je sklenil s pogovorom in prijetno družabnostjo. Tretje srečanje priprav na ljudski misijon pa bo v obliki okrogle mize potekalo v maju 2009.

JB

SDS je predložila sveženj ukrepov za ublažitev finančne in gospodarske krize

Za delo, zoper lakomnost kapitala in za pravično razdelitev bremen

V Sloveniji so bile proslave in prireditve ob prvem maju, mednarodnem prazniku dela, mnogo bolj skromne kot v prejšnjih letih in na njih ni bilo blišča in veselja, ki bi razveseljevalo srca. Država je v krizi, sindikati in delavci pa so zaskrbljeni in ogorčeni, ker vlada ni uspešna pri odpravljanju težav. Govorniki, vključno s predsednikom Zveze svobodnih sindikatov Slovenije Dušanom Semoličem, ki velja za političnega in ideološkega privrženca levice, so opozarjali, da vlada skrbi predvsem za koristi kapitala in bank, skoraj nič pa ni napravila za delavce, ki nosijo največje breme krize. Starosta slovenske države dr. France Bučar je v pogovoru na javni TV na predvečer praznika celo dejal, da bi morali pri nas vzpostaviti nov družbeni red oz. tak sistem, s katerim bi uveljavili ustavna načela in določila, da je Slovenija pravna, demokratična in socialna država. K bolj odločnemu in uspešnejšemu reševanju krize je vlado na nekem prvomajskem srečanju pozval tudi državni poglavar Danilo Türk. Sindikalni predstavniki so govorili o možnosti, da bi se slovesnosti ob prvem maju sprevrgle v demonstracije in morda tudi v incidente po ulicah, kar pa se k sreči še ni zgodilo. Ljubljanski župan Zoran Jankovič, nekakšen despot pri upravljanju slovenske prestolnice, in zaradi svojega bogastva tudi t. i. tajkun, si je vzel pravico, da je tudi sam govoril na delavskem srečanju na Rožniku v Ljubljani.

V obravnavanem vzdušju in razmerah se nadaljuje slovenska politika. V reševanje krize se je aktivno vključila Slovenska demokratska stranka, ki je parlamentu in vladi predložila pet zakonov, ki vsebujejo 70 ukrepov zoper težave na raznih področjih. Janez Janša je odločen in opozarja, da bo SDS v

objavljenem v tedniku Mladina zapisal, "da vlada že več čas deluje v stalni politični krizi. Borut Pahor nedvomno ni dorasel kriznim razmeram, ministri delujejo zmedeno, njihovi javni nastopi se spreminjajo v nesmiselna merjenja moči. Vlada nima jasnih stališč, zato celo sama poglablja krizo. V tem Slovenija očitno sledi Španiji in Irski, pa tudi Islandiji in Češki. Krizo vladnih politikov je mogoče rešiti samo na tri načine: s spremembami v vladi, odstopom premiera Boruta Pahorja ali pa z novimi volitvami. Treba se bo odločiti čim prej, ker bo tako bolje". Nekdanji minister dr. Maks Tajnikar, sicer profesor ekonomske fakultete v Ljubljani, pa v vladnih ukrepih zoper krizo vidi nekakšno vdanost v usodo. Po njegovem mnenju "bo vlada izhod iz krize prepuščala ZDA, Nemčiji in drugim velikim državam, saj meni, da sama ne more veliko narediti, a Slovenija bi z ustreznimi ukrepi lahko iz krize izšla z manjšimi posledicami. Vlada deluje tako, da se napolni državni proračun, ni pa videti ukrepov za pospeševanje porabe in novih investicij". Politiko sedaj zaznamujejo priprave strank za volitve v Evropski parlament, ki bodo v prvih dneh meseca junija in bi utegnile vplivati na razmerja v vladni koaliciji. Že v kratkem pa bodo kongresi Slovenske demokratske stranke, Slovenske ljudske stranke in Demokratične

primeru, da vlada v tem mesecu ne bo predstavila svojih ukrepov zoper krizo (v okviru t. i. tretjega svežnja), zahtevala, da Državni zbor obravnava njene. Če se to ne bo zgodilo, Janez Janša, vodja največje opozicijske stranke, napoveduje izredno sejo parlamenta. Sicer pa vlada uživa čedalje manjšo podporo javnosti, tudi zaradi sporov med ministri oz. trenj med strankami sedanje koalicije. Ekonomist in politik dr. Bogomir Kovač je v komentarju,

Iz zapisa v glasilu največje sindikalne organizacije v Sloveniji

Gospodarsko-finančna kriza povzročila strah in vdanost v usodo

V Sloveniji večina ljudi meni, da ukrepi, ki jih sprejema vlada za boj proti finančno-gospodarski krizi, niso primerni in zadostni, zato da doslej niso imeli pričakovanega učinka. Ustvarilo se je pričanje, da je vlada pomagala predvsem poslovnim bankam, le-te pa so poskrbele za nova posojila lastnikom velikih podjetij, tudi tako imenovanim tajkunom, ki so domnevno na sporen način prišli do svojega premoženja in bogastva. V časniku Delavska enotnost, glasilu Zveze sindikatov Slovenije (ta je največja sindikalna organizacija v državi), je Mojca Matoz opozorila na jasne besede, ki jih je dr. Ivan Svetlik, minister za delo, družino in socialne zadeve izrekel v pogovoru za njihovo glasilu.

Poudaril je namreč, "da se je Slovenija odločila za kapitalizem, katerega koren je kapital". Časnikarka meni, "da se bo v državi lahko razširil bes, dogodki pa se bodo razvijali spontano, potem ko ne uspevajo vsi poskusi s klasičnimi oblikami sindikalnega in delavskega boja ohraniti pravice, službo, tovarno. Razumljiv je bes delavcev novogoriške družbe MIP, uperjen na družino Volk, ki je potopila njihova podjetja po vsej Sloveniji, ali tistih, ki jim je kruh dajal s tajkunstvom okuženi in do vrat zadolženi Istrabenz. V zadnjem času je nastalo še precej drugih žalostnih in mnogokrat tudi patoloških zgodb". V Sloveniji "ni več socializma, vendar delavci po večini še upajo, da njih najhujše ne bo zadelo, čeprav je mnoge že. Čeprav brezpo-

selnost tudi pri nas strmo narašča, je čutili v zraku le dvoje, strah in vdanost v usodo. Slovenci smo zelo nagnjeni k samouničevanju, samoobtoževanju ter opravičevanju dogodkov z zunanjimi vzroki. Slednje so nam trobili tudi v socializmu, kjer je sovražnik prihajal od zunaj, sedaj pa naj bi bila za vse kriva globalna kriza. Drugi vzrok za naše premajhno delovanje je disciplina, ki so jo Slovencem vsadili dosedanja sistemi od avstro-ogrškega dalje". O nevarnosti, da bi zaradi finančno-gospodarske krize in nasploh kritičnih razmer delavci odšli na ulice, je v njenem intervjuju govoril tudi Samo Hribar Milič, generalni direktor Gospodarske zbornice Slovenije. Po njegovem mnenju "so sindikati realni ter bodo z demonstracijami samo opozorili, da

je čas za nov vzorec odnosov v Sloveniji, ki bo okrepil solidarnost in povečal natančnost socialnih politik. Te morajo biti strogo ciljne. A tudi če bodo delavci šli na ulice, ne pričakujem, da bo s tem konec socialnega dogovarjanja in sporazumevanja. V zadnjem času se s sindikati pogovarjamo mnogo bolj argumentirano, strpno, z večjim občutkom drug do drugega. Česar ne morem reči za državo. Bolj ko so pred zadnjimi parlamentarnimi volitvami govorili, da bodo povečali socialni dialog, manj ga v resnici imamo". Na socialne stiske in napetosti v Sloveniji morda kaže tudi primer Franja Bobina, predsednika uprave družbe Gorenje v Velenju. Nekaj mladeničev, prikritih s kapucami, ga je med večernim sprehodom napadlo s palicami, mu povzročilo nekaj udarcev po glavi in mu odvzelo mobilni telefon. Čedalje več je primerov, da se pomembni posamezniki iz gospodarstva obdajajo z varnostniki, da bi se tako ubranili pred morebitnimi nasilneži.

M.

Kratke

V rovih pod Kranjem so bila skladišča orožja in plinov

Pod mestom Kranj se raztezajo dolgi rovi z različnimi objekti, ki so jih med drugo svetovno vojno uporabljali pretežno za zaklonišča pred letalskimi napadi zavezniških sil. Javnost pa je zdaj izvedela, da so bila v omenjenem podzemeljskem svetu v prejšnji državi tudi skladišča bomb in drugega orožja tedanje jugoslovanske ljudske armade, pa tudi plinov in drugih smrtonosnih snovi. Podrobnosti o tem so bile javnosti dolgo časa prikrte. Rove in objekte pod Kranjem bodo v prihodnje uporabljali za obiske turistov in za prikaz preteklosti mesta.

Za preprečevanje hujših oblik kriminala

V Sloveniji so se odrekli zamisli o ustanovitvi finančne policije, ki bi bila instrument boja zoper kriminal v državi. Pač pa so se odločili za ustanovitev nacionalnega preiskovalnega urada, ki naj bi bil primernejši in bolj učinkovit pri odkrivanju tistih, ki si v Sloveniji pridobivajo bogastvo na protipraven način. V novem organu naj bi delovalo okoli 80 najbolj usposobljenih kriminalistov, ki bodo tudi opremljeni z najmodernejšimi pripomočki za svoje delovanje. Premier Borut Pahor je sklep o ustanovitvi nacionalnega preiskovalnega urada komentiral z ugotovitvijo, "da živimo v času, ko smo upravičeno veliko občutljivejši na to, da si nekateri pridobijo bogastvo na protipraven način". Pojasnil je, "da je bilo v letu 2008 v Sloveniji ugotovljenih za 120 milijonov evrov protipravno pridobljenih premoženjskih koristi. Zato se je na ta problem treba odzvati uspešneje kot do zdaj. Vlada bo državnemu zboru predložila v postopek tudi nekatere spremembe ustreznih zakonov".

Na TV Vitel pogovor o Novi Gorici

Na območni televiziji Vitel, ki sicer zelo uspešno deluje in razširja svoj program, je bil v torek, 28. aprila, ob 20. uri, predvajan pogovor z dr. Katjo Jerman, ki je na filozofski fakulteti v Ljubljani doktorirala s temo o Novi Gorici. Njeno delo obsega s prilogami 333 strani, je zelo natančno in celovito; v njem dr. Katja Jerman razlaga tudi tiste pomembne podrobnosti o Novi Gorici, ki jih na lanskelethletnih slovesnostih in prireditvah ob 60. obletnici pričetka gradnje mesta niso omenjali. Gostja je v pogovoru s časnikarjem Marjanom Drobežem opozorila, da doslej niso našli nobenih dokumentov ali drugih listin o tem, kdo in kdaj je sprejel sklep o gradnji novega mesta

ob meji z Italijo. Ni torej potrjena trditev dr. Ivana Kristina, objavljena v glasilu društva za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske, Primorski rodoljub, "da je za zgraditev Nove Gorice dal nalog Tito". Ugotovljeno je, da se je ime Nova Gorica prvič pojavilo šele 7. novembra leta 1949, za kar je dal ukaz tedanji Prezidijski ljudske republike Slovenije. Dr. Katja Jerman meni, da se bodo raziskave o zasnovah, gradnji in funkciji Nove Gorice nadaljevale, pri čemer bo lahko sodelovala tudi sama. Za svojo doktorsko disertacijo o Novi Gorici je avtorica prejela nagrado Urada vlade Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Razstava v tolminskem muzeju, kmalu pa bo izšel tudi poseben Zbornik

V tolminskem muzeju je na ogled razstava z naslovom Med šolskimi klopki, ki z dokumenti, fotografijami in raznimi predmeti prikazuje 190 let razvoja šolstva na Mostu na Soči. Razvoj tega šolstva je bil v preteklosti, in tudi v obdobju po drugi svetovni vojni hiter, občasno pa tudi poln težav. Vendar so prebivalci tega kraja, ki se je nekoč imenoval Sveta Lucija, svojo narodno zavest in pokončnost zmerom dokazovali tudi s skrbjo za obstoj šole in šolstva. Razstava v tolminskem muzeju bo odprta do 18. maja. Jeseni pa bo o razvoju šolstva na Mostu na Soči, ob njegovi 190-letnici, izšel tudi zajeten zbornik. Osnovno šolo Dušana Muniha v tem kraju v letošnjem šolskem letu obiskuje okoli 240 učencev, v podružničnih šolah na Šentviški Gori, Dolenji Trebuši in v Podmelcu pa jih je še nadaljnjih 61. Spodbudno je, da število učencev ne upada, narašča pa tudi število predšolskih otrok v otroškem vrtcu. Slednji sodi pod okrilje osnovne šole. Otroški vrtec na Mostu na Soči zdaj vključuje okoli 100 predšolskih otrok. Varstvo predšolskih otrok pa je zagotovljeno tudi pri podružničnih šolah. Vloga osnovne šole Dušana Muniha na Mostu na Soči na področju izobraževanja je očitna tudi iz podatka, da na njej poučuje okoli 65 učiteljev, profesorjev, vzgojiteljic in drugih strokovnih delavcev.

Ob spremembah v sistemu TV Slovenije

Zaskrbljenost predsednika SKGZ

Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Rudi Pavšič je pisno obvestil Ministra za Slovence po svetu in v zamejstvu Boštjana Žekša, predsednika Sveta RTV Slovenije Staneta Grandona in predsednika komisije sveta RTV za Slovence v sosednjih državah Janka Mal-leja, da se ob uvajanju televi-

zijskega digitalnega sistema stori vse, da ne bo prišlo do še večjih težav pri vidnosti slovenskih programov ljubljanske televizije v zamejstvu. Na to nevarnost so v teh dneh v medijih opozorili Slavko Per-nuš in Jože Mastnak, nekdanja tehnična direktorja Radia in TV Slovenija, ter Leopold Gregorčič, nekdanji di-

Rudi Pavšič

rektor Oddajnikov in zvez

RTV Slovenija.

Povedali so, da se Slovenija nagiba k izbiri sistema (MPEG-4), ki bo različen od tistega, ki ga bodo uporabljali v Italiji, Avstriji in Hrvaški (MPEG-2). Opozorili so, da takšno neskladje v sistemih bo Slovencem, ki živijo v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem onemogočilo gledanje slovenskih nacionalnih programov, saj sistema nista kompatibilna. Gledalci, ki že imajo tv sprejemnike, opremljene za gledanje digitalne TV v MPEG-2 sistemu, ne morejo gledati TV v MPEG-4,

obratno pa gre. Zato Slovenici iz Hrvaške, Avstrije in Italije slovenskih programov ne bodo videli, Slovencem v matici pa bo dano gledati hrvaške, avstrijske in italijanske televizijske programe. Zato nekdanji vodilni možje z RTV ugotavljajo, da prehod iz analogne v digitalno TV ni samo tehnični, ampak tudi nacionalno ekonomski in politični problem in dodajajo: "Če bi v Sloveniji uvedli MPEG-4 sistem digitalne TV, bi v celoti Slovenecem, ki žive v Avstriji, Italiji in na Hrvaškem odklopili slovenski tv program, ki ga

sedaj sprejemajo. Kar glede potujčenca na Koroškem in v Italiji ni uspelo najhujšim nacionalistom, bomo opravili mi z nesmotno digitalizacijo TV". Zaradi povedanega predsednik SKGZ Rudi Pavšič predlaga, da bi se slovenska vlada in vodstvo RTV opremila z vsemi možnimi rešitvami, da bi se izognili popolnemu televizijskemu mrku, ki že danes delno obstaja med Slovenci v Italiji (na predelu tržaškega območja in na celotnem območju videmske pokrajine programi ljubljanske TV niso vidni).

Ob nedavnem dogodku v Lokvi

Kontekst in ozadja incidenta

Bliža se mesec maj, ko naj bi se po mnenju predsednika Unije Istranov Massimiliano Lacota zgodila, tako kot v Lokvi, množica podobnih komemoracij po Primorski in Istri. Pri tem je zagrozil z intervencijo pri pristojnih evropskih organih kot tudi s posegi Farnesine, to je z diplomatskimi incidenti, v primeru, da bi bili udeleženci komemoracij pri tem kakorkoli ovirani. Grožnje, ki jim gre verjeti, saj jih je uresničil že v primeru Lokve. Zato je za razumevanje teh skrbno pripravljenih in za fasado pietete zakritih propagandnih akcij potrebno širše osvetliti njihov kontekst, namene, ozadja in politični profil njihovega organizatorja, da bi tako slovenska javnost ne zapadla kakim enostranskim oz. poenostavljenim interpretacijam dogajanja, kot se je to zgodilo v primeru Lokve.

Nekaj informacij o Uniji Istranov-Svobodni istrski provinci v izgnanstvu

Komemoracijo v Lokvi je organizirala Unija Istranov-Svobodna istrska provinca v izgnanstvu, to je ena najbolj agresivnih in revanšističnih optantskih organizacij, kar je na simbolični ravni razvidno tudi iz njenega naziva, s katerim nam želi povedati, da je Istra zasuznjena (in bi jo bilo treba, naravno, osvoboditi) in da so oni njeni svobodni izgnanci. Sestavljajo jo "Famiglie" (družine) istrskih mest, zdaj tudi že otroci in vnuki optantov. Borijo se proti Osimskim sporazumom, proti prevzemu odškodnine za zapuščeno premoženje in za njegovo vračanje v naravi. Odločno so podprli tudi vsakršne destabilizacijske projekte v Istri ob razpadu Jugoslavije (kupovanje duš, dvojno državljanstvo, istrsko čezmejno regijo, svetovne kongrese Istranov idr.). Pred dvema letoma so organizirali v Trstu Kongres izgnancev in beguncev, "žrtv nacifašističnih režimov, komunističnih režimov nekdanjega vzhodnega bloka in Turčije", na katerega pa niso priustili Društva izgnancev Slovenije z njegovimi 85 sekcijami in 17.000 člani, pa čeprav je šlo tudi za kongres žrtv nacifašizma. Pri tem je zanimivo tudi to, da se kongresa ni udeležilo npr. Združenje beguncev Julijske krajine in Dalmacije kot eno najmočnejših in neke vrste krovnih optantskih organizacij, ki pa se distancira od radikalnih in bojevitih stališč UI ter mnogih njenih akcij, tudi takih, kot je bila tista v Lokvi.

"Operacija fojbe"

Dogodek v Lokvi je sestavni del velike "operacije fojbe", ki ima v Italiji svojo dolgo in zanimivo zgodovino. Na podlagi določb pariške mirovne pogodbe je Italija po dru-

gi svetovni vojni ustanovila lastno komisijo, ki naj bi njene vojne zločince postavila pred sodišče. Deloma po zaslugi medvojnega prestopa Italije na zavezniško stran in deloma zaradi napetosti hladne vojne je preiskava, ob spretnih manevrih italijanske diplomacije, ugasnila sama po sebi in tako ni bil nihče od osumljenih postavljen pred sodišče. Nasprotno, komisija je že zgodaj ob preiskavi fašističnih zločinov začela zbirati tudi dokazni material o izvršenih zločinih zmagovalcev, zlasti Jugoslavije. Tako je počasi prišlo do preobrata in je Italija namesto obsodbe fašističnih zločinov pohitela najprej s povojnimi procesi proti osumljenim pripadnikom lastnega odporiškega gibanja, zlasti tistim na področju Julijske krajine, in nato še proti slovenskim in hrvaškim pripadnikom partizanskih enot. Spremljala jo je silovita propaganda, da so bile namreč žrtve fojbe pobite zgolj zato, ker so bili Italijani, oz. da smo z nasiljem zavestno izzvali eksodus z namenom etničnega čiščenja in s tem prek nezastarljivih zločinov zarisali krivične meje. Ne glede na to, da sodni del te ofenzive ni dal kakih otipljivih rezultatov, je kot celota dosegla svoj cilj, Italijanski javnosti so bili v veliki meri oprani možgani ter ji je bil vsiljen "desni model sprave", ob vznožju predvsem dveh spomenikov kot simbolov trpljenja, in sicer trpljenja pod nacizmom (Rižarna) in slovenskim komunizmom (bazoviška Fojba). Na nasilje fašizma, Rab, Gramozno jamo, pobite talce, požgane brkinske vasi, masaker v Lipi itn. pa so se tvorci te sprave trudili pozabiti ter jih nanje ne opozarja noben dan spomina. To je razvidno tudi iz dejstva, da dolgega pol stoletja noben visok predstavnik Italije ni čutil potrebe, da bi se poklonil tem žrtvam. Tezo je sprejel celo državni vrh, saj nas je še pred letom dni Napolitano popljuval z očitki o barbarstvu, etničnem čiščenju in ekspanzionizmu.

Manj poznane okoliščine okrog incidenta v Lokvi

Sam ne dvomin, da so bili med udeleženci komemoracije v Lokvi tudi ljudje, ki so prišli iskreno izraziti pieteto do mrtvih, vendar je iz mnogih dejstev očitno, da pa je imel organizator tudi še svoje specifične cilje. Komemoracija je bila

npr. hrupno javno napovedana v prepolni dvorani UI, ob prisotnosti množice novinarjev, kar ni ravno običaj za pietetne obrede. Organizator je imel zanjo sicer soglasje slovenskih oblasti, ne pa tudi dovoljenja lastnika parcele, na kateri stoji jama. Slednja je tudi sicer bila obdana z bodečo žico in opremljena z napisom, da gre za zasebno posest. Te okoliščine je predsednik UI Massimiliano Lacota dobro poznal, saj si je teren ogledal dan prej. Kot je tudi iz izkušenj v Rodiku, kjer so domačini pred letom dni prav tako preprečili podobno komemoracijo, vedel,

da ljudje na Primorskem še nismo pozabili grozot fašizma, da slabo prenašamo sprenevedanje Italije nad lastno preteklostjo, da smo bili ogorčeni nad izjavami Napolitana itn. V tiskovnem sporočilu UI (27. 1. 2009), v katerem je pobudo sicer predstavil v njeni najbolj nedolžni pietetni luči, tudi ni pozabil podčrtati, da gre za poklon "neoboroženim civilistom, deportiranim v razpitih 40-tih dneh jugoslovanske okupacije Trsta", in da se bodo komemoracije udeležili "nekateri delegati drugih držav ter posamezni mednarodni opazovalci, ki bodo prispele nalašč za ta dogodek". Iz tega lahko sklepamo, da je zavestno pripravjal nov incident širšega medijskega doma, kar mu je tudi uspelo.

Nekaj reakcij na naveden dogodek
Že dan zatem je vest o incidentu povzel veliki desničarski dnevnik Il Giornale, in to s skoraj srhljivimi konotacijami kot npr.: "Trobojnica z rdečo zvezdo, titovke, slogani iz nekdanih časov in žalitve (Berlusconi fašist) so ustavili skupino istrskih ezulov, ki so hoteli položiti cvetje na fojbo... Nekaj otrok je v stilu Hamasa nosilo uniforme z jugoslovanskimi simboli... Vinjeni mladeniči, ki so se zdeli podivjani, so izzivali fizični spopad, ne-

kateri s palicami z železno konico v rokah..." Sledile so podobne objave v italijanskem obmejnem tisku. Dne 2.3.2009 je propadla komemoracija že odmevala tudi v tržaškem občinskem svetu, kjer so bile sprejete kar štiri resolucije, ki so v milejši ali ostrejši obliki obsojale slovensko stran in zahtevale posege italijanskega zunanjega ministrstva. Tudi slovenska senatorka Tamara Blažina, članica Demokratske stranke, je obsodila incident in pripisala krivdo slovenski strani. SKGZ se do dogodka ni izrecno opredelila, je pa poudarila, da moramo pozorneje prisluhniti drug drugemu in poskušati razumeti doživljene tragedije ter zau-

spor sprevrgel v fizični obračun. Lacota pa je še istega dne razposlal tiskovno sporočilo, v katerem je incident najostreje obsodil, napadel vodstvo slovenske manjšine, ker ni obsodilo dogodka, napovedal ponovitev komemoracije v Lokvi v maju mesecu in, kot že navedeno v uvodu, množico podobnih komemoracij po Primorski in Istri ter v primeru oviranja le-teh zagrozil z intervencijo pri evropskih organih in z diplomatskimi posegi Farnesine.

Nekaj sklepnih misli

Opozorila nekaterih poročevalcev s kraja dogodka v Lokvi, "da v našem prostoru ne bo miru, če se bo šlo tako naprej", je treba resno sprejeti v vednost, saj je malo manjkalo, da bi prišlo do medsebojnega fizičnega obračuna. Še zlasti, ko UI napoveduje ponovitev dogodka in nove številne komemoracije druge. Za začetek menim, da bi morale najprej italijanske oblasti obrzdati razgrete glave v UI ter njihove politično motivirane apetite po komemoracijah. Mi pa bi morali, v sodelovanju z lokalnimi italijanskimi oblastmi, izbrati nekaj mest, kjer preverjeno ležijo italijanske žrtve, ter omogočiti ljudem, da se neovirano poklonijo njihovemu spominu, kot to mi počnemo v Gonarsu, na bazoviški gmajni in na openskem strelšču. Ne bi pa to smelo potekati v režiji in pod simboli organizacij, ki se odkrito proglašajo za revanšistične ali pa gojijo apologijo fašizma. Za trajno sanacijo

stanja duha pa bi se morale slovenske in italijanske oblasti, morda tudi ob pomoči UE, vendarle enkrat dogovoriti za sklop spravnihih dejanj, ki so predvidene v mednarodni diplomaciji sprave. To je, da se mora agresor kot prvi z jasnimi besedami opravičiti napadeni državi pred njenim parlamentom ali drugo državno institucijo za storjeno medvojnjo, v našem primeru tudi predvojno fašistično gorje. Nato se napadena

država na podoben način opraviči agresorju za povojno maščevanje nad njim. Vse to prispeva k pomiritvi sprtih duhov in postavi temelje za trdno in trajno sožitje. V nasprotnem primeru bodo strasti tele naprej, zastrupljale medsebojne odnose in ustvarjale incidentna stanja. Z zahtevanim vstopom Dneva spomina v italijanske učbenike pa se bo njegov naboj revanšizma polagal novim rodovom praktično že v zibelko. Čeprav ni dvoma, da se je v Lokvi za fasado pietete skrivala tudi provokacija, ne more biti naš odgovor na to rdeča zvezda, še najmanj na glavah nič hudega slutečih otrok. Še zlasti ne v času, ko nam iz zemlje, kraških jam in zapuščenih rudniških rogov vstajajo divizije skeletov in mumificiranih trupel, ki nas zgrožene opozarjajo na srhljivo dediščino, ki nam jo je zapustila rdeča zvezda (kot simbol revolucije), kar še danes zapleta tudi naše odnose z zahodnimi sosedmi, da čeprav Italijani sploh niso bili glavna tarča teh pobojev. Tako tudi nas, ne samo Italijane, še čaka naša katarza, to je resno soočenje z lastnimi zločini. Za zdaj smo namreč eni in drugi enotni in spravljeni predvsem pri obsodbi tujih zločinov, ne pa tudi svojih. To, da smo bili napadena stran in med zmagovalci, ki so si sprčo strahotnih vojnih žrtv odpustili lastne grehe, še v ničemer ne zmanjšuje teže naših dejanj in naše odgovornosti zanje.

In ne nazadnje se moramo zavdati, da so naši odnosi z Italijo v veliki meri obremenjeni tudi zaradi permanentne medijske vojne, ki jo izvajajo močne, utečene in učinkovite desničarske informacijske strukture, ki resno pogujejo politiko italijanskih vlad in obenem nemoteno ponujajo italijanskemu javnemu mnenju in Evropi izkrivljeno podobo Slovenije, kot je bil to primer tudi v Lokvi. Mi pa, brez prave strategije samoobrambe in brez ustreznih informacijskih struktur, ki bi stopale neposredno v stik z italijanskim in mednarodnim javnim mnenjem, to početje v glavnem neobogljeno opazujemo in kasiramo medijske in diplomatske poraze.

Milan Gregorič

SOL V KAVI

Preživetje drugič

Nedelja; cestninska postaja pred Zagrebom; gneča. Z družino se vračamo z obiska sorodnikov v Vojvodini, ki sem jih nazadnje videl pred kakimi dvajsetimi leti. Kolona napreduje zelo počasi, prepočasi. Večina avtomobilov ima slovenske registrske tablice, nekateri italijanske, tu pa tam kdo avstrijske, nemške ali švicarske. Po obrazih, oblačenju in govorici telesa pa vem, da so to večinoma prebivalci nekdane Jugoslavije, ki se po prvomajskih praznikih vračajo na delo v tujino. Vozniki postajajo vedno bolj živčni. Začne se prerivanje. Tisti bolj prebrisani se v trenutku nepazljivosti vrinejo v sosednjo kolono v prepričanju, da je hitrejša. Drug drugega kolone skozi odprta ali zaprta okna. Še malo, si mislim, pa bo pretep. Predme se vrine ford mondeo iz Zagreba. Voznik me opazuje v ogledalu in čaka, kdaj bom izstopil in ga krenil. Ne bom ga. Toda nikoli ne več. Rezultat: po dolgem prerivanju in čakanju vendarle pridemo do postaje, plačamo, odrinemo naprej in ugotovim, da so tudi največji prebrisanci, ki so se najbolj prerivali in najbolj uspešno izrivali sosednje avtomobile, le kak meter pred nami in nič več. Ogromno prerivanja, prepiranja in varanja za nič.

Vsa slika se mi zdi precej žalostna. Cel kup ljudi v popolnoma isti situaciji in vsak vleče na svojo stran, vsak misli le na lastno zadnjo plat. Rezultat: nihče ni v prednosti, le vsi smo malo bolj nejevoljni in se vsi malo bolj sovražimo. K temu lahko še dodam, da smo vsi sužnji, vsi kolesca v ogromnem proizvodnem sistemu, delamo, se mučimo, garamo kot živali za to, da odplačamo dolgeve, medtem ko se redki bogatijo na naš račun in nikoli ne čakajo v vrsti. In namesto da bi se združili v eno silo, namesto da bi razumeli, da smo v isti "barki", smo se sposobni poklati med sa-

bo za beden meter prednosti. Dvojno zasuznjani.

Sposobnost preživetja naroda je, kakor tudi bogastvo naroda, odvisna od skupne stopnje razvitosti naroda. Egoizem in borba vseh proti vsem sta z vidika evolucije nekaj zelo zastarele. Višje razviti organizmi in ekosistemi delujejo na načelu sodelovanja. Volkovi ubijajo srne. Po človeški logiki se nam zdi, da gre za sovražen odnos, dejansko pa gre za odnos sodelovanja, saj volkovi ohranjajo populacijo srn na vzdržljivi stopnji ter odstranjujejo šibkejše primerke in omogočajo preživetje večjemu številu zdravih srn, ki imajo na voljo več hrane. Gre za sodelovanje.

Prihodnost vseh nas bo odvisna od naše sposobnosti sodelovanja in solidarnosti. Ko bi lahko izključili zgodovinske dejavnike in krivičnost makroekonomskega ustroja sveta, lahko rečemo, da je bogastvo narodov odvisno od njihove sposobnosti sodelovanja in ne konkurenčnih prednosti. Čež nekaj let bomo resno morali pregledati vse sisteme oskrbovanja, ki nam danes omogočajo preživetje, in takrat bo pomembno, da znamo sodelovati. Tako kot je Madžarska danes odlični primer splošne gospodarske obubožanosti zaradi nesposobnosti sodelovanja, bo tudi naša blaginja v prihodnosti odvisna od tega, ali bomo znali gledati dolgoročno in narediti nekaj za skupno dobro, ne pa le za svoje sedalo.

Vsi bi radi bili svobodni, malo ljudi pa se zaveda, da je cena svobode osebna odgovornost. Če hočem biti svoboden, moram prevzeti odgovornost za celo vrsto zadev, o katerih sam svobodno odločam. Pogosto je veliko bolj preprosto prepustiti odločanje nekomu na vrhu, recimo politikom, in se potem pritoževati, da niso naredili ničesar. V bližnji prihodnosti si bomo zagotovili dobro življenje le, če bomo prevzeli odgovornost za svoje preživetje in si družno zavihali rokave. Ni mi treba verjeti. Počakajte nekaj let.

Peter Szabo

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. maja, ob 14. uri.

Nepoznane lepote Zlatega otoka v modrini Mediterana

Vse, česar vam o Krku niso povedali v turistični agenciji

Najvišji vrh otoka Krka je sicer 568 m visoko Obzovo, če si kdo zaželi edinstvenih doživetij in sanjarjenja, pa se mora obvezno odpraviti na Hlam (461 m). Vzpetina je zaradi senčne mulatjere, ki se od cerkve sv. Ivana nad Baško vije po razglednem pobočju, poraslem z borovim gozdičem do planine Mjesec, ene izmed najlažjih krških tur. Pod nami je ves čas prelepi zaliv z Baško in otokom Prvić, cilj pa nas kliče k modremu nebu, na katerem se kot za stavo podijo oblaki in razlegajo klici ujed. Do samega Hlama ni niti dve uri, veliko časa pa bo minilo, preden se bomo odločili, da se vrnemo v dolino. Na teh kamnitih pobočjih, razpetih med nebom in morjem, je namreč moč dojeti vso lepoto Mediterana. Tišina in veter se zlivata v eno, srce Kvarnerja utripa vse okoli nas in lepota je pesem, pesem je modrina, morje, kamen in nebo pa se zlivata v najlepšo podobo, kar sem jih kdaj doživela. S Hlama lahko s pogledom zaobjamemo velik del hrvaške obale, od Vinodolskega do Senja, pa Velebit z njegovo močjočnostjo, ki je ne kazijo niti vetrne elektrarne. Na jugu se morje zgublja med otoki, vse tja do Raba, kjer megla skriva obrise obzorij. Nema priča trpljenja in grozot je med njimi Goli otok, katerega lepoto je dolga desetletja kazilo zloglasno komunistično koncentracijsko taborišče – zapor. Kako enkratno lepi so ti kraji in kako malo je ljudi, ki jim je dano, da okusijo pesem tišine in vetra. Medtem ko se jih večina pravi na soncu ter išče udoben prostor na lepih krških plažah, srečaš tu, med kamenjem in zdravilnimi travami, samo ovce, ki s svojim blejkanjem polnijo simfonijo lepote. Ko sedim na samem vrhu in

se čudim skladnosti in popolnosti te prelepe pokrajine, se mi zazdi, da se lahko razgovarjam s Tistim, ki jo je ustvaril. Razumem, da se sam ni mogel načuditi opojnosti vonjav in prostranosti; da bi dopolnil nebeško sliko, pa je med oblake dodal še škrljančke, ki se kot za stavo dvigajo s travnikov v nebo in pojejo hvalnico svetu in naravi. Srce si ne more kaj, da bi se ne pridružil njih radostni pesmi, ne more si kaj, da bi se ne veselilo življenja, ki se na tej točki spaja z večnostjo in z nečim nadzemeljskim. To je Krk, tisti Krk, ki ga le malo kdo pozna. Krk iz kamna in ostrih steza, ki ob zatonu zažari v zlatu. Zlati otok iz zlato obarvanih kamnov, ki se utaplja v sinjini. Prebudim se iz razmišljanja, ko zagledam beloglavega jastreba, ki preletava zaliv in otok Prvić. Kmalu se mu pridruži še dva. Čudovite ptice se dvigajo nad Velebit in kot v igri veselja in svobode letajo nad sinjim Jadranom. Tudi one se veselijo sonca in lepote. Nekaj človeškega zaznam v njih, željo po igri, po sprostitvi, po brezmejnih svobodi in po lepoti. Razumljivo je, da jih je tu toliko, saj je Hlam v bližini ornitološkega rezervata Kuntrapa pri Diviški in samega otoka Prvić, ki sta zaščiteni območji, kjer imajo te ponosne ptice svoja gnezdišča. Beloglavi jastreb pa ni edina zanimivost te kamnite pokrajine. Spomladi in jeseni, ko je še nekaj dežja, lahko na številnih sprehodih po planotah otoka naletimo na mlake ali "loke", kot jih tu imenujejo: ravna in umetna napajališča, kjer so primeren prostor za bivanje našli še dvoživke in pisani kačji pastirji. Na znani poti od Baške

čez greben do Stare Baške, ki so jo, pomislite, opremili s prvimi markacijami češki planinci, bomo lahko naleteli na dobro ohranjen "kamniti cvet". Gre za starodavno, s kamnitimi pregradami ustvarjeno območje za pašo ovac v obliki cveta. Imenuje se "mr-

Počitnice na Krku, predvsem v zgodnji pomladi, ko je tujcev na otoku malo in jutra zaznamuje vpitje galebov, ki se z ribiči vračajo z morja, so lahko tudi priložnost za sprostitev in iskanje notranjega miru, za oddih v tišini, ki skriva v sebi še dobro zaznaven pridih preteklosti. Ne bo napak, če bomo, utrujeni od hoda in razgledov, našli nekaj časa za obisk številnih samostanov, med katerimi je gotovo najbolj znan tisti na otoku Košljunu pri Punatu. Obiskovalcev je tu kar mnogo, frančiškani pa so ponosni predvsem na ve-

leta 1850 pa je bila tu tudi stiskalnica za olje, ki so jo poleg frančiškanov uporabljali še prebivalci Porata. Današnja cerkev (pozna gotika), kjer lahko v miru zberemo svoje misli in uživamo v sproščujoči tišini, je znana predvsem zaradi oltarja. Nad tem je velik in izredno lep poliptih, ki je delo beneških mojstrov Girolama in Francesca da Santacroce. Poleg cerkve si bomo lahko ogledali še vrt samostana, ki ga prijazne nune vestno obdelujejo, uživati bomo vonj po morju v senci oljk in se sprehodili po lapidariju, kjer so kopije nekaterih najpomembnejših hrvaških glagolskih

seljenih vaseh v notranjosti. Po nekod je svet nižinski in zemlja rodovitna, tu se prideluje daleč naokrog poznana "krčka žlahtnina", po kateri slovi predvsem okolica Vrbnika. Drugod kamen in suša kmetovanju ne dopuščata veliko možnosti, tišina se utaplja v žgočem soncu, tu in tam pa pod murvo srečamo domačina, ki uživa blagodejno senco. V eni izmed takih vasi, Poljici, je tudi ena izmed najbolj tipičnih krških gostiln, ki bi se po naše imenovala Pod kostanji. Saj nočem zganjati reklame, kraj pa je vendar tak, kot bi se tu čas za vekomaj ustavil. V kamnitih prostorih je tudi v največji vročini hladno, predvaja jo stare pastirske viže, kuha in peče pa se čisto tako kot nekoč, brez mikrovalovnih pečic, zmrzovalnikov in dodatkov. Pa tudi kruh je domač in iz peči, prav tako krompir in zelenjava, za dobrodošlico pa gostu ponudijo domačo "žganjico". Kot so jo nekoč... Otočani so namreč prisleke sprejeli s kozarcem žganja in suhimi figami.

O Krku, Zlatem otoku, ki mi je, ne vem zakaj, tako pri srcu, kot bi mi bil drugi dom, bi lahko še veliko pisala. Pa nočem, ker bi bila to navadna turistična brošura. Otok lahko odkrijemo samo, če se po njegovih kamnitih poteh odpravimo sami, če nas ni strah žgočega sonca in golih vetrovnih pobočij, če se znamo odreči prenatrpanim plažam in se odpraviti v neznan. Nekatere sredi teh starih steza in visokih kamnitih zidov, nekatere sredi oljk in fig, ki so tu še posebno sladke, bomo našli dušo otoka, ki se dandanašnji kljubuje vetru, soncu in suši ter govori o ljudeh, ki so v daljni preteklosti živeli tu, z morjem in krpico zemlje ter s sanjami v duši.

Suzi Pertot

gar" in je enkratni prostor za ovčarjenje, ki so ga do sedaj odkrili le tu in na otoku Prvić ter na Walešu na Islandiji. Delovalo je nekako tako, da so vse ovce zbrale na sredo ograjenega prostora, vsak pastir je nato prepoznal svoje in jih odgnal v svoj oddelek (cvetni list), kjer so jih nato postrigli in na novo markirali.

liko etnografsko muzejsko zbirko in na bogato knjižnico. Osebnost najraje obiščem Porat, malo ribiško neselje, kjer se cesta konča pri cerkvi sv. Marije Magdane. V 15. stoletju so jo Frankopani podarili glagoljšem, ki so poleg nje zgradili manjši samostan. Že tedaj je bil v samostanu muzej s sakralnimi predmeti, od

spomenikov. Tu so frančiškani dolga stoletja brali in pisali v glagolici, prvem hrvaškem črkopisu, katerega zgodovina se, tudi po zaslugi Baščanske ploče, tesno prepleta z zgodovino otoka. Čeprav turisti množično hitijo na obalo in v obalna naselja, pa je pravo dušo otoka mogoče začuti šele v manjših, le deloma na-

neznano. Nekatere sredi teh starih steza in visokih kamnitih zidov, nekatere sredi oljk in fig, ki so tu še posebno sladke, bomo našli dušo otoka, ki se dandanašnji kljubuje vetru, soncu in suši ter govori o ljudeh, ki so v daljni preteklosti živeli tu, z morjem in krpico zemlje ter s sanjami v duši.

Suzi Pertot

Vse več primorskih Slovencev v italijanskih ekipah Pozitivna bera za naše enajsterice

V nedeljo so se po tridesetih krogih bojov končala amaterska nogometna prvenstva. Pravzaprav se bosta ekipi Sovodnje in prvi kategoriji in Zarja/Gaja v drugi amaterski ligi v prihodnjih tednih še potegovali za napredovanje v višje tekmovanje preko dodatnih tekem play-offa, tako da po tihem računamo, da bomo v teh stolpcih prav kmalu poročali še o kakem navdušujočem prestopu. Za ostale slovenske enajsterice pa je prvenstvenih naporov konec, obračun ob koncu leta pa je čisto pozitiven. Med vsemi seveda izstopa repenski Kras, ki je premočno zmagal promocijsko prvenstvo in tako proslavlja (konec tedna je bil v vasi tridnevni veličasten ljudski praznik) zgodovinsko napredovanje v elitno ligo. O nogometaških trenerja Musolina smo sicer pred mesecem dni, ko so se matematično veselili dosežka, že povedali v bistvu vse. Za naš nogomet je seveda nad vse pomembno, da bo v novi sezoni spet premogel postavbo v najvišjem deželnem amaterskem prvenstvu. Verjamemo pa, da je ob veliki meri navdušenja tudi struktura repenskega kluba dovolj trdna, da

se lahko na višji ravni obdrži in v elitni ligi igra vidno vlogo. V promocijski ligi sta letos sodelovali tudi Vesna in Juventina. Obe ekipi sta komaj nazadovale iz elitne lige, tako da je bila iztekajoča se sezona nekako prehodna, pa tudi dokaj težavna. Obe sta precej pomladili igralski kader, Vesna pa je vsekakor zbrala tudi dovolj preverjenih mož, da so jo poznavalci uvrščali tik pod vrh. Po izjemno neuspešnem začetku so zamenjali trenerja, z Venezianom na klopi je šlo precej bolje in moštvo je iz kroga v krog

sililo proti vrhu. V določenem trenutku se je končnica za napre-

marjem Tomizzo ni šlo bistveno bolje. Za tiste, ki natančno štejejo slovenske igralce v naših ekipah, lahko zapišemo, da je bilo zastopstvo letos najbogatejše pri Vesni, kjer se je odstotek (v standardni postavi) bližal polovici.

so se formalno zanesljivo rešili Se-le devdeset minut pred koncem prvenstva. Tudi na Proseku so pozimi spremenili tehnično vodstvo (Sežanec Gulič namesto priljubljenega Bidussija), zanimivost pri rdeče-rumenih pa je predvsem ta, da so po izpadu iz prve amaterske lige radikalno preverili igralski sestav s pretežno domačimi mladimi. Poskus je očitno uspel, saj so fantje igrali borbeno in dopadljivo, zlasti pa so nabrali obilo koristnih izkušenj. V isti ligi je s podobno društveno politiko Zarja/Gaja po res uspešnem prvenstvu (za katerega nosi zasluge ob uigrani skupini zelo povezanih igralcev nedvomno tudi umirjeni krmar Di Summa), torej v polnem boju za napredovanje, Breg pa je po dobrem prvem delu prvenstva malce po-

pustil, ligo pa so varovanci temperamentnega Vituliča vsekakor sklenili na zgornji polovici. V tretji amaterski ligi je po negotovem začetku vse bolj nastopala doberdobska Mladost (trener domačin Fabio Sambo), katere člani igrajo na bolj rekreativni ravni predvsem sebi v zadovoljstvo. Ob obračunu naših ekip v amaterskih prvenstvih (spodbudno je, da končno nismo beležili izpadov iz lig, kar na primer letos pri nas ne velja v ostalih ekipnih športih) naj ob koncu še dodamo, da je v omenjenih ligah odpiranje na slovensko stran vse bolj izrazito. Marsikatero društvo s Tržaškega, Goriškega, pa tudi Videmskega od elitne pa do druge amaterske lige je namreč izkoristilo pravilo, po katerem je moč registrirati po enega tujega državljanca. Slovenci iz Primorske (zlasti Goriška in Kras) so tako dobesedno preplavili italijanska amaterska prvenstva v naši deželi. Med našimi klubi te možnosti niso koristili le pri Primorcu in Mladosti.

HC

Foto Loredana

Foto Loredana

dovanje zdela dosegljiva, naposled pa fantom ni uspelo, kljub temu pa so pristali na zgornji polovici. V Križu so od letos bogatejši tudi za malo igrišče z umetno travo, kar ni zanemarljiva pridobitev. Drugače je bilo v Štandreu, saj je Juventina vso sezono živovarila in se tudi rešila pred izpadom šele v poslednjem krogu. Koreniti pomladitev je terjala svoje, tudi tu pa so zaradi nihajočega učinka med letom odslovili trenerja, a tudi z novim kr-

V prvi amaterski ligi torej še vedno visi na nitki usoda Sovodenj, ki so pod vodstvom izkušenega stratega Sarija v vsakem primeru že presegle najbolj rožnata pričakovanja. Novo razburkano sezono pa je preživel trebenski Primorac, pri katerem so že po nekaj krogih zamenjali trenerja, tudi s Sciaronejem pa ni šlo nič bolje. Tudi Primorčevi nogometaši so dosegli šele v poslednjih krogih matematičen obstanek, le-ta pa v bistvu vsaj nekaj časa že ni bil več vprašljiv. Podobno je bilo z igralci Primorja med drugoligaši. Dosegli so razmeroma miren obstanek, čeprav

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga – 2. tinfinale play-offa: Polet Kwins – Asiago 2:11

NOGOMET

Promocijska liga: Juventina – Vesna 3:3, Kras – Trieste Calcio 2:0

1. amaterska liga: Sovodnje – Gradese 3:0, Primorac – Domio 1:1

2. amaterska liga: Primorje – Zarja/Gaja 0:0, Castions – Breg 1:0

3. amaterska liga: Campanelle – Mladost 2:3

KOŠARKA

Moška C liga – play-out: Oderzo – Jadran

88:68

Ženska B liga: Oma – Polet 53:44. Polet je izpadel v C ligo.

TENIS

Ženska B liga: Gaja – Ragusa 4:0.

Moška C liga: Gaja – Gradisca 4:2.

ODBOJKA

Ženska C liga: Slaga – Rovereto 3:2

Moška C liga: Basiliano – Sloga Tabor 3:0, Rigutti – Val 1:3, Soča – Prata 0:3, Olympia – FerroAlluminio 0:3

Ženska D liga: Bor/Breg – Buia 3:2

Moška D liga: Cervignano – Sloga 0:3

Indija, dežela, kjer nič ni čudno (2)

Ko je šola povsem postranska stvar...

“V Indiji je močno zasedran problem otrok”, težav z najmlajšimi ne skrivajo niti tisti Indijci, ki bi morali poklicno izrisati kar se da najlepšo in najpopolnejšo podobo svoje domovine, uradni turistični vodiči. Pa kako bi lahko to prikrivali, pouličnih otrok je toliko, da enostavno ne moreš mimo njih. Stalno jih imaš za petami, vseskozi te nagovarjajo s svojimi drobnimi glaski, neprestano te vlečejo za rokav. Skratka, gre za zelo očiten “problem”, ki ga uradne oblasti ne morejo kar tako zakriti. So pa zato seveda pripravljene tudi številne za javnost sprejemljive razlage fenomena: “Malčki namreč pogosto pobegnejo iz družine ter zapadajo v najrazličnejše kroge. Zelo močan je vrtnec droge, vase pa jih srkajo tudi take in drugačne mafije. Problem je zelo hudo, država pa se ga je lotila s primerno skrbjo. Ministrstvo za welfare (blaginjo) si prevzema skrb za

Označuje torej nekaj lepega, dobrega in plemenitega. Z “vzpenjanjem” so krstili nevladno organizacijo, ki deluje v petnajst milijonski metropoli New Delhiju. Majhna organizacija, majhna realnost, a pomembno poslanst-

strukturo, v kateri zbira mo malčke iz revnih družin”. Da je ta izjava samo fasada, za katero se skriva drugačna resnica, postane takoj jasno. Damini Basin, študentka in aktivistka pri organizaciji, potem ko si sogovornik pridobi njeno zaupanje, kaj kmalu spremeni register: “Težave imamo... in precej jih je. Odločili smo se, da ponudimo možnost osnovne izobrazbe tistim revnejšim otrokom, katerih starši bi se drugače za to ne odločili. Otroke sami hodimo iskat na

vojaške parade in za organizacijo Commonwealth-skih iger pa se seveda najde”. Basin Sele v tem trenutku pokaže svoje pravo razpoloženje do oblastnikov. Aarohan izobrazuje najrevnejše sloje indijskega prebivalstva, ki bi drugače svojo življenjsko pot nadaljevali na cesti, že dobra tri leta: vseeno je to še vedno premalo za dodelitev državnih podpor, kljub temu da sta revščina in neizobraženost osnovna problema Indije. Poskus kraje BMW-ja Ravnateljica in duša šole Aarohan je ga. Motihan. Vsako jutro pride v šolske prostore, ki so

V barakarskih naseljih naletimo na več stotin otrok

Ne, to ni megla... razgled na Mumbai je nejasen zaradi smoga

vo, opismenjevanje tistih otrok, ki bi drugače padli v kremplje zločinskih tolpe. In živo pričevanje, da tudi država nima povsem čiste vesti pri tem. Pri Aarohanu so “zaposleni” predvsem univerzitetni

dom in jih je v naši šoli danes že več kot dvesto. Vzporedno se pri nas šolajo malčki in najstniki v dvanajstih razredih od šestega do sedemnajstega leta starosti. Šolanje nas stane 7500 rupij (nekaj več kot 100 evrov) mesečno na dijaka”. Dramatično pripovedovanje se sklone z zagrenjenim, skoraj že jeznim napadom na osrednje državne oblasti: “Vse stroške moramo pokriti sami. Popolnoma smo odvisni od naših donatorjev. Po zakonu namreč še nismo upravičeni do državne podpore. Denar za

Voz z oslovsko vprego je zelo pogost pojav na indijskih cestah

Skupina šolarjev se sprehaja po glavni ulici v New Delhiju z veličastnim Gate of India v ozadju

te otroke. Ustanavljajo se večerne šole, urejajo se socialni programi”. Skratka, pred očmi javnosti je država oprana vsakega greha. Politiki torej storijo vse, kar je v njihovi moči, žal pa je mafijsko-zločinska paradržava tako močna, da malčke kar posrka v zločinske tolpe. Hvaležni državi? Ne! Aarohan je indijska beseda, ki označuje pojem vzpenjanja kvišku.

Študenti in prostovoljci, ki svoje delo opravljajo brezplačno ali z minimalnimi honorarji. Nihče si čez domovino, ki ima sicer denar za atomsko bombo, a ne za socialno ogrožene otroke, ne upa nič povedati: “Oblastem smo hvaležni, ker nam brezplačno nudijo infra-

Služba številnih otrok je paziti na mlajše sestre in brate

pravzaprav pod milim nebom. Nepopisne vrste klopc in stolčkov pred dežjem brani rjavo platno, obešeno kaka dva metra nad tlemi. Prava obramba proti mrazu v razredih pod milim nebom ni predvidena, saj tudi pravi mraz v Indiji ni predviden. Kljub temu so jutra v Delhiju skoraj nadležno sveža. Gospa Motihan se jutro za jutrom sprehodi po vseh razredih s svečano obredno-

Motihan, ki je pravzaprav vsem malčkom v šolskih klopceh ponudila bilko upanja, si je šolo Aarohan zamislila po zgornjem pripetljaju. Malega dečka je Motihanova pred leti presenetila, kako je skušal ukrasti z njenega BMW-ja kovinast logo avtomobilske hiše, ki krasí vse tovrstne nemške lepote na štirih kolesih. “V eni roki je držal plen, v drugi pa najlonsko vrečko, iz katere je v enakomernih presledkih vohal lepilo. Gledal me je z “zblojenimi” očmi in ob moji prisotnosti ni niti trznil”, je pojasnila ga. Motihan. Deček je bil iz barakarskega naselja Jagadamba camp, ki je v prestolnici New Delhiju. Naselja ne

moreš kar tako najti: iz ulice ga ne opaziš. Prepoznati moraš majhno, utesnjenjočo pot med stavbami in naenkrat se pred tabo odpre novo naselje barak, skozi katero vodi neskončno dolga, a le kakih 50 cm široka pot. Barake se gnetejo druga nad drugo, v notranjosti pa mrgoli otrok z domačimi psički, žena in mož sta pri hišnih opravilih, koze pa mulijo borne bilke trave v zidovih in na tleh. V tem naselju je seveda težav na pretek. Alkohol in plastične vrečke z lepili so samo primerek tega. “V naselju, kjer smo začeli razvijati organizacijo Aarohan, so imeli velike težave z otroškim kriminalom. Včasih so se vneli zelo hudi boji, prihajalo je do umorov. Otroci so kradli že pri desetih ali enajstih letih. Situacija je zelo težka, opismenjevanje je samo ena od naših nalog”, pravi ga. Motihan. V Jagadamba campu je 80% ljudi nepismenih, šolanje ni primarna skrb niti za starše otrok. Starši so do šole in pouka zelo nezaupljivi. Bojijo se organiziranega in sistematičnega delovnega sistema, bojijo se uniform. O koristnosti pouka za otroke je treba torej najprej prepričati starše, ki za otroke raje izberejo drugačne poklice. Pošiljajo jih raje beračit na ulice, pazit na bratce ali sestrice ali pa kar oboje skupaj.

/dalje
Andrej Černic

Razmišljanje

Cenzura je tisto, kar je “zate najboljše”

Poigravanje s pojavi, kot je npr. cenzura, je vedno nevarno in spolzko, da ne rečem nepotrebno in napačno. V naslednjih vrsticah ne bi želel dogoviti ničvrednega prahu o fenomenu cenzure v sodobnosti, predvsem pa v zadnjih letih mrzlične informatizacije, komunikologizacije in drugih a-cij... Predstavil bi le svoje mnenje o pomembnih spremembah, ki jih zavzema cenzura, in tisti, ki so je (ali pa ne) deležni, to pomeni populacija, ki objavlja najrazličnejše vrste informacij, novic, sporočil, umetnin in poslanstev. Že zdavnaj smo prešli totalitarnost, pred njimi absolutistična in enoglava obdobja cenzure vseh, ki bi radi kaj svojega, mogoče drugačnega ali pa tudi ne tako drugačnega, povedali in izrazili. Izraznosti in pojavnosti cenzure so se spreminjale ter posodobljale, postajale vedno bolj prikri-

te, prebrisane, perfidne in “od zadaj” delujoče. S tem mislim seveda na izvajalce, izumitelje in ideatorje cenzur, saj cenzura kot taka vendarle ni dovolj živa, da bi jo priznaval za bitje na sebi. Zdi se mi, da je spreminjanje pojava, kot je npr. cenzura, močno in evidentno povezano s spreminjanjem človeka kot družbenega bitja, njegovega medindividualnega občevanja, komuniciranja in sovplivanja. Tudi človek postaja namreč vedno bolj prikrit, prebrisan, perfiden in “od zadaj” delujoč, pa če si to želimo priznati ali ne. Svet iluzij in romantiziranja je brez dvoma potreben, sanjarije in dionizičnost dobrodošla, a v ozadju naj ostaja vsaj delček prizemljenosti in preiščlenega realizma, ki naj nas ohranja na tem svetu. Priznati si moramo torej, da je v sodobnosti t. i. “nevidna roka” vedno bolj nevidna in hkrati vedno bolj aktivna.

Cenzure par excellence torej tako rekoč ni več, pa čeprav so izolirani pojavi le-te še vedno prisotni in zato toliko bolj odmevajo v medijih, tiskovinah in audio-video formatih. Na njenem mestu se množijo drugačne vrste (samo) utiševanja pluralnosti, svobode govora in izražanja ter drugih svoboščin, ki večinoma slonijo na zloglasnem konceptu temeljnih človekovih pravic. Pojavlja se samocenzura, samoutiševanje, selektivno in ciljno financiranje, prav tako ciljno izobraževanje, politično-strankarska spletkarjenja in klientelizmi itd. Kot zadnje, a ne kot najmanj pomembno, bi omenil usodno in skrb vzbujajoče marketinško, menedžersko in oglaševalsko vlogo v izražanju mnenj, misli in celo puhlih informacij. Zakaj bi bilo vredno o njej sploh spregovoriti? Poznokapitalistični svet prostega trga deluje po enostavni formuli: pokaži se v najboljši luči in zmagaš boš! Vsakdo lahko zmaga, prav vsi lahko zmagamo, o tem smo prepričani, čeprav zmagujejo vedno isti... To

načelo je že dodobra sesekljalo kakovost in širino današnjih medijskih ponudnikov, saj so tudi ti del izčrpavajoče trgovske tekme. Kako lahko torej kot pisec, komentator ali urednik časopisa preživim v trdi konkurenci piscev, komentatorjev in urednikov? Slediti moram trendom in jih po-

ki ga v teh kratkih vrsticah omenjam: samopriznana samocenzura, ki mi bo vendarle prinesla uspeh, zaslužek in srečo. To zvrst cenzure vam najbolj ponazarja Gramscijev koncept hegemonije in delo priznanega francoskega filozofa Michela Foucaulta: gre za to, da se oblast ne izvaja

da bo samo podpiralo oblast, ki ga zasužnjuje. Danes veljajo številne “priznane” metode, ki posameznika učijo uspešnega, jasnega, razumljivega izražanja, ki bo takoj prineslo uspeh in pozitivne rezultate. Gre za naštudirane tehnike izražanja, ki naj bi za posameznikovo komunikacijo pomenile “najboljše”, a ga v resnici omejujejo in ukalupljajo. Gre za dekadentni boj za preživetje, ki ni vreden tega naziva. Danes smo, vsaj zdi se mi, dosegli točko, ko je od nas odvisno, ali bomo cenzuro videli in opazili ali ne. Zunanje omejitve bomo lahko v našem lastnem delu, pisanju in izražanju vedno občutili, saj na srečo ne živimo na svetu sami, od samorefleksije in razgledanosti pa je odvisno, ali bomo znali določati mejo med lastnimi in zunanjimi t. i. javnomnenjskimi stališči. Čeprav ne bom nikoli dokončno prepričan o tem, bi rad vsaj približno sam vedel, kaj je zame najboljše...

Jernej Šček

